Barcode : 2030020025431
Title - chitra leikhanamu
Author - raamaa raavutali set't'i
Language - Telugu
Pages - 67
Publication Year - 1918
Barcode EAN.UCC-13
2030020025431

UNIVERSAL LIBRARY
OU_206094
UNIVERSAL LIBRARY

CHITRALEKHANAMU

A TREATISE ON PAINTING

BY

T. RAMA ROW,
JEYPORE.

MADRAS:

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS

192, ESPLANADE.

1918.

చిత్రలేఖనము.

గ్రంథకర్త:—

తలిసెట్టి. రామారావు,
జయపురము.

చెన్నపురి:

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్సు

వారిచేఁ బ్రకటితము.

All Rights Reserved.] 1918. [Price Rs. 1-4-0.

CHECKED 1951

Checked 1965

CHECKED 1951

అంకితము.

ఈ నాగ్రంథమును

నాకు విద్యాబుద్ధులం గఱపిన మద్గురువర్యులగు

మ. రా. రా. శ్రీ.,

గోడవర్తి రామదాసు పంతులు,

B.A., గారికి

వినయపూర్వకముగ

సమర్పించుచున్నాను.

INTRODUCTION.

పీఠిక.

ఇందలి యంశములను హెన్రీ వారెన్, (Henry Warren, K. L) గారి యుపన్యాసములనుండియు, వారు వ్రాసిన పుస్తకములనుండియు మిసెస్ మెర్రిఫీల్డును (Mrs. Merrifield) హెన్రీ ముర్రేయును (Henry Murray, F. S. A.) ఫిలిఫ్ ఎచ్ డెలమాట్టియును (Philip H. Delamatte) జే. డబ్ల్యు కార్మిఖేల్ను (J. W. Carmi-cheal) వ్రాసిన గ్రంథములనుండి తీసితిని. అందువలన నాగ్రంథకర్తలకు కృతజ్ఞుఁడనై యున్నాను.

ఇట్టిగ్రంథములు తెనుగుభాషయందు లేవు. లేవనియే చెప్పవచ్చును. ఇందుచేత నాలోపమును తీర్చుటకై యీ పుస్తకమును వ్రాయఁ గడంగితిని.

ఈపుస్తకము వరుసక్రమముగా చదువుటకు పనికిరాదు. కృషిచేయుచు చిత్రలేఖనమునందు దారి తెలియక వచ్చినవారికే యీ చిన్నగ్రంథ ముపయోగపడును.

చిత్రలేఖనము నేర్చుకొనువారికి ఏభాషాజ్ఞానము నక్కఱలేదు. చదువనేరనివారును విద్యయందు ప్రవీణు లగుచున్నారు. పండితులు కూడ అట్లుండకపోవచ్చును. అందువలన నీగ్రంథమును సాధ్యమైనంత సులభశైలిని రచించితిని. నేను పండితుఁడను కాను. ఈవిషయమున పాండిత్య మనావశ్యకము. అందువలన నాంధ్రభాషాపండితులు నాయందు కినుకబూనకుందురుగాక!

ఈగ్రంథమును చదువువారి కొకమాట. ఒకపర్యాయము చదివి యేమో [illegible] దినదినము ప్రతియంశమును జాగ్రత్తగ గమనించి అనుభవమువలన ప్రవీణులు కావలెను. ఆంధ్రసోదరులు [illegible] లోకమంతటను వ్యాపింపఁజేయుదురుగాక.

ఆంగ్లేయభాషయందు దొరకు అనేకపదములకు సరియైనవి తెనుగునందు లేవు. నాకు సరియైనవి కల్పించుటకు కొంతయు ప్రయత్నించితిని కాని నిష్ప్రయోజనమైనది. ఆంధ్రభాషాజ్ఞానులును, అనుభవశాలులును ఇట్టివానిని కల్పించి నాకు తెలియఁజేసినయెడల రెండవకూర్పునందు సవరించుకొనెదను. ఈగ్రంథమునందు దొరకు తప్పులను కనిపట్టి తెలియఁజేసినయెడల సవరించుకొని వారికి కృతజ్ఞుఁడనై యుందును.

ఈవిద్యయం దభిరుచి కలిగించిన నామిత్రులును [illegible] మ. రా. రా. శ్రీ., [illegible] ఇచ్చటనున్న యున్నతపాఠశాలయందు ప్రధానోపాధ్యాయులుగ నున్నవారును, [illegible] మ. రా. రా. శ్రీ., [illegible] రామదాసు పంతులు, బి.ఏ., గారికిని, ఈపుస్తకమును [illegible] శాస్త్రపండితులుగు మ. రా. రా. శ్రీ. [illegible] వేంకటరావుపంతులు, బి.ఏ., [illegible] ఈగ్రంథమును వ్రాయుటయందు నాకెంతేని సహాయముచేసిన నాస్నేహితులకు [illegible] నేనెంతయు కృతజ్ఞుఁడను.

ఈచిత్రలేఖనమందు మిక్కిలి యభిరుచిగలవారును, సంస్కృతాంధ్రగ్రంథము లనేకములు ప్రకటించి ఆంధ్రదేశమునకు మహోపకారము నొనర్చినవారును, చెన్నపురి: వావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రులవారి పుత్రులగు శ్రీ వావిళ్ల. వేంకటేశ్వరులుగారి ప్రోత్సాహమున నేనీగ్రంథమునకు పూనుకొన్నవాఁడను కాన వారికి నాకృతజ్ఞత నెల్లడించుచున్నాను.

జయపురము,
30-1-1918.

ఇట్లు విన్నవించు
భాషాసేవకుఁడు,
తలిసెట్టి. రామారావు,
గ్రంథకర్త.

విషయసూచిక.

BOOK I. పు

ప్రథమ భాగము.

మొదటి ప్రకరణము 1
రెండవ ప్రకరణము 2
మూఁడవ ప్రకరణము 4
నాల్గవ ప్రకరణము (వృక్షములు) 5
ఐదవ ప్రకరణము 6
ఆఱవ ప్రకరణము 6

రెండవ భాగము.

మొదటి ప్రకరణము 8
రెండవ ప్రకరణము 9
మూఁడవ ప్రకరణము 10

మూఁడవ భాగము.

(ప్రదేశ చిత్రలేఖనము) 13

నాల్గవ భాగము.

(మనుజుని రూపము) 15

ఐదవ భాగము.

(ఛాయాపటమును పెద్దదిగ వ్రాయుట) 17

BOOK II.

ప్రథమ భాగము.

(రంగులను పూయుట) 20

రెండవ భాగము.

(ప్రదేశపటములను రంగులతో చిత్రించుట) 25

మూఁడవ భాగము.

(చెట్లు, వాటిని చిత్రించువిధము) 27

నాల్గవ భాగము.

(మానవుల ప్రతిరూపములను రంగులతో చిత్రించుట) 36

ఐదవ భాగము.

చిత్రలేఖనము.

BOOK I.

ప్రథమభాగము.

మొదటి ప్రకరణము.

బాలురు చిత్రలేఖనమునందు మిగుల శ్రద్ధ వహించెదరు; కాని వీరియం దీగుణమును వృద్ధి పొందించుటకు పెద్ద లేమియు ప్రయత్నింపలేదు. దీనిని వృద్ధి పొందించనందున మా దేశములో చాలమంది చిత్రలేఖకులు వెలువడరు.

చిత్రలేఖన మనేకవిధములఁ బరఁగుచుండును. పెన్సిలు, కణిక (Crayon), మసిబొగ్గు, రంగులు, కుంచెలు, కలము మొదలగునవి యుపయోగించి చిత్రములను వ్రాయవచ్చును. కాగితమును బొమ్మరూపముగ కత్తిరింపవచ్చును. మట్టితో ప్రతిమలను చేయవచ్చును. రాతిమీఁదను బొమ్మలను చెక్కవచ్చును.

మనస్సున పుట్టినయుద్దేశమును మనము పైనిచెప్పిన పరికరముల నుపయోగించి పైకి కనఁబఱుపవచ్చును. ఒక పిల్లి చాపమీఁదను పండుకొనియున్నట్లు మన మనస్సునం దూహించి దానిని కాగితముమీఁద పెన్సిలుతో వ్రాయవచ్చును. రంగులతో చిత్రింపఁగలము. కత్తెరతో కాగితమును కత్తిరింపవచ్చును. కత్తితో కఱ్ఱమీఁదను చెక్కవచ్చును.

బాలురకు నేర్పించుటయందు పెన్సిలును, రంగులను, సాధారణముగ నుపయోగించెదరు.

ఒకబొమ్మనుచూచి వ్రాయుట చాలచెడ్డది. దీనికి బదులు నిజమైన వస్తువును బాలురచేతికిచ్చి వ్రాయించుటమంచిది.

చేయి మనస్సుయొక్క నౌకరి. అందువలన మనసున పుట్టిన యుద్దేశమునే వ్రాయించుట యుక్తము.

ఈదిగువ నుదహరించినప్రకారము బాలురకు నేర్పిన చాల మంచిది. బాలు రాడుకొనునటుల వ్రాయించిన వారి కత్యానందము కలుగును. చిత్రలేఖనమునం దభిరుచి కలుగును. 1—1 చూడుము.

ఈ చిత్రములయందు బాలురకును పెద్దవారలకును భేదము తెలుసుకొనవలయును. బాలురకు దేహమును పట్టిచూడ శిరస్సు పెద్దదిగనుండును. పెద్దవారికి చిన్నదిగ నుండును. 1—2 చూడుము.

ఇం దభ్యాసమైనతర్వాత మనుజు లేదైనపనిని చేయుచున్నటుల వ్రాయింపవలయును.

1

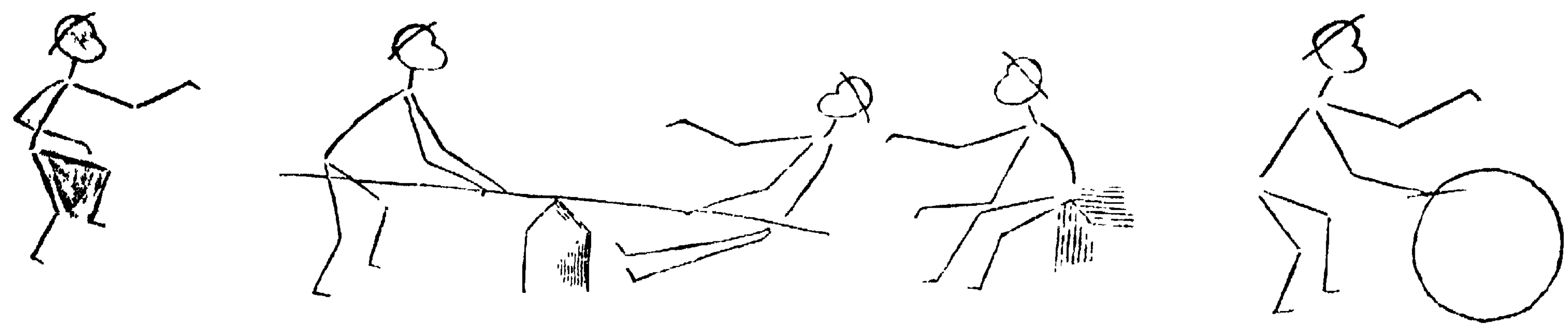

2

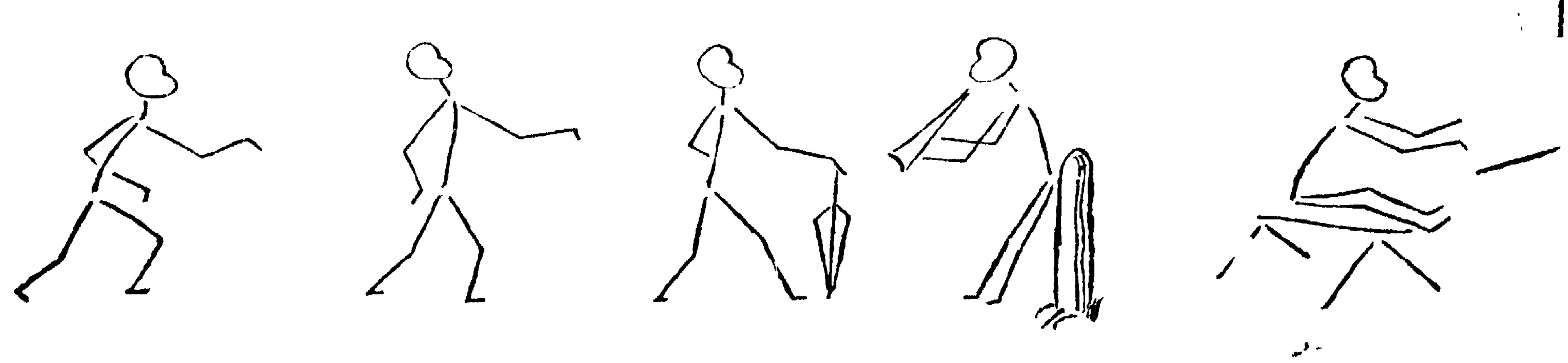

☞ ఇందు మొదటిసంఖ్య పటము (Plate) యొక్క సంఖ్య. రెండవసంఖ్య చిత్రము (Figure) యొక్క.

చిత్రలేఖనము.

ఈపేజీముననే జంతువులను వ్రాయించవలెను. **2** పటములు.

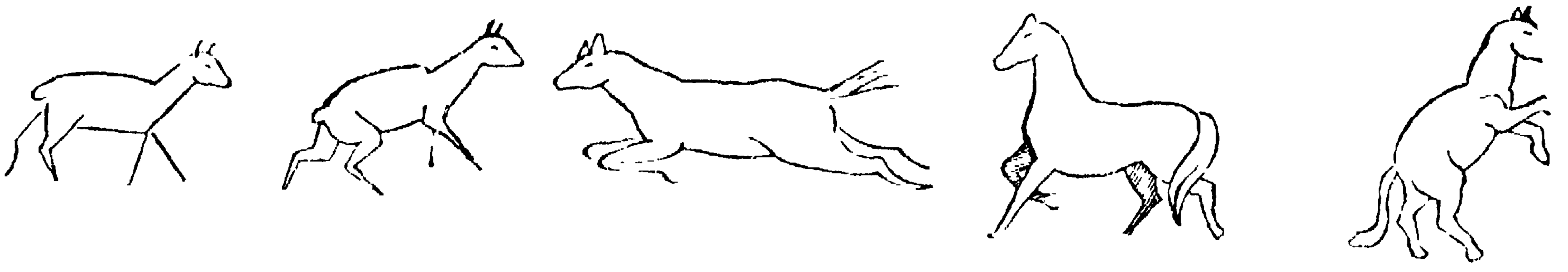

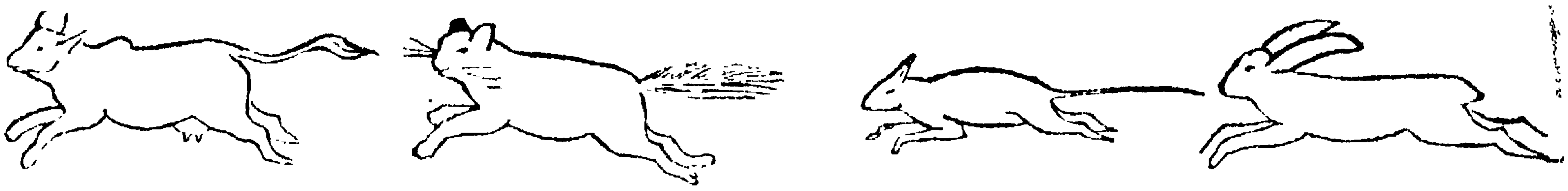

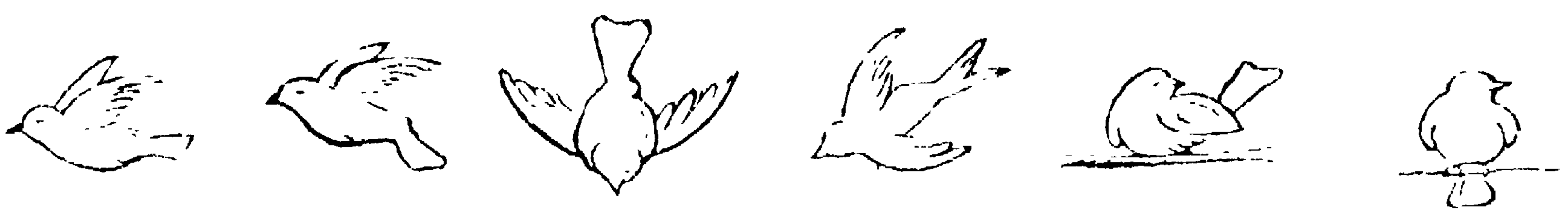

2

రెండవ ప్రకరణము.

కొంచెము చేయి కుదిరినతరువాత రెండు చేతులతోను వ్రాయుట నభ్యసింపవలయును.

3—1 & 2 పటములు

ఇవి చక్కగ వ్రాయగలిగినతరువాత నీడిగుణము హరించినవి రెండు చేతులతో వ్రాసి చక్కగ నున్నను.

3—3 & 4 పటములు.

1 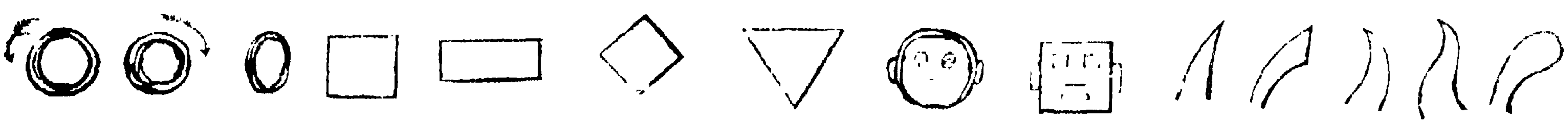

2

3 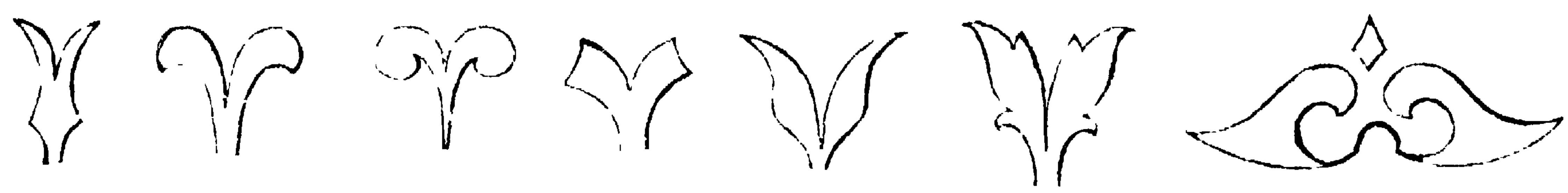

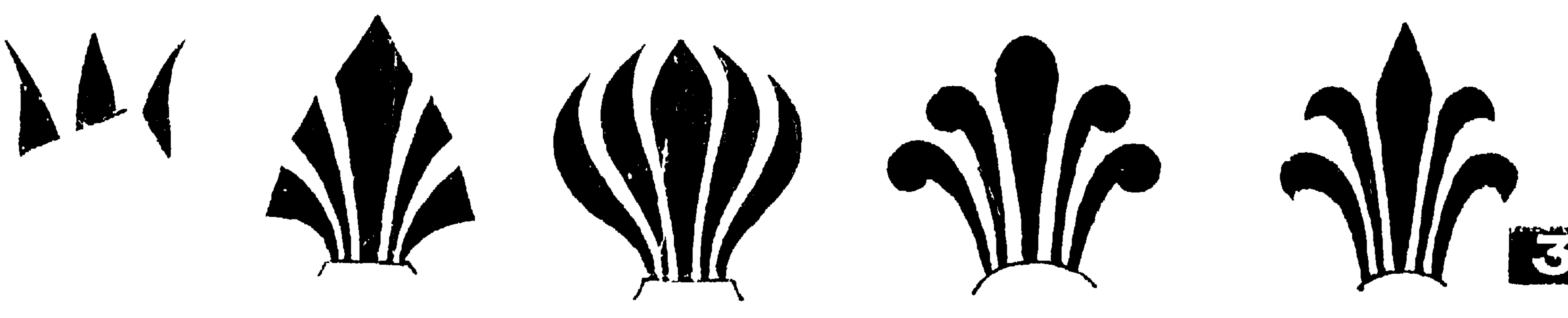

3

N. B.—పై నుదహరించిన **3**—3 & 4 సంఖ్యలవి. వ్రాయుట చాల కష్టమైనవని. వీనియందు బాలురకు చాల యభ్యాస ముంచవలెను. మొదట ఎడమచేతితోను తరువాత కుడిచేతితోను వ్రాయించుచుండవలెను. అనేక వస్తువుల నొకపర్యాయము వ్రాయుటకంటె నొక వస్తువునే యనేకపర్యాయములు వ్రాయుట చాల లాభకరము.

వ్రాయుటయందు పట్టుబడి కలిసినంగాని అభివృద్ధి కాంజాలదు. అందువలన నీదిగువ చెప్పినవి వ్రాయింపవలయును.

4—నమూనము.

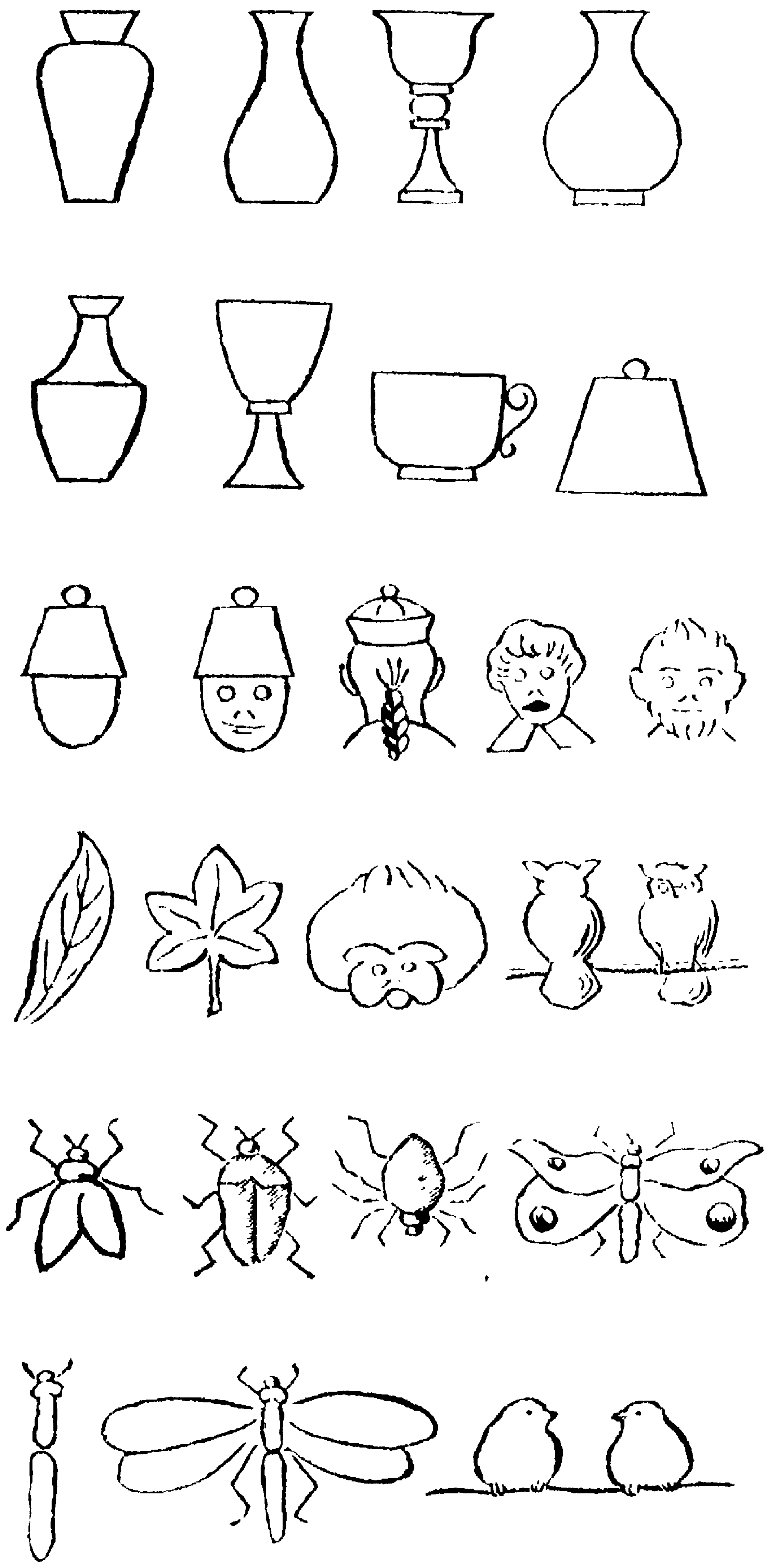

4

మూఁడవ ప్రకరణము.

వస్తువులన్నియు మనకు సమదూరములందుండవు. కొన్ని దూరముగ నుండును. మఱికొన్ని దగ్గఱగ నుండును. దూరముగ నున్నవి చిన్నవిగ కనబడును. దగ్గఱ నున్నవి పెద్దవిగ కనఁబడును. ఇట్టిసమయమున వ్రాయుటయందు మిగుల జాగరూకతతో నుండవలెను.

సమానమైన చెండ్లను తీసుకొని టేబిలుమీఁదనో, నేలమీఁదనో యుంచి వ్రాయవలెను. ఇంకొక సంగతి. దూరమున నున్నవానిని కొంచెమెత్తు ప్రదేశమునందు వ్రాయవలెను. **5**—1 చూడుము.

కొన్ని వస్తువులు పెద్దవిగను మఱి కొన్ని చిన్నవిగ నుండును. **5**—2 చూడుము.

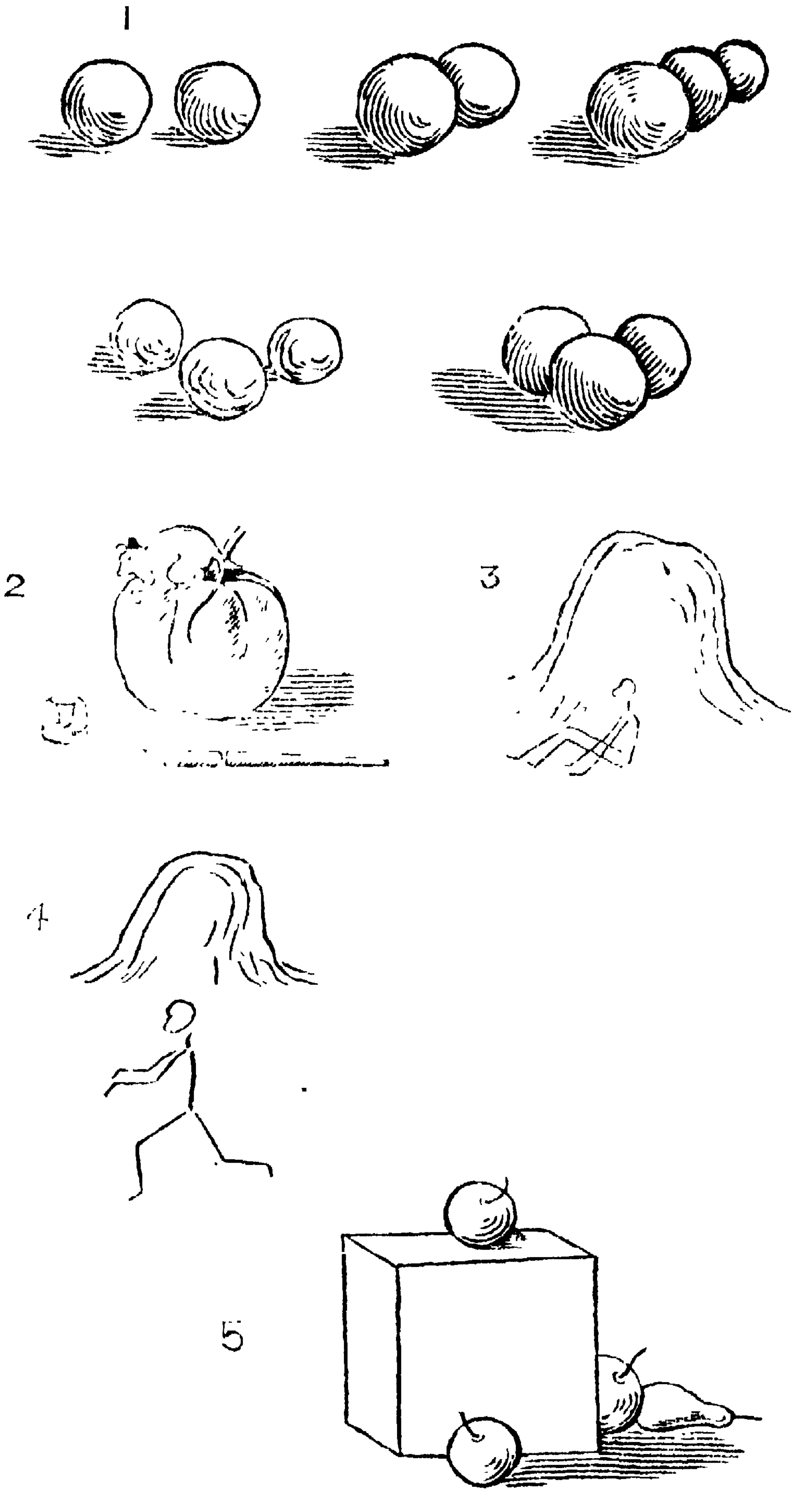

5

మనుష్యునికంటె గడ్డి కుప్ప పెద్దదిగ నుండును. అట్టి సమయమునందు గడ్డి కుప్ప దూరముగ నుండినను పెద్దదిగ కనఁబడును. చాల దూరముగ నుండిన చిన్నదిగ కనఁబడును.

5—3 & 4 చూడుము.

ఒకవస్తువు ముందు మఱియొకవస్తు వుండిన వెనుక నున్నవస్తువు కొంతవఱకే కానఁబడును. ముందునున్న వస్తువు పూర్తిగ కనఁబడును. **5**—5 చూడుము.

నాల్గవ ప్రకరణము.

వృక్షములు:— మొదట మెత్తని పెన్సిలును తీసికొని చెట్టుయొక్క ఏభాగమునందు ఎక్కువనీడ యున్నదో దానిని వ్రాసి పిమ్మట వెలుతురు పడుచున్న భాగములను వ్రాయవలయును. తరువాత కొమ్మలు పైకెదిగినట్టుల జాగరూకతతో వ్రాయవలెను. పిమ్మట మొండెమును చిత్రింపవలెను. **6**—1 చూడుము.

కొన్నికొన్ని సమయములయందు కొమ్మలు కానరావు. వీనిని వ్రాయుటయందు జాగరూకత గలిగియుండవలెను. చెట్టుయొక్క మొండెము మిగుల పెద్దదిగ నుండి కొమ్మ లంతకంతకు సన్నమైపోవును. **6**—2 చూడుము.

అనేకజాతుల చెట్లున్నవి. మఱ్ఱిచెట్టు పొట్టిగను దట్టముగను ఉండును. మునగచెట్టు పొడుగుగ నుండును. కొన్ని చెట్లయం దచ్చటచ్చటమాత్రము ఆకు లుండును. కొన్ని చెట్లయొక్క కొనయందే ఆకు లుండును. వివిధజాతుల చెట్లను వ్రాయుటయందు వానివాని స్వరూపును ప్రదర్శించుచు వ్రాయవలెను. **6**—3 & 4 చూడుము.

తుప్పలయొక్క మొండెము కానరాదు.

6—5 చూడుము.

దూరమున నున్న చెట్లసమూహమునందు కొమ్మలు కాని విడి విడి చెట్లు కాని కానరావు. **28**— చూడుము.

ఆకు లనేకవిధములు. బాలురకు చేతి కొలదిగా నిచ్చి దాని రూపమును వ్రాయింపవలెను. పిదప బాలుర కిచ్చిన తరువాత కొమ్మలను వ్రాయవలెను. **7**— చూడుము.

ఐదవ ప్రకరణము

వెనుకనున్న వస్తువు దాని ముందున్నదానిచే కొంత వఱకు కప్పఁబడునట్లుయిదివరకే చెప్పియుంటిని. ఇది అన్నివిషయములందును నిజముకాదు. అద్దముయొక్క వెనుకనున్న వస్తువుకూడ కనఁబడును. కాని అద్దమును వ్రాయుటయందొక కష్టమున్నది. దానియందు ప్రకాశము ప్రతిఫలించును.

8—1 చూడుము.

చంచలము లేనినీటిని వ్రాయుట కష్టము. దానివెనుకను మఱియొక వస్తువునుంచి నీరచట నున్నటుల కనఁబడునట్లు చేయవచ్చును.

8—2 చూడుము.

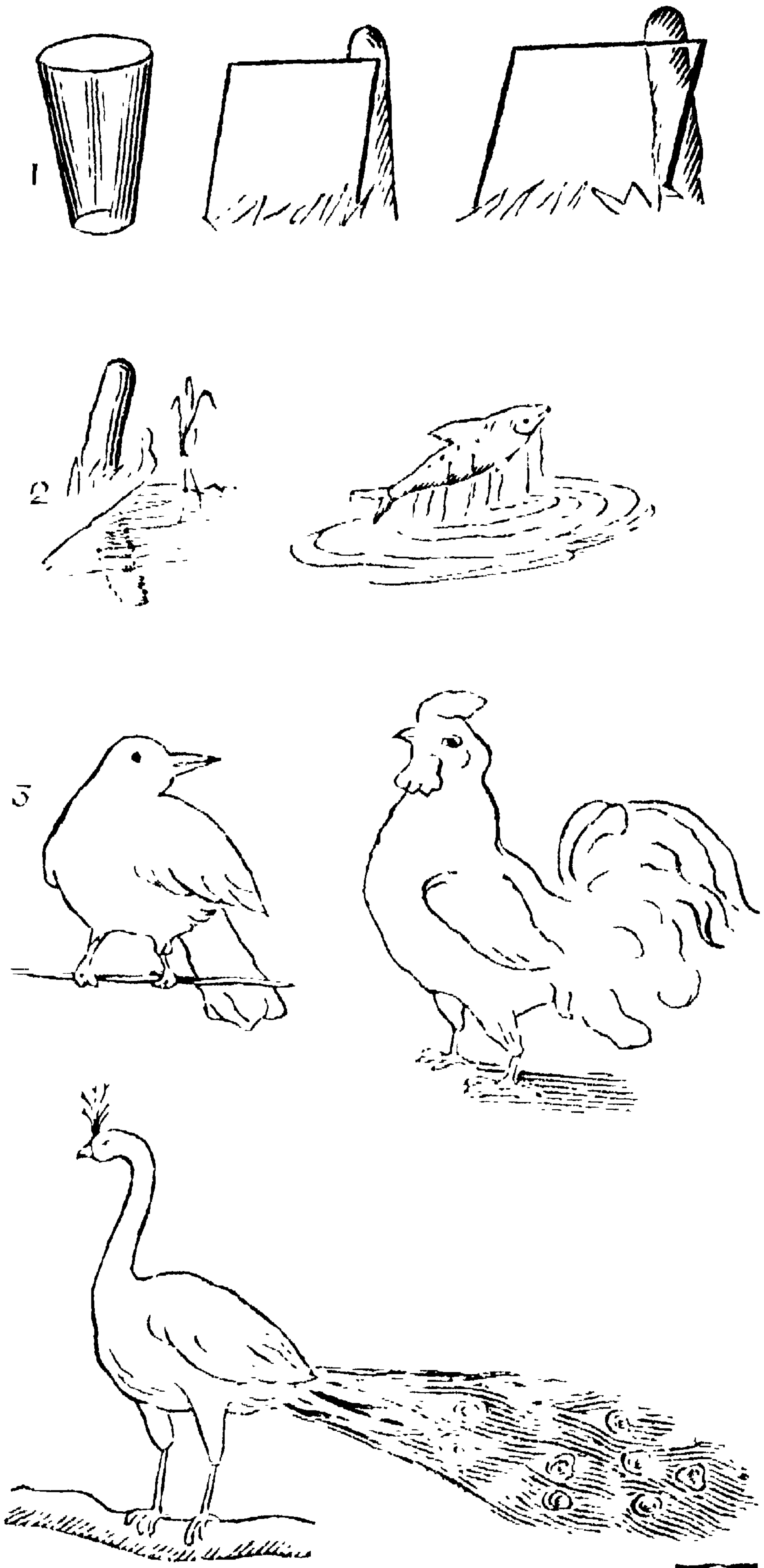

8

8—2 సంఖ్యగల బొమ్మలో నొకచేఁపయున్నటుల సులభముగ తెలియును. చేప పైకెగయునప్పుడుకాని నీటిపయి లేచినప్పుడుకాని నీటిని చంచలింపఁజేయును. ఇటుల వ్రాసినచ్చట నీరున్నటుల స్పష్టముగ తెలియును.

కొన్ని సమయములయందు దట్టముగా లేనప్పటికిని నీటియొక్క వనిఁబట్టి యచ్చట జలమున్నటుల తెలియును.

సూర్యుని వెలుతురునుబట్టి వస్తువుల రంగు మారుచుండును. తీవ్రముగ నెండ కాయుచున్నప్పుడును, మబ్బు వేసినప్పుడును, రాత్రియందును వివిధవిధముల వస్తువులు కానఁబడుచుండును.

ఆఱవ ప్రకరణము.

పక్షులకును ముక్కు, కాళ్లు, మొదలగునవి యుండును; కాని వానియొక్క రూపములనుబట్టి యిదికాకి, ఇది తెల్పఁగలము.

8—3 చూడుము.

పక్షుల పాదములు వాని దేహములకు సమానముగా మధ్య నుండును. లేనియెడల పక్షి పడిపోవును. అది యేమిపని చేయుచున్నదో తెలియఁజేయునట్లు వ్రాయవలెను. 9—1 చూడుము.

తోఁక కొన్ని సమయములయందు మీఁది కెత్తియుండును. మఱికొన్ని సమయములయందు దించి యుండును. ఎగురునప్పుడు ఱెక్కలనేకవిధముల నుండును. పక్షుల పటములు వ్రాయుటయందు దీనివిషయమై మిగుల జాగ్రత్తతో నుండవలెను. 9—2 చూడుము.

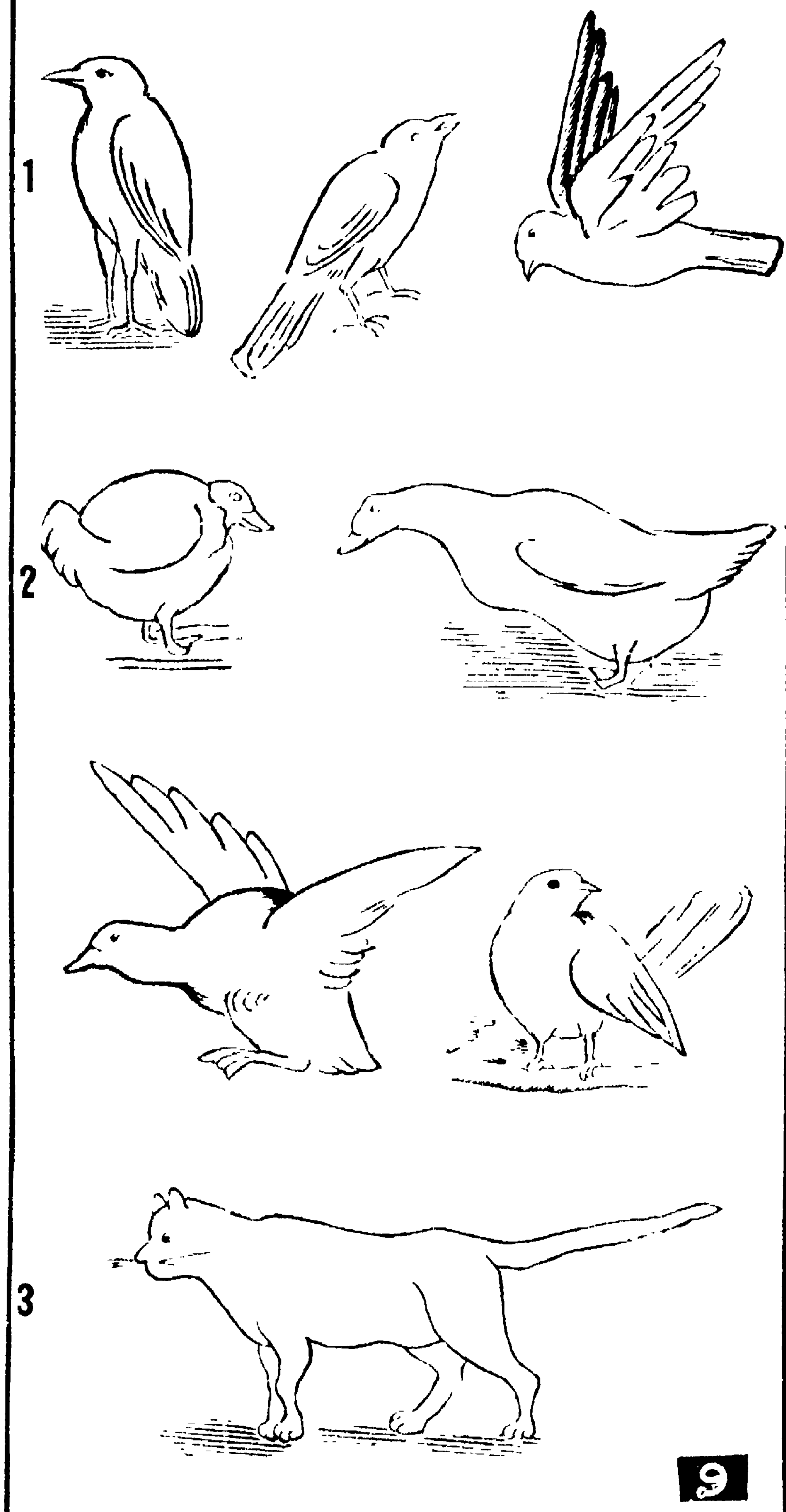

ఒక్కొక్కజంతువున కొక్కొక్కస్వభావ ముండును. [illegible]పిల్లి ఎలుకను పట్టునటుల వ్రాసిన సందర్భముగా నుండును. కనుక దానిస్వభావమును చూపుచు దానిని వ్రాయవలెను. 9—3; 10 చూడుము.

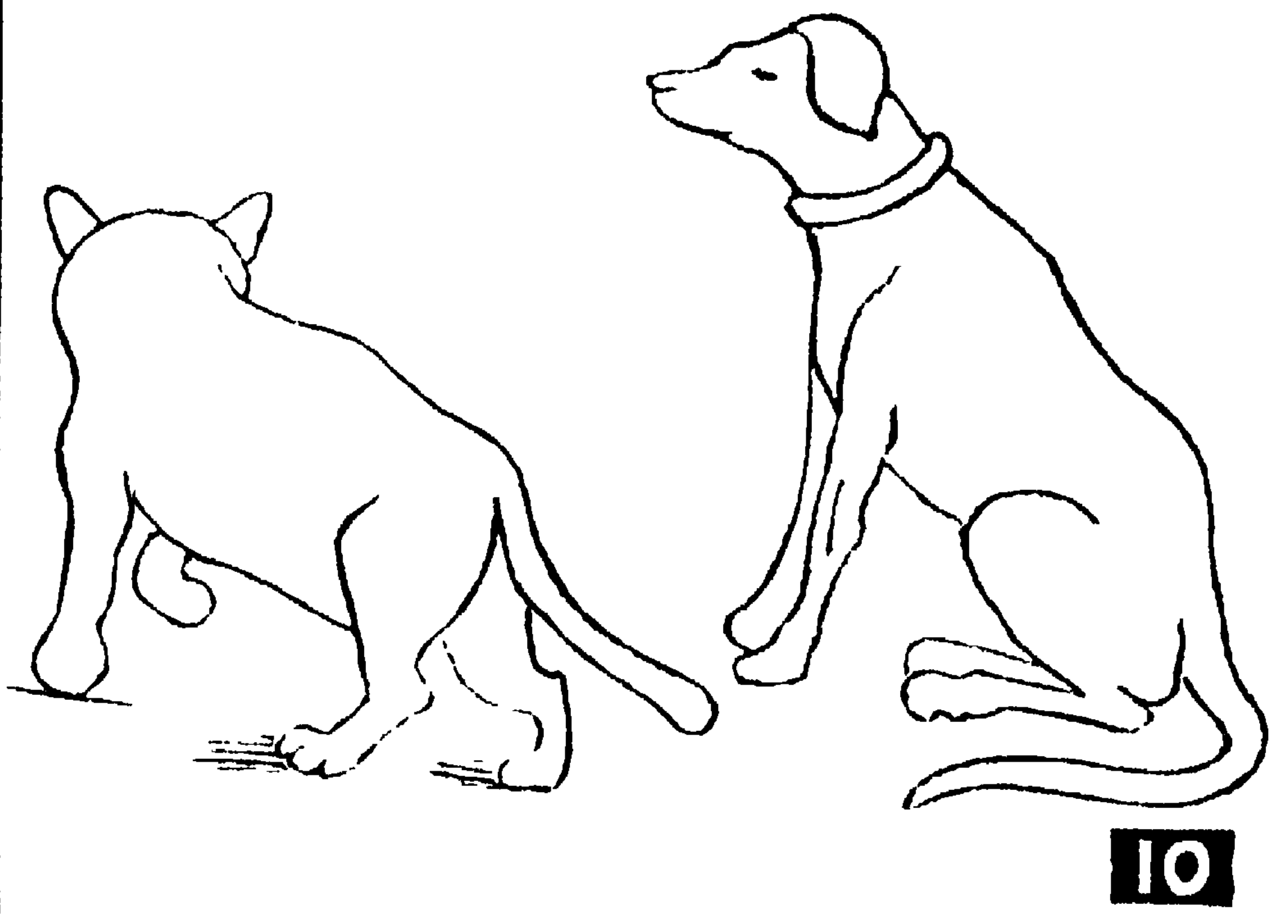

రెండవ భాగము.

మొదటి ప్రకరణము.

మన మేజానున్నను చూచి వ్రాయునపుడు మన దృష్టిమట్టమునుబట్టి దానియొక్క రూపు మారుచుండును. ఈవిధమైన చిత్రలేఖనము నభ్యసించుటకు మనము మొదట నొకపెట్టెను తీసికొనవలెను. దానిని మనము కొంత దూరమున నుంచి వ్రాయుట ప్రారంభింపవలయును.

11—చూడుము.

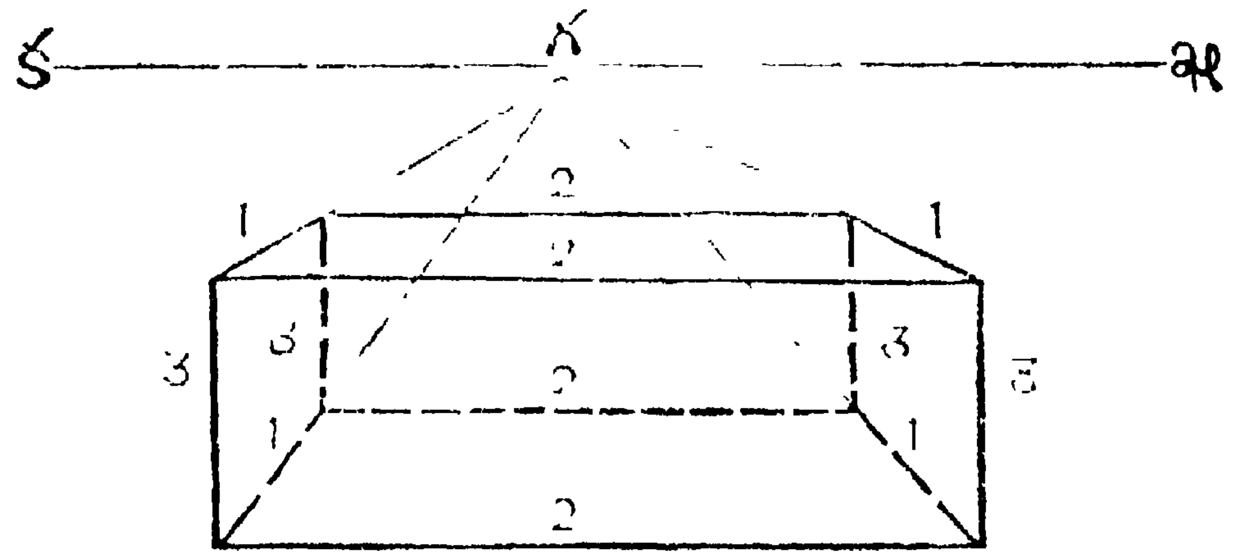

11

“క, ఖ” అనుగీత మనదృష్టికి సమానముగనున్న దనుకొందము. మనయొక్క “గ” అను చుక్కమీదికి బాగుగనుండును. 1వ నెంబరు గీతలన్నియు “గ” వద్ద కలియును. 2, 3 నంబరులగీతలు సమానముగా గనబడును. ఈపెట్టె మనదృష్టిమట్టమునకు దిగువ నున్నది గనుక దీనిపైభాగము మనకు గనబడుచున్నది. సమానముగనున్నయెడల రెండువైపులే కనబడును. మీదిభాగమును, ఎదుటిభాగమును కనబడును.

ఈక్రిందిపెట్టె మనదృష్టికి కొంచెముదిగువను, ప్రక్కను నున్నది. అందువలన మూడువైపులు కనబడుచున్నవి. ‘క, ఖ’ అనుగీత ఏమి? యని మీరు నన్ను ప్రశ్నింపవచ్చును. సముద్రతీరమున నిలువబడి సముద్రమువైపునకు చూచినయెడల భూమికిని, ఆకాశమునకును, విడదీయు రేఖయొకటి కానబడును. దీనినే దిగంతమందురు. ఇదియే యాగీత.

12—చూడుము.

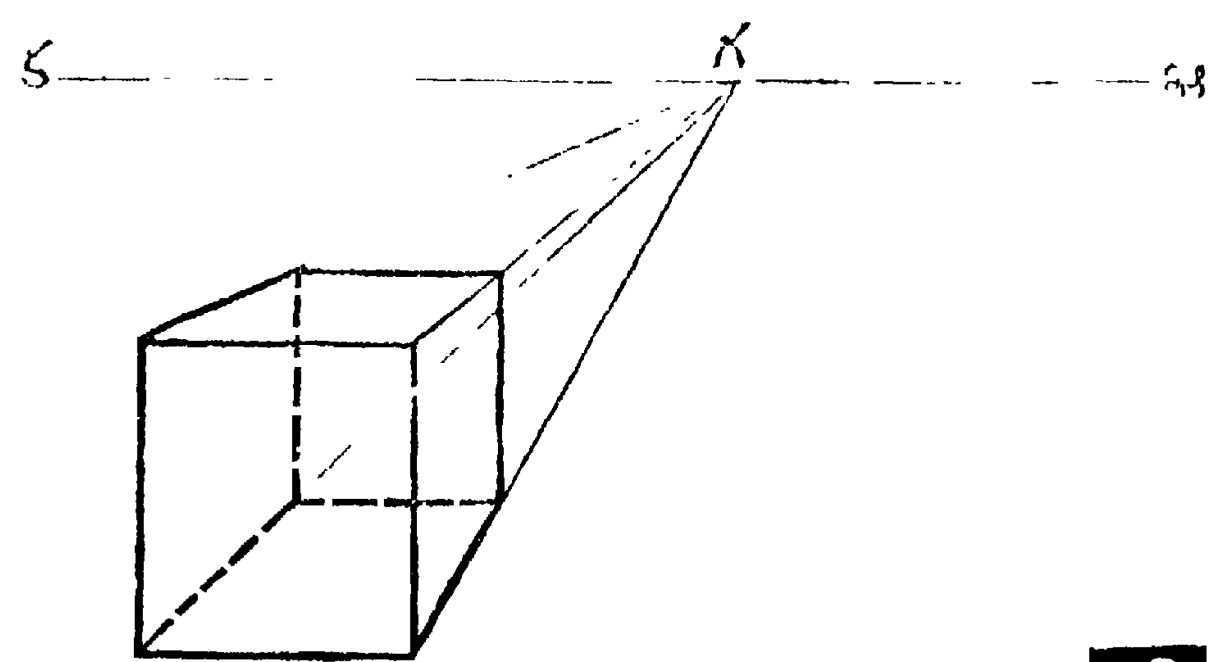

12

ఈక్రిందియిల్లు మనదృష్టిమట్టపుగీతకన్న నెత్తుగానున్నది. అందువలన ఇంటికప్పుయొక్క క్రిందిభాగము కనబడు చున్నది. వస్తువు మన దృష్టిమట్టపుగీతకు దిగువ నున్న యెడల ఆవస్తువుయొక్క పైభాగమును, దృష్టిమట్టపుగీతకు పైనయున్నయెడల ఆవస్తువుయొక్క అడుగుభాగమును కనబడును.

13—3 చూడుము.

ఎన్ని పెట్టెలుంచినను యిది యేవిధముగ భూమికి సమాంతరము (Parallel) గా నున్న అంచులన్నియు ఈ దృష్టిమట్టపు గీతయందు మనకంటికి సమముగా నున్న చుక్కవద్దనే కలియును.

13—1 చూడుము.

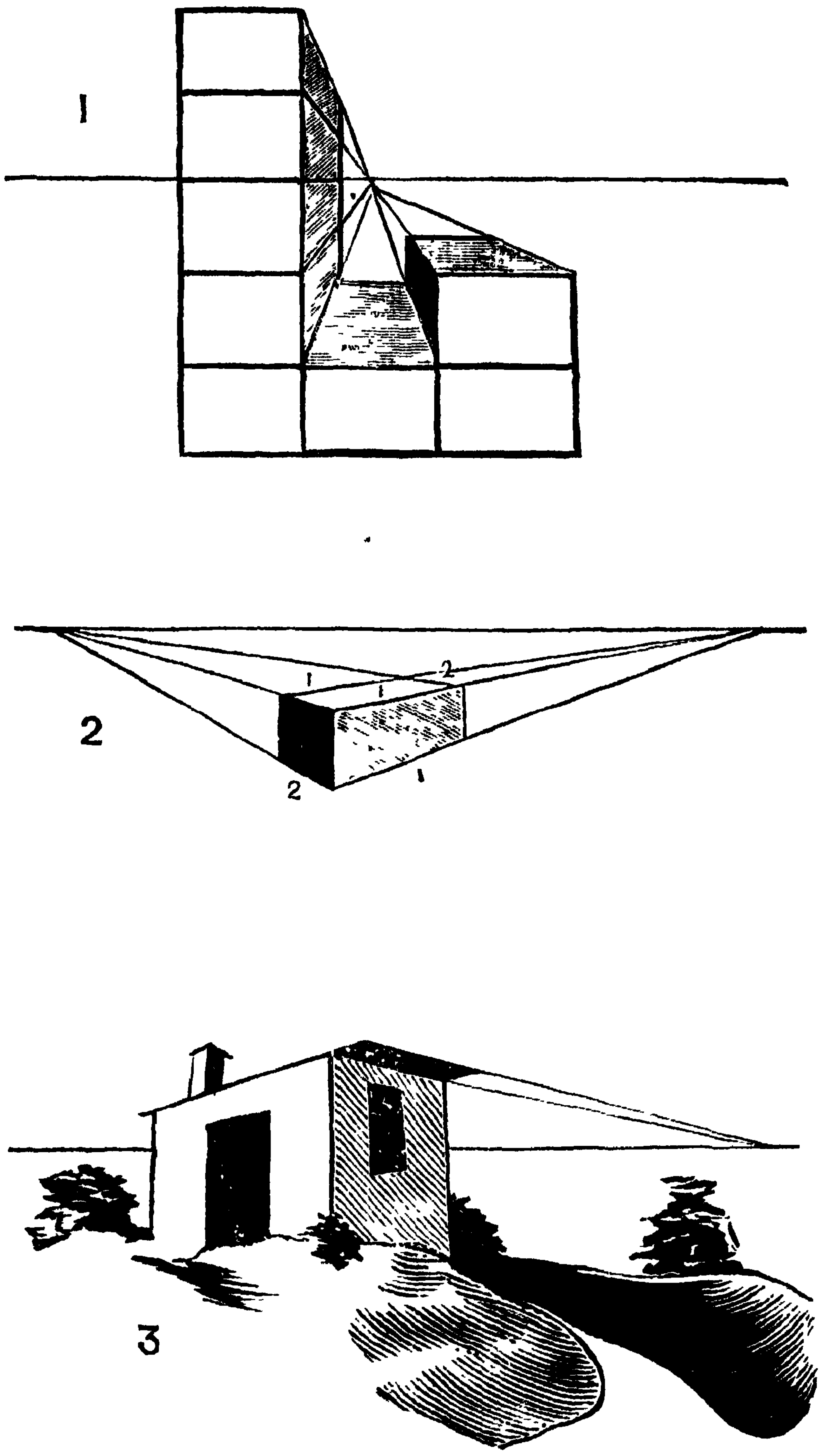

13

కాని యీ దిగువ నుదహరించినపటమునసరించి చూచిన మనము పైనుదహరించినది తప్పని తోచును. కాని అటుల కాదు.

13—2 చూడుము.

ఒకటవ నెంబరు గీతలన్నియు దిగంతమునందొక చుక్క దగ్గర కలియును. రెండవ నెంబరు గీతలన్నియు ఆ గీత మీదనే మఱి యొక చుక్కవద్దను కలియును.

రెండవ ప్రకరణము.

మన యెదుట నొకపెట్టె నుంచుకొని పండ్రెండడుగుల దూరమున కూర్చుండి వ్రాయ మొదలిడవలెను. వ్రాయునపుడు మాత్రము పెద్దపెన్సిలు దగ్గర నుంచవలెను. ఈ పెన్సిలుతో కొలుచుచుండవలెను. 1-వ నెంబరుగీతను కొలుచునప్పు డీవిధముగ కొలువవలెను.

14—1 చూడుము.

దానికంటె మనకు చిన్నపటము వచ్చినయెడల రెండుమూఁడుమారులు పెద్దది చేయవచ్చును.

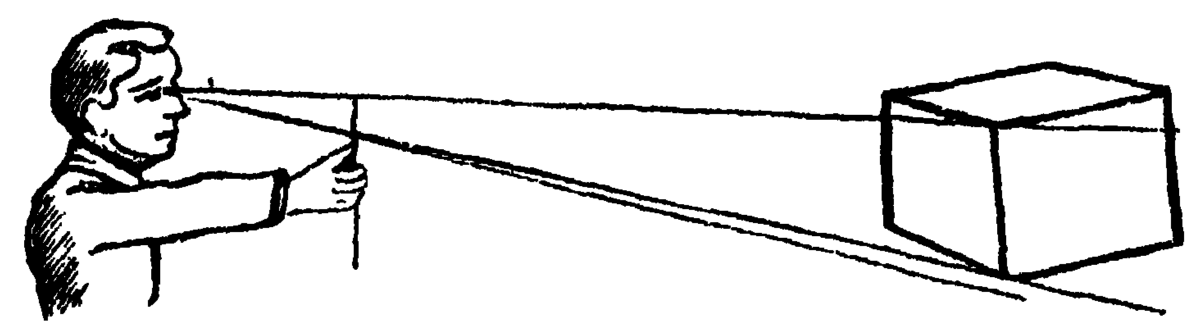

14—2 చూడుము.

పెట్టెను వ్రాయునప్పుడు 'క, ఖ' అను గీతను కొలిచి నిట్రము (Perpendicular) గా వ్రాయవలయును. తరువాతను 'గ, ఘ' లను నిర్ణయింపవలసియున్నది. పెన్సిలును ఆమూలలకు సమానముగాను భూమికి సమాంతరము (Parallel) గా నుంచి 'క, ఖ' యనుగీత నెక్కడ కలియుచున్నదో కనుఁగొనవలెను. తరువాత ఆగీతకీమూల లెంతదూరమున నున్నవో కొలిచినయెడల వీని యొక్క స్థలము నిర్ణయమగును.

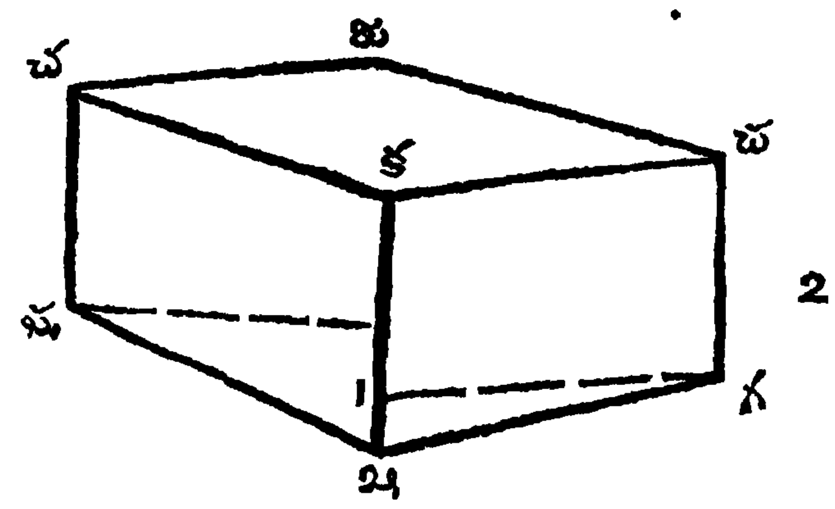

14

ఈమూలలనుండి "గ చ" "ఘ ఛ" యను గీతలను "క ఖ" యనుగీతకు సమాంతరము (Parallel) గా వ్రాసి వానియొక్క పొడవును కొలువవలెను. అపుడు "చ ఛ" లు నిర్ణయమగును. తరువాతను "ఛ క" "ఛ క" "ఘ క" "గ ఖ," అనుగీతలను సులభముగా వ్రాయనచ్చును ఇంక "జ" యను చుక్కను నిర్ణయింపవలయును. మునుపటివలెనే పెన్సిలును "జ" యనుచుక్కకు సమముగాను, భూమికి నిట్రము (Perpendicular) గాను పెన్సిలునుంచి ఆపెన్సిలు "చ క" అనుగీత నెచ్చట కలియుచున్నదో కనుఁగొనవలెను. తరువాత నాస్థలమువద్దనుండి "జ" యనుస్థల మెంతదూరమున నున్నదో కొలిచి "జ" ను నిర్ణయింపవలెను. అప్పుడు "ఛ జ". "చ జ" యనుగీతలను గీయుట సులభము. ఈవిధముననే యేపెట్టెనైన గృహమునైనను శుభ్రముగ వ్రాయవచ్చును. కాని మునుపుచెప్పినప్రకారము కొన్నిగీత లొకచోటను, మఱికొన్ని గీతలు మఱియొకచోటను దిగంతముమీఁదను కలియునని జ్ఞాపకముంచుకొనవలెను. ఈప్రకారముగ మీరు వ్రాయుపటమునందు లేనియెడల వ్రాసినది తప్పని తెలిసికొనవలెను.

మూఁడవ ప్రకరణము.

ముక్కోణపు ఆకారముగల ఘనపదార్థము.

15—1 చూడుము.

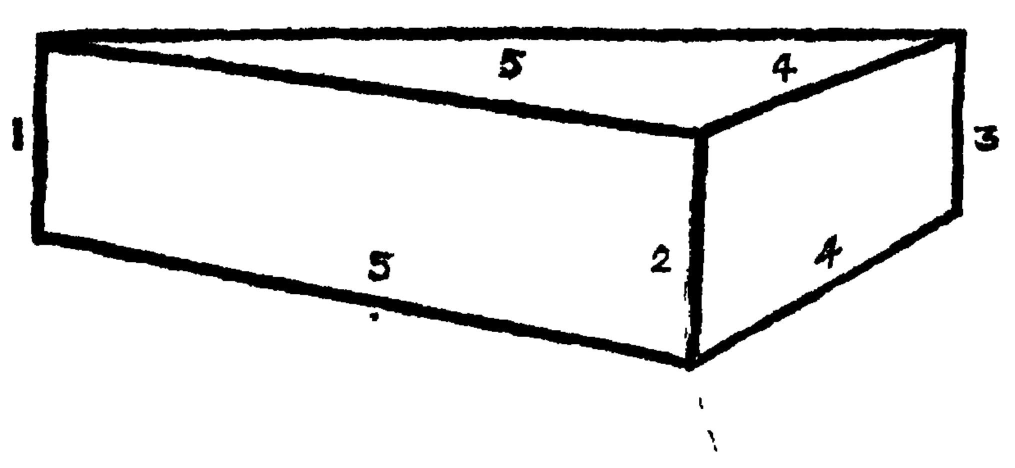

ఇది వ్రాయుట సులభము. మునుపుచెప్పినప్రకారము 1, 2, 3, నెంబరులగీతలను గీయవలెను. ఇందు 4-వ నెంబరు గీత యొకచోటను, 5-వ నెంబరుగీత యొకచోటను కలియును. కాని చక్రవాళమునకు సమమైనగీతకు సమాంతరముగ నున్నగీత లెప్పటికిని కలియవు.

15

స్తంభాకారము. **16**—1 చూడుము.

దీనిని వ్రాయునప్పుడు 1, 2, నెంబరుల గీతలను వ్రాయవలెను తరువాతను 2-వ నెంబరు గీతలను రెండు సమభాగములుగ భాగించి దీనికి సమకోణములు వచ్చునట్లు 3-వ నెంబరు గీతలను కొలిచి వ్రాయవలయును. ఈ గీతలుకూడ రెండు సమభాగములుగ భాగింపఁబడియుండవలెను. అనఁగా 2, 3 నెంబర్లగీత లొకదానినొకటి సమకోణములు వచ్చునటుల కలిసికొని సమభాగములుగా భాగింపఁబడవలయును. (They must bisect each other at Rt. ∟) వీనిసహాయమువలన వంకరగీతలను సులభముగ వ్రాయవచ్చును.

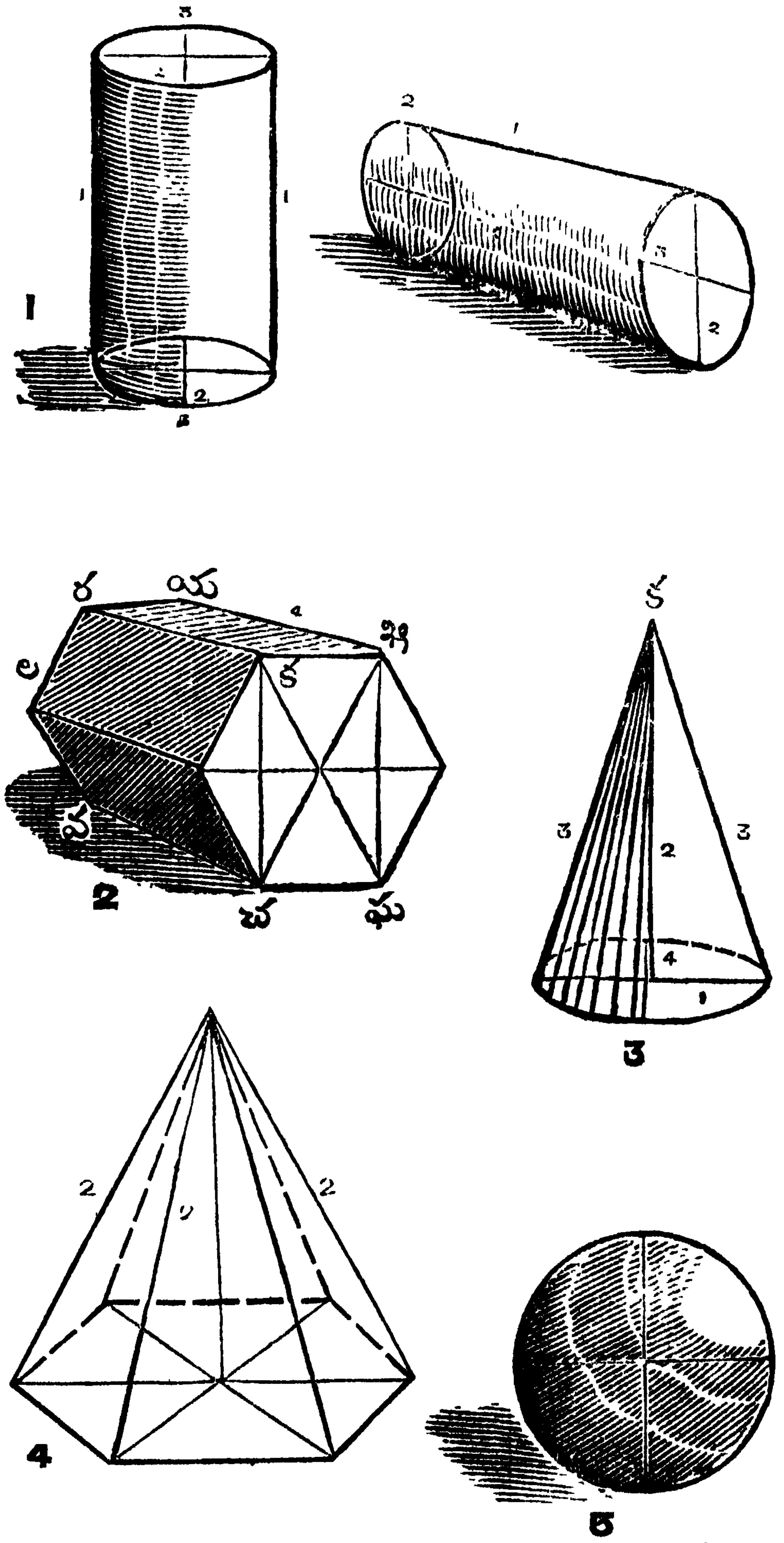

16

రైట్ ప్రిజము. **16**—2 చూడుము.

మొదట "చ ఘ" అను గీతను నిర్ణయించి "చ" ద్వారా "చ క" అనుగీతను, "ఘ" ద్వారా "ఘ ఖ" అనుగీతను కొలిచి నిట్రముగ వ్రాయవలెను. వెంటనే "క ఖ" అనుగీత నిర్ణయమగును. ఆరెంటి సహాయమువలన "క ఘ" "ఖ చ" అనుగీతలను వ్రాయవలెను. ఇదివరకు రెండవ ప్రకరణమందు చెప్పిన విధమున "గ" ను "చ" ను నిర్ణయించి "చ ఛ" "ఛ క" "గ ఖ" "ఘ గ" అనుగీతలను వ్రాయవలెను. "గ ఛ" యనుగీత "క ఘ" యును "ఖ చ" యును కలియుచోటుద్వారా వెళ్లుచుండవలయును. అటులలేనియెడల చిత్రము తప్పని తెలిసికొనవలయును. ఇదివఱకు వ్రాసిన గీతలసహాయమువలన "యరలవ" లను నిర్ణయించి "యర" "రల" "లవ" లనుగీతలను వ్రాయవలెను. తరువాతను "ఖయ" "కర" "చల" "చవ" అనుగీతలను వ్రాయవలెను.

మఱియొకవిధముగ వ్రాయవచ్చును. 'యరలవ' లను నిశ్చయించి "ఖయ" "కర" "చల" "చవ" రేఖలను వ్రాసినతరువాత "యర" "రల" "లవ" లను వ్రాయవచ్చును. ఇదియే మంచిత్రోవ యని నా యుద్దేశము.

ఈపటమును వ్రాసినతరువాత నిది సమముగానున్నదా యని చూడవలసియున్నది. 4-వ నెంబరు గీతలన్నియు దిగంతముదగ్గర కలసినయెడల సమానముగ నున్నదని తెలిసికొనవలెను. దిగంతమున కీగీతలు సమాంతరముగానుండినయెడల నిదివఱకు చెప్పినప్రకారము ఇవి యెప్పటికిని కలియవు.

...ము. **16**—3 చూడుము.

... మొదట 1-వ నెంబరు గీతను ... దీనిని రెండు సమభాగములుగ ...ను వ్రాయవలెను. పిమ్మట పట ...కారమును వ్రాయవలెను. ఈ ...నుండి "క" అను రేంతదూ ... నొకరేఖను గీయవలెను. 'క' ...యుంచునట్లు తరువాత 2-వ నెంబరు గీతలను ...టమునందు చూపిన ప్రకారము లిఖించవలెను. తరువాత 1, 2, 4 నెంబరుల గీతలను రబ్బరుతో తుడిచి వేయవలెను.

పిమ్మటను మఱచితిని. ఇట్టి చిత్రములను వ్రాయునప్పుడు అనావశ్యకములైన గీతలను రబ్బరుతో తుడిచి వేయుట ముఖ్యము.

గోపురాకారము.

16—4 చూడుము.

పరిసరకు ప్రిజమునందు చెప్పిన ప్రకారము క్రింది మట్టమును వ్రాసి 1-వ నెంబరుగీతను కోణమునందు వలెనే వ్రాయవలెను. పిమ్మట 2-వ నెంబరుగీతలను వ్రాయుట కష్టము లేదు. ముందు చెప్పినవిధమున అనావశ్యకమైన గీతల నన్నిటిని రబ్బరుతో జాగరూకతతో చెరిపివేయవలయును.

గోళము.

16—5 చూడుము.

ఇది ఇదివరకే చెప్పిన ప్రకారమువలెనే కానబడును. మొదట దీనియొక్క వ్యాసమును వ్రాసి దానిని రెండు సమభాగములుగా భాగించి ఆ మధ్యస్థలమునుండి సమకోణములు వచ్చునట్లు అదియు పరిమాణమునకు సరియైన వ్యాసమును వ్రాయవలెను. తరువాతను వలయాకారమును జాగ్రతగా వ్రాయవలెను.

వివిధములైన ఘనపదార్థభాగములు. **17**—1 చూ.

ఇదివఱకు చెప్పిన ప్రకారము పైన జెప్పినవి వ్రాయుట మిగుల సులభము. కాని వీనిని జాగ్రత్తగా వ్రాయవలెను. ఇన్నియు చక్కగ నభ్యసింపవలయును. మనకు సహాయముగా నుండుటకు వ్రాసికొన్న యనావశ్యకములైన గీతల నన్నిటిని రబ్బరుతో చెరిపివేయవలెను.

తరువాతను కుర్చీబల్లలు, మేజాలు, కలశములు, డేరాలు మొదలగునవి వ్రాయుట నభ్యసింపవలెను.

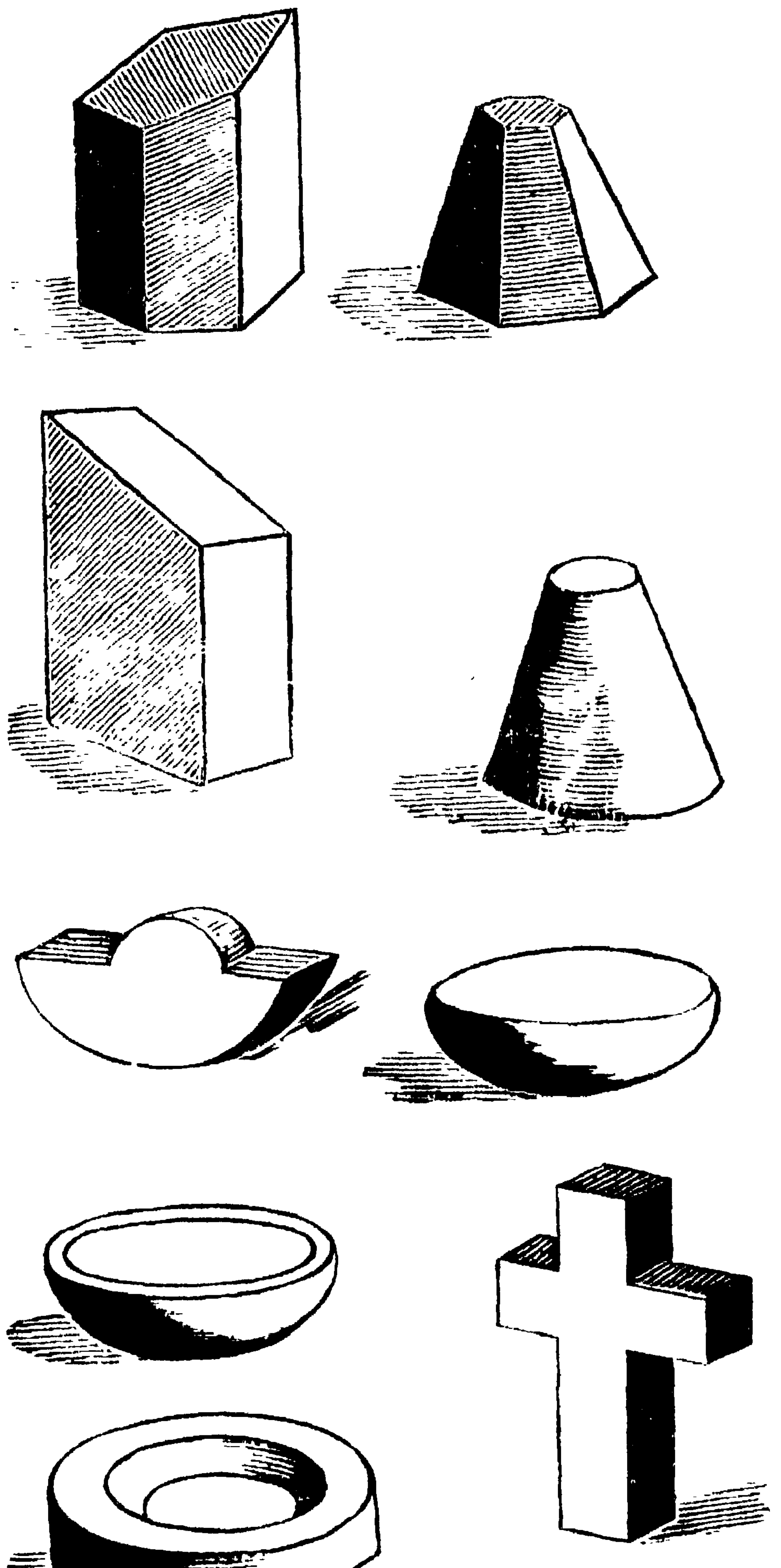

17

మూఁడవ భాగము.

ప్రదేశ చిత్రలేఖనము.

మొదటి ప్రకరణము.

మన నేత్రములు గొప్ప యంత్రములు. ఇవి లేక జీవనమెందుకు? మనుజులు తమ చాకచక్యమును బట్టి వీని నుపయోగించెదరు. ఒక మూర్ఖుని యొక్క నొక సుప్రసిద్ధ చిత్రమును జూచినయెడల "ఇది బాగుగ లేదు. రంగులు దట్టముగ నుండిన బాగుగ నుండును" అనును. దానినే యొక చిత్రలేఖకుని యొక్క మంచి నేత్ర మెంతో ప్రశంసించును.

మనమేదైన ప్రదేశమును (Landscape) చిత్రింపవలెనన్న చాల జాగరూకతతో నొక దృశ్యము (Scene) ను ఎంచుకొనవలెను. అది చూచుటకు కాంతికరముగ నుండవలెను. ఇందుకు మనుజునకు చిత్రలేఖనాభ్యాసము ముఖ్యము. మనయభ్యాస మెక్కువైనకొలది మంచి దృశ్యములను ఎంచుకొను శక్తి గలుగుచుండును.

మనమేదైన చూచునప్పుడు ఒక గుంపుగ నీ దృశ్యము దృగ్గోచరమగును. **18** చూడుము.

18

కాని మనము దీనిని వ్రాయునపుడు మొదట దృష్టి నట్టిపుగోతను నుంచవలెను. దానింబట్టి మనము చిత్రమును వ్రాయవలెను. ఈగీతకు పైనున్న వస్తువులు దిగువ భాగము కావలెనను గాక పైభాగము కావలెను. దానికి దిగువనున్న వస్తువులు పైభాగము ప్రధానముగ కావలెను. అందువలన నీగీత చాల ముఖ్యమైనది.

18 చూడుము.

వ్రాయునపుడు పెద్దవస్తువులను మొదట వ్రాయవలెను. తరువాత చిన్నవస్తువులను లిఖింపవలెను. ఇవన్నియు వ్రాసిన తరువాత వెనుకభాగము (Background) ను వ్రాయవలెను.

మనకు దగ్గరనున్న వస్తువులు పెద్దగ కానిపించును. దూరమున నున్న వస్తువు లంతస్పష్టముగ కానిపించవు. దీనింబట్టి మనము వ్రాయుటకష్టము సామాన్యమైనదుకు. ఇంకొక సంగతి గమనింపవలసియున్నది. ఒకప్పుడు దూరము నందున్న వస్తువుయొక్క గట్టితనము తెలియును. కాని దూరమున నున్న వస్తువులయొక్క రంగులు కానిపించకపోవచ్చును. అందువలన నట్టివి వ్రాయుటయందు బహుజాగరూకతతో నుండవలెను.

మన మొక్కచిత్రము నూహించి వ్రాయుటయందు పెక్కుతప్పిదములను జేసెదము. ఇంగ్లాండుదేశమునందు ఓకు (Oak) వృక్షములు మొలచును. ఆఫ్రికాయందు ఖర్జూరపుచెట్లు పెరుగును. నెమలి ఇండియాదేశపు పక్షి. అట్టిసందర్భమునం దోకుచెట్లమధ్య నొకఖర్జూరపుచెట్టు నుంచి దానిమీద నొకనెమలిని కూర్చుండబెట్టినయెడల హాస్యాస్పదము. సందర్భానుసారముగ వ్రాయవలెను. ఆఫ్రికాదేశముయొక్క బొమ్మను వ్రాయునప్పుడు ఏనుగు లేక సింహమును దానియం దుంచెను, ఖర్జూరపువృక్షములు వ్రాసిన బాగుగ నుండును. కాని అచ్చోటలయందు వర్షము తక్కువ. ఆదేశములయందు సూర్యుడు తీక్ష్ణముగ ప్రకాశించును. అందువలన నచ్చట సూర్యుడు ప్రకాశించునప్పు డొకమనుజుఁడు చలిచే బాధపడుచున్నటుల వ్రాసిన నసంబద్ధముగ నుండును.

చిత్రలేఖనము.

ఇట్టిస్థలములను వ్రాయుటయం దొకజాగ్రత్తను వహింపవలయును. కొలతప్రకార మన్నియు వ్రాయవలసి యుండును. దూరమునున్న చెట్టుకంటె దగ్గరనున్న మనుజుడు పెద్దగ కనబడును. మనుజుడు, చెట్టు మనకొకే దూరమున నుండిన చెట్టునే పెద్దదిగ వ్రాయవలెను. పిల్లచెట్లు మనుష్యునికంటె చిన్నవిగ నుండవచ్చును. అట్టిసమయమున నాచెట్లు బాల్యమునం దున్నవని చక్కగ నిరూపింపవలయును.

ఇంకొకసంగతి. కొన్నిచిత్రములలో నొకరాతిదగ్గర నొకమనుజుడు నిలువబడినట్లు మీరనేకపర్యాయములు చిత్రపటములలో చూచియుందురు. ఆరాతియొక్క కొలతను తెలియజేయుట కట్టుల వ్రాసెదరు.

ఇప్పుడు మనమొక పెద్దవృక్షమును వ్రాసిన దానియెత్తు మనకు తెలియదు. దానిని దెలియజేయుటకుగాను సాధారణమైన పొడవుగలమనిషి దానివద్ద నిలుచున్నట్టుల వ్రాసిన వృక్షముయొక్క యెత్తు చక్కగ విశదమగును.

ఒక్కొక్కదేశమునం దొక్కొక్కవిధమైన దుస్తులను ధరించెదరు. మహమ్మదీయులు షరాయిని దొడిగి వారి జాతీయటోపీని ధరించెదరు. హిందువులు పంచెనుకట్టి పాగాను ధరించెదరు. ఐరోపియనులు పంట్లామును జోళ్లను, హేటును (Hat) వేసికొందురు. పంచెను కట్టుకొని తురకిటోపి నెవరును ధరింపరు. కాన నిట్టితప్పులనుండి మనము తప్పించుకొనుచుండవలెను.

హాలండునం దొకస్థలమును చిత్రించిన హాలండు మనుజులనే వ్రాసినయెడల సందర్భముగ నుండును. మనము వ్రాయు రూపమునం దుండుమనుజులే దేశీయులో తెలిసికొనుటకు వీలుకలుగుచుండవలెను. ఒక్కొక్కదేశీయుల రూపురేఖ లొక్కొకమోస్తరుగ నుండును. వీనిని ప్రదర్శించుటయందుకూడ మిగుల జాగరూకత వహింపవలెను.

హిందూదేశమునం దొకకఱ్ఱ చేతనిడికొని గొఱ్ఱలకాపరి గొఱ్ఱలను కాయుచుండును. ఇంగ్లాండువారు పంట్లామును తొడుగుకొని వంకకఱ్ఱను పట్టుకొని గొఱ్ఱలను కాయుచుండును. కాన నట్టిసమయమునందు వానివద్దగ హిందూదేశమునందు నివసించు రెండుకొబ్బరిచెట్లను వ్రాసిన సందర్భవిహీనముగ నుండును.

గాలివేయుచున్నప్పుడు చెట్లు వంగి యుండును. అన్నియు నొకవైపునకే వాలియుండును. అందున్న మనుష్యుల బట్టలుకూడ నెగురుచుండును. కనుక రూపమునందు కనుపడుచున్న ప్రతివస్తువు గాలియొక్క ప్రతాపమునకు లోనగును. ఇట్టివి వ్రాయుట చాల కష్టము.

1

19—1 చూడుము.

ఏదైన దేశచరిత్రమును వ్రాయునపుడు ఏకాలమునందు జరిగిన సంగతిని ప్రదర్శింపబోవుచున్నామో మనస్సునం దుంచుకొని వ్రాయుట ప్రారంభింపవలయును. లేనియెడల తప్పులకు లోనగుదుము. అప్పటికాలపు ఆచారములు, దుస్తులు, వారుపయోగించు పరికరములు, ఇండ్లు మొదలుగాగలవానియొక్క రూపములు మనకు చక్కగ తెలిసియుండవలెను.

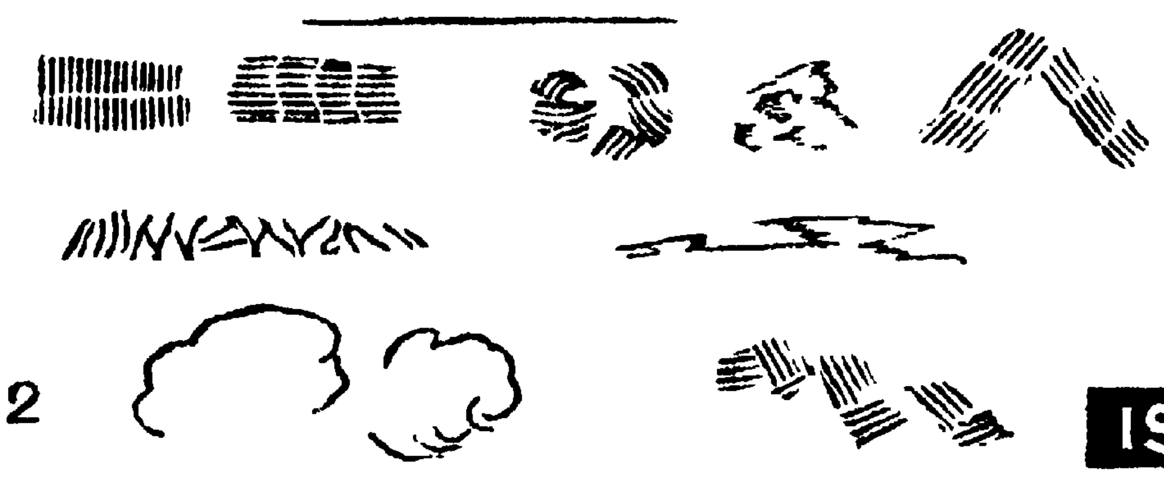

వివిధమైన గీతలు. గడ్డి.

19—2 చూడుము. 2

19

నాల్గవ భాగము.

మనుజునిరూపము.

మనుష్యులను వ్రాయుటయందు మన మనేకసంగతులను గమనింపవలెను. మనము వ్రాసిన చిత్రమునందు భాగములన్నియు ననుపాతముగా నున్నవో లేవో చూచుకొనవలయును. **20**—1 చూడుము.

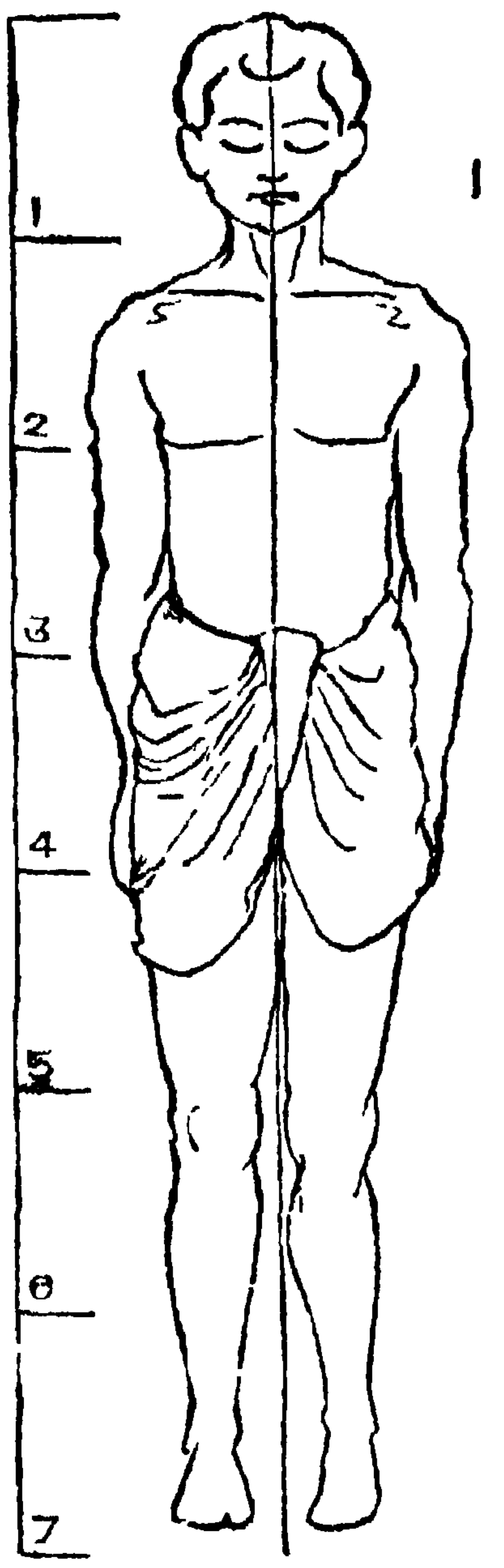

చిన్నకాళ్లను, పెద్దనడుమును, ఇంక పెద్దతలను, కలిపి వ్రాసినయెడల హాస్యాస్పదముగ నుండును. బుఱ్ఱకు తగినచేయి, చేతికి తగిన దేహము, దేహమునకు తగిన కాళ్లు ఉండునటుల చిత్రమును వ్రాయవలయును.

కొన్నికొన్ని సమయములయందు కాళ్లు పెద్దవిగ వ్రాయవలసివచ్చును. మఱికొన్నిసమయములయందు బుఱ్ఱ పెద్దదిగ వ్రాయవలసివచ్చును. ఇట్టిసమయములయందటుల చేయక తీరదు. ఏలయన, నేదో యొకపుస్తకము ననుసరించి చిత్రమును వ్రాయవలసివచ్చినప్పు డందు చెప్పినట్లు వ్రాయుటకు బద్ధులై యుందుము. నవ్వుపుట్టించు చిత్రము నేదైన వ్రాయవలసివచ్చినప్పుడుకూడ మన మన్నియు సమముగ వ్రాయుటకు వీలుండదు. కాన మనము సమయమునుపట్టి చిత్రమును వ్రాయవలసియుండును.

20—2 చూడుము.

ఆఫ్రికా దేశమునందు నివసించు నీగ్రోజాతివారికి పెదవులు పెద్దవిగ నుండును. జపానుజాతీయులకు కండ్లు చిన్నవిగను ముఖములు బల్లపరుపుగ నుండును. పోలండు దేశీయులు కురుచగ నుందురు. వీరిచిత్రములను వ్రాయుటయందు వీరివీరిరూపముల ననుసరించి వ్రాయుచుండవలెను.

ఒకమనిషి నిలువబడియుండినవానిని వివిధస్థలములనుండి చూచిన ననేకవిధముల కనబడును.

20

చిత్రలేఖనము.

మన మేదైన జనసమూహమును వ్రాయవలసివచ్చినపుడు మనుజులందఱొకేవిధముగ నిలువబడినటుల వ్రాసిన ప్రకృతిరూపము ననుసరించి యుండును. అందువలన ననేకవిధములైన రూపముల ననుసరించి వ్రాయుట నభ్యసింపవలయును. 21 చూడుము.

ఇచ్చట నచ్చువేసిన ప్రకారము తలల నభ్యసింపవలెను. మొదటిభాగమునందు మనుజునాకారమెట్లు వ్రాయుటయో చెప్పియుంటిని. ఇట్టి స్థితియందటుల వ్రాయక మీరు మనుజుల నెట్లు చూచెదరో యటుల నభ్యసింపవలెను.

కొన్ని సమయముల యందు నడుగెత్తుచున్నటుల, మఱి కొన్ని సమయముల యందు నిలువబడినటుల, ఇతర సమయములయందు పనిచేయుచున్నటుల వ్రాయవలసివచ్చును.

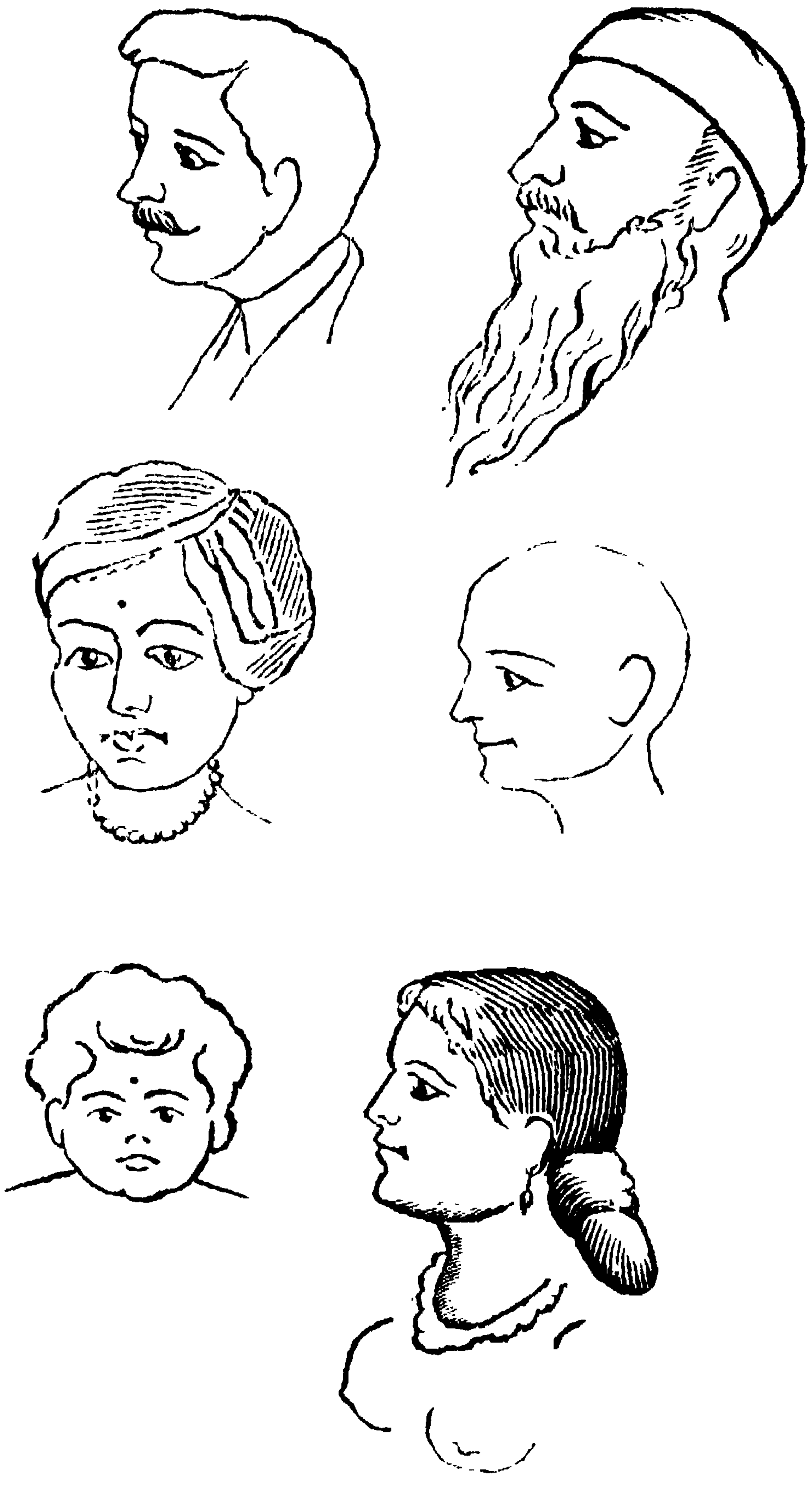

21

స్త్రీలు కోమలశరీరలు. వారి యంగములు పురుషుల యంగములవలె నుండవు. ఇవి యెట్లుండునో చూచి ననే బోధపడును గాని వర్ణించుట నాతరముకాదు. పురుషుల శరీరములందు నరములగు కనబడుచుండును. స్త్రీల యంగములయందటుల కనబడవు. పురుషులకు వ్రయువులు స్పష్టముగ కనబడును. స్త్రీలవి కనబడవు. ఇట్టి భేదములు బహు జాగ్రత్తతో గమనింపవలెను.

పురుషుల ముఖములకును స్త్రీల ముఖములకును అనేక భేదము లుండును.

ఇట్టివాని నభ్యసించుట యందు కన్నులు, ముక్కు, నోరు, మీసములు, గడ్డము, చెవులు, చేతులు, పాదములు, కాళ్లు మొదలగు సంగతులను వ్రాయుట నేర్చుకొనవలెను. ఇంకొక సంగతిని జ్ఞాపక ముంచుకొన వలసియున్నది. వయస్సునుబట్టి యీ యంగము లాకారము మారుచుండును.

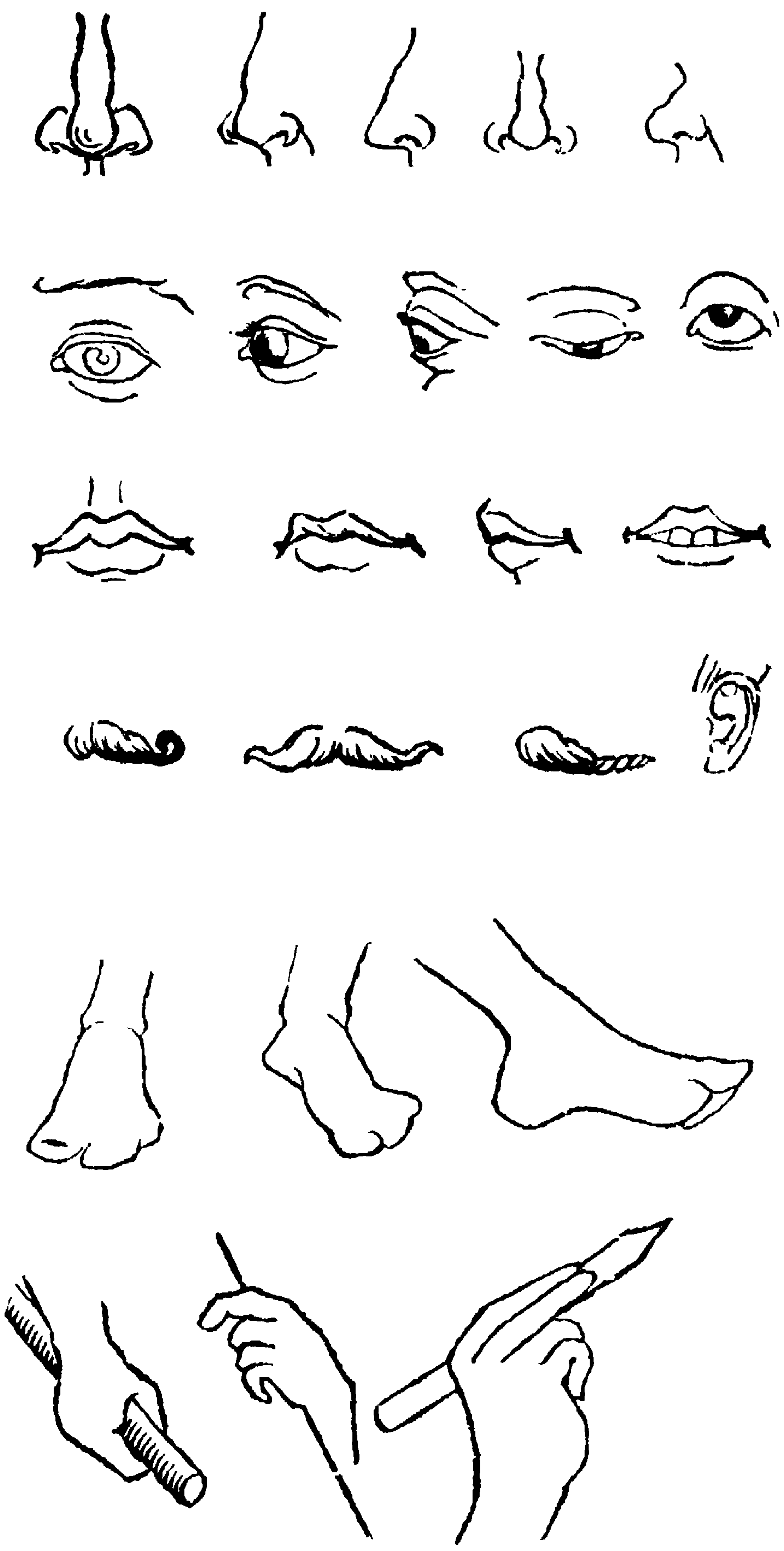

పసిబాలుని యంగములన్నియు గుండ్రముగ నుండును. యౌవన వంతుని యంగము లన్నియు బలిష్ఠముగా యుండును. రోగుల మాట నేను చెప్పుటలేదు. వృద్ధుల యంగములు వదలి యుండును.

22—చూడుము.

22

ఐదవ భాగము.

ఛాయాపటములను పెద్దవిగ వ్రాయుట.

ముందు చెప్పినప్రకారము బాగుగ నభ్యసించినగాని ఛాయాపటములను పెద్దవిగ వ్రాయజాలరు. ప్రదేశ పటములను లిఖింపగలిగినను మనుష్యాకారములను చిత్రింపగలిగినను ఘనిష్య కుదురుట కష్టము. దీనియందభ్యాసము కలుగజేసికొనుటకు ఛాయవ్రాయుట చాల యభ్యసింపవలయును. ఇందు బహుజాగరూకత గలిగియుండవలెను. లేని యెడల చిత్రమును వ్రాయజాలము. ఏలయన: కొంచెము తప్పిపోయిన చిత్రముయొక్క సొంపంతయు మాసిపోవును.

ఛాయాపటములను పెద్దవిగ వ్రాయుటకు కావలసిన పరికరములు.

(1) వాట్టుమేన్సు డ్రాయింగు కాగితము. (Whatman's Drawing Paper)

ఈడ్రాయింగు కాగితమును ఎంచుకొనుటయందు జాగ్రత్తను వహింపవలెను. ఈకాగితములలో కొన్ని నున్నగ నుండును. మఱికొన్ని గరుకుగానుండును. ఇందు నున్నని కాగితమే మనకు కావలయును. రెండువైపుల నొక్క తీరున నుండదు. అందువలన మనము వ్రాయుటకు యోగ్యమైన ప్రక్క నెంచుకొనవలయును. దీనిని తెలిసికొనుటకు కాగితమును వెలుతురువైపు పెట్టి చూచినయెడల సులభముగ తెలిసిపోవును. కాగితమునందు తెల్లని యక్షరములు ముద్రింపఁబడియుండును. ఆయక్షరములు సమముగ కనఁబడిన నదియే మంచివైపని నిశ్చయింపవలెను. తిరిగిపోయి నటుల కనఁబడిన నది మంచిప్రక్క కాదని తెలియునది.

ఇట్లు డ్రాయింగు కాగితము నెంచుకొని దానిని (2) డ్రాయింగుబల్లపై నంటింపవలయును. ఇది చేవదారుతో చేయఁబడి నున్నగ నుండవలెను. అంటించునప్పుడేమియు ఒగ్గులు రాకుండ చూచుకొనవలెను. (3) గట్టిపెన్సిలు నొకటి జాగ్రత పెట్టవలయును. దీనికి ఎ. డబుల్యూ. ఫేబరు; హెచ్చు (A. W. Faber. H.) నెంబరుగల పెన్సిలు యోగ్యముగ నుండును. (4) మెత్తని పెన్సిలొకటి కావలసియుండును. (5) బాగుగ చెరుపురబ్బరు చాలముఖ్యము.

ఇక వ్రాయుటకు ప్రారంభింతము. **23**—1 & 2 చూడుము.

ఛాయాపటము నొకదానిని తీసికొని దానిమీఁదను సమముగా పెన్సిలుతో చదరములను వ్రాయవలయును. మన మద్దాని నెన్నిరెట్లు పెద్దదిగ చేయవలయునో నిశ్చయించుకొనవలయును. పిమ్మట మనయుద్దేశము ప్రకారము నాగీతలను పెద్దవిగచేసి వ్రాసికొనవలయును. చిన్నపటములో గీతలకు దూరము 2 యించీలున్నయెడల పెద్ద పటములో 3 యించీల దూర ముంచి గీతలను వ్రాసిన ఒకటిన్నరమాఱ్లు పెద్దదియగును. 1 ఇంచీల దూర ముంచి గీతలను వ్రాసినయెడల రెట్టింపగును. ఈవిధముననే యెంత పెద్దదిగ వ్రాయవలయునన్న నంత పెద్దదిగ చేయ వచ్చును. (నాలుగైదు నిడివిగీతలకు మధ్యను, నాలుగు అయిదు అడ్డగీతలకు మధ్యనున్నది)

మఱియొకమారు **23**—1 & 2 చిత్రములను చూడుఁడు. కుడికన్ను రెండు, మూఁడు నిడివిగీతలకు మధ్యను, రెండు, మూఁడు అడ్డగీతలకు మధ్యనున్నది. దీని నిటులనే పెద్ద చిత్రమునందు వ్రాయవలెను. ఇటులనే అన్నిగీతలను ఏయే చదరముల మధ్య నేభాగముమీఁదనుండి పోవుచున్నవో జాగ్రతగ గమనించి అటులనే పెద్దచిత్రము నందును వ్రాయవలయును. ఇటు లంతయు వ్రాసినతరువాత నవసరములేని గీతలను మెల్లగ చెఱిపివేయవలెను. తరువాత తను జాగ్రతగా ఛాయను వ్రాసికొనరావలెను. ఈకార్యము మెత్తని పెన్సిలుతో చేయవలెను. ఈపెన్సిలు చాల మెత్తగను నల్లగను వ్రాయుచుండవలెను. ఇట్టిపెన్సిలునుతీసికొని ఛాయను జాగ్రతగ వ్రాయవలెను. కొంచెము తప్పిపోయినయెడల రూపమంతయు మాఱిపోవునని యిది వఱకే చెప్పియుంటిని. ఇందు చాల యభ్యాస ముండవలెను. లేనియెడల నెంతమాత్రమును వ్రాయఁజాలరు.

ఇంకొకసంగతిని గమనింపవలెను. ముఖమునంతను చక్కగ వ్రాసివేయవచ్చును గాని ముఖముయొక్క భావమును తెచ్చుట దుర్లభము. కొన్నిసమయములయందు విచారముగ కనఁబడును. కొన్నిసమయములయందు సంతోషముగ కనఁబడవచ్చును గాని మూలచిత్రమున నున్నకళ రాకపోవచ్చును. ఇందే విస్తారము కష్టము కలుగును.

ఈకళకు యిదివరకు చెప్పిన ఛాయయే ముఖ్యము. ఛాయ నిచ్చుటయందు తప్పిపోయిన కళకూడ తప్పిపోవును. కన్నులయందును, నోటియందును, నేమైన తప్పున్న యెడల కూడ తప్పిపోవును. ఛాయాపటములను పెద్దవిగ వ్రాయుట యింక రెండువిధము లున్నవి.

23—3, 4 చూడుము.

ఈ చిత్రములయందు కనబడుచునున్నటుల కోణములను వ్రాసి పెద్దవిగ చేయవచ్చును. మూలచిత్రమునందు వ్రాసినప్రకారము కోణములను వ్రాయవలెను. కొప్పునకును నొసటికిని మధ్యభాగమునుండి గడ్డముకొనకును "కగ" యను గీతను వ్రాయుము. ముక్కుచివర భాగమును "ఖ" యని పిలుతుము. "కఖ" "గఖ" లను గీతలద్వారా కలుపవలయును. "కఖ" ను కొలిచి దానిని కొన్నిరెట్లు పెద్దదిచేసి మనము వ్రాయదలచుకొన్న కాగితముమీద నొకగీతను గీయవలెను. తరువాతను "గకఖ" "కగఖ" యను కోణములను కొలిచి "ఖగక" యను త్రిభుజాకారమును వ్రాయవలయును. ఏమాత్రము కోణములు తప్పినప్పటికిని పోలికయంతయు చెడిపోవును. ఈగీతలసహాయమునుబట్టి చిత్రమును వ్రాయుట సులభము. తరువాతనే చిత్రము నంతటిని పూర్తిచేయవచ్చును.

తిన్నని ముఖ మున్నయెడల దానిని రెండు సమభాగములుగ చేసి సులభముగా వ్రాయవచ్చును. ముఖమును భాగించుగీత మనకు ముక్కుకు సహాయకారిగా నుండును. రెండుకన్నుల కొనలను ఒకగీతద్వారా కలుపుము. అది "కఘ" గీతను "క" వద్ద కలియుచున్నది.

తరువాతను నీవు వ్రాయవలసిన కాగితముమీద నొకగీతను గీచి దానియందు "క" యనుచుక్క నొకదానిని పెట్టుము. తరువాత "గకఘ" యనుకోణమును "కగ" ను కొలిచి నీ కాగితమునందు గీయుము. ఈగీతను నీయొక్క యుద్దేశముప్రకారము పెద్దదిగనో చిన్నదిగనో వ్రాయవచ్చును. ఈలాగుననే "కఖ" యనుగీతలుకూడ వ్రాయవలెను. తరువాత కన్నులను వ్రాయుట చాలసులభము.

23—5 చూడుము.

ఇవ్విధముననే తక్కినయంగములన్నియు వ్రాయవలెను.

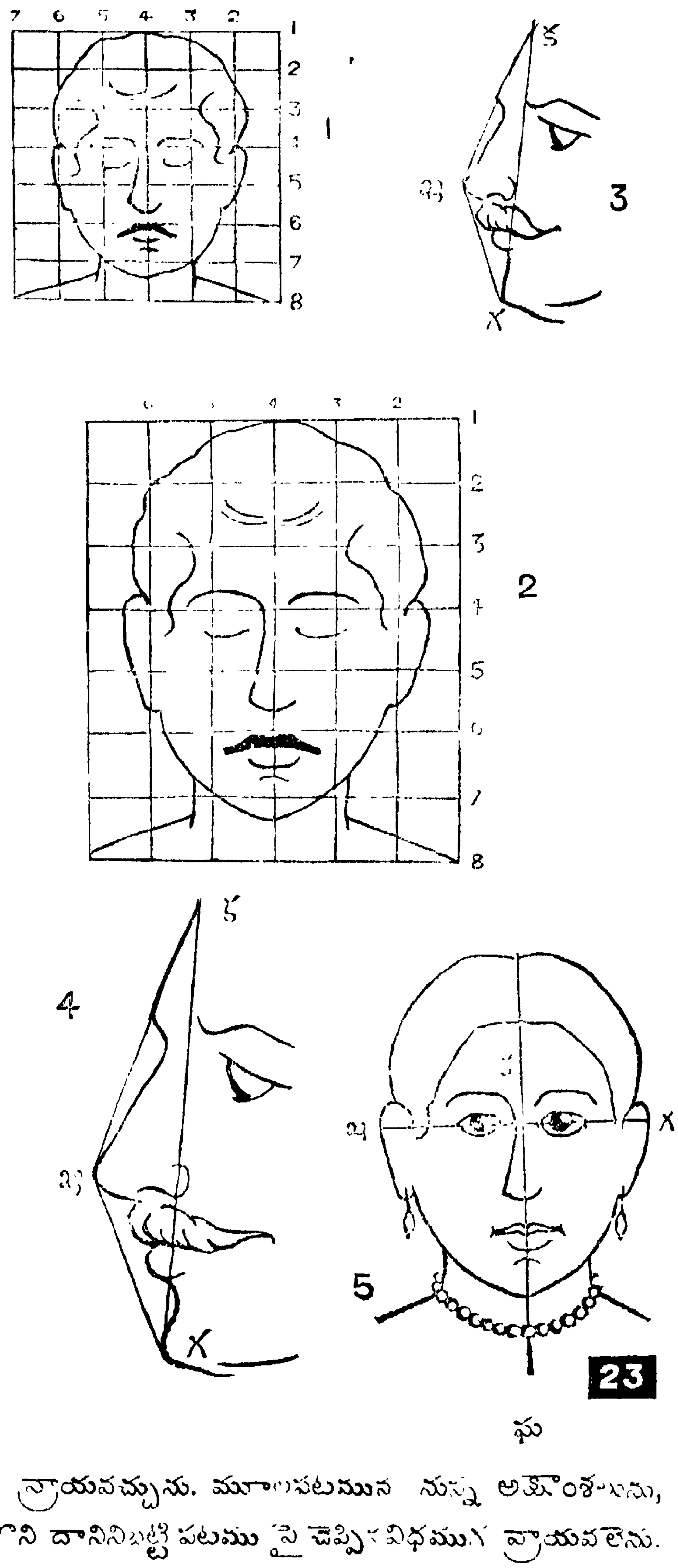

మొదట చెప్పినప్రకారము మనము దేశపటములను వ్రాయవచ్చును. మూలపటమున నున్న అక్షాంశములను, దేశాంతరాంశములను పెద్దవిగనైనను చిన్నవిగనైనను వ్రాసికొని దానినిబట్టి పటము పైచెప్పినవిధముగ వ్రాయవలెను.

చిత్రలేఖనము.

BOOK II.

ప్రథమ భాగము.

రంగులు పూయుట.

కొందఱికి కొన్నిరంగు లిష్టము. ఇతరులకు మఱికొన్ని యిష్టము. ఈయిష్టానిష్టములు వారివారిమనస్సులనుబట్టి యుండును. ప్రపంచమునందు మూడువర్ణము లున్నవని న్యూటను (Newton) చెప్పెను. అవి ఎఱుపు, పసుపు, నీలి. వీనిలో రెంటిని కలిపిన వేఱురంగులు వచ్చును. వీనిని గౌణవర్ణము (Secondary Colours) లందురు. వీనిలో రెంటిని కలిపిన తృతీయవర్ణములు (Teriatory Colours) వచ్చును.

ఎఱుపు + పసుపు = నారింజ వర్ణము.	గౌణ వర్ణములు.	నారింజ వర్ణము + ఆకుపచ్చ = సిట్రిను.	తృతీయ వర్ణములు.
పసుపు + నీలి = ఆకుపచ్చ వర్ణము.		ఆకుపచ్చ + ఊదా = ఆలివు.	
నీలి + ఎఱుపు = ఊదా వర్ణము.		ఊదా + నారింజ = కావిరంగు.	

పైని చెప్పినదానినిబట్టి చూచినయెడల నారింజవర్ణము, ఆకుపచ్చ, ఊదా, గౌణవర్ణము లనియు, సిట్రిను, ఆలివు, కావిరంగు తృతీయవర్ణము లనియు తెలియును.

ఈ క్రింద వ్రాసిన చిత్రమును చూచిన నివి చక్కగ బోధపడును. **24**—పటము.

1
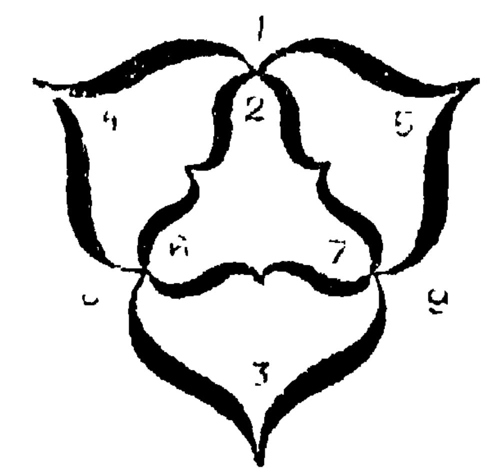

2
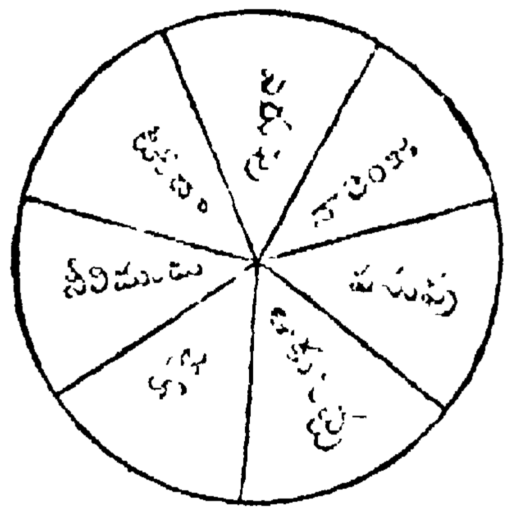

3
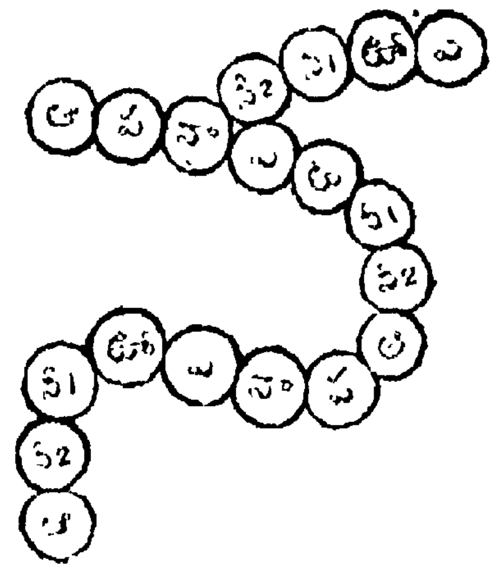

24

1. కావిరంగు. 1. ఊదా. 7. పసుపు.
2. ఎఱుపు. 5. నారింజ. 8. ఆలివు.
3. ఆకుపచ్చ. 6. నీలి. 9. సిట్రిను.

కావిరంగును, ఆలివును, సిట్రినును, బాగుగ బోధపఱుచుకొనుటకు పచ్చని బూడిదవర్ణము, నీలమైన బూడిదవర్ణము, ఎఱ్ఱని బూడిదవర్ణము అని పిలుతము.

ప్రథమరంగుల (Primary Colours) దట్టి మీవిధముగ చూపింపబడినది.

ఎఱుపు = 5. పసుపు = 3. నీలి = 8.

ఎఱుపును దట్టముచేసిన పలుపుగనో లేక ఊదావర్ణముగనో కనబడును. పలుచగ చేసిన గులాబిరంగుగనో లేక మట్టిరంగుగనో మాఱును.

పసుపువర్ణమును దట్టము చేసిన, పట్టెరంగుగనో ఆకుపచ్చగనో మారును. పలుచన చేసిన, బూడిదవర్ణముగ మారును. లేనియెడల నారింగు శుభ్రముగ మాయమై పోవును. నీలియందు మార్పు లేమియు లేదు.

ఏదోయొకరంగును తీసుకొని ఛాయను సులభముగ చేయఁగలము. ఈగుణము చిత్రకారులకు చాల సహాయకారిగ నున్నది. సాధారణముగ మన మొక పెన్సిలును చేతనిడుకొని చిత్రమును వ్రాయ మొదలిడెదము. సృష్టియందిటులకాదు. ప్రతివస్తువును రంగులతో మిశ్రితమై యుండును. అందువలన మనము చిత్రములను వ్రాయుటయందు సృష్టి ననుసరించుట యుత్తమము.

వస్తువుయొక్క రంగునుబట్టి ఛాయ మారుచుండు నని మనము సాధారణముగ తలఁతుము కాని యీ ఛాయను వెలుతురుకూడ మార్చుచుండును.

ఎఱుపువర్ణము బాకాయొక్క ధ్వనికి పోల్చఁబడినది. నీలిరంగు పిల్లనగ్రోవియొక్క శబ్దమునకు సరిపోల్చఁబడినది.

మన యిష్టానిష్టముల ప్రకారము వాసనవచ్చునటుల వాసనద్రవ్యములనుకలిపెదము. రుచికలుగునటుల తినుబండారములను వండెదము. అటులనే మనమనస్సునకు తృప్తి కలుగునటుల రంగులను కలుపవలెను.

ఏలయన: చక్కని యత్తరును, మంచి సంగీతమును, రుచిగల భోజనమును, మనము ప్రేమించునటుల నయనానందమును కలుగఁజేయు చిత్రమును చూచుట కభిలాషపడెదము.

సంగీతవిద్యార్థి ప్రథమమున మంచి కృతులను పాడలేఁడు. అభ్యసించినకొలఁదిని వానికి జ్ఞాన మావిషయమున నభివృద్ధిపొంది తుదకు కర్ణానందముగ గానము చేయగలఁడు. అటులనే మనము ప్రతిబింబమును సృష్టిని చూచు నప్పటికిని ప్రథమమున చక్కగా రంగులతో చిత్రములను వ్రాయఁజాలము. అభ్యసించినకొలఁది నిపుణత అబ్బును.

కొందఱు మొదట కొన్నిరంగులకు భేదము కనుఁగొనలేరు. అభ్యాసము చాలకపోవుటయే దీనికి కారణము.

కొందఱు ఒకచేతితోనే వ్రాయఁగలరు. మఱికొందఱు రెండు హస్తములతోను చిత్రించఁగలరు. దీనికిని అభ్యాసమే ముఖ్యము. గుఱ్ఱమును ఒంటెవలె నడిపింపవచ్చును. ఒంటెను పిల్లివలె నడిపింపవచ్చును. అటులనే ఎడమచేతిని కుడిచేతివలెనే పనిచేయింపవచ్చును. ఫిడిల్ వాయించువాఁడు రెండుచేతులను ఉపయోగించును. ఏ చేయి చేయవలసినపని యది చేసివేయుచుండును. అటులనే మన మభ్యసించినయెడల రెండుచేతులతోను వ్రాయవచ్చును.

మనము కొంచెము ఇంద్రధనుస్సువైపు చూతము. అందు ఏడురంగులు కాన్పించును. **24**—2 చూడుము.

మనము చిత్రమును వ్రాసినప్పుడు ఇష్టము వచ్చినటుల వ్రాయుటకు వీలుండదు. కొన్ని నిబంధనలకు లోఁబడవలసివచ్చును.

చిత్రములను చిత్రించుటకు 5, 2, నెంబరుల విండ్సర్, న్యూటను కుంచెలు (Windsor and Newtons' Red Sable hair brushes Nos. 5 and 2.) కావలసియుండును.

క్రొత్తవారు నేర్చుకొనుట కేదైనరంగును దట్టముగ నరుగఁదీసి వలయాకారములయందారంగును పూయుచుండవలెను.

తరువాత నీవలయాకారముల ద్వారా అక్షరములను వ్రాసి యొక్కొక్కవలయమునకు నొక్కొక్కరంగును పూయుచుండవలెను. సాధారణముగ నవి యీ దిగువచెప్పిన ప్రకారము పూసిన సుందరముగ కనఁబడును.

1. ఎఱుపు. 2. ఊదా. 3. గాఢనీలము. 4. నీలము. 5. ఆకుపచ్చ. 6. పసుపు. 7. నారింజ.

24—3 చూడుము.

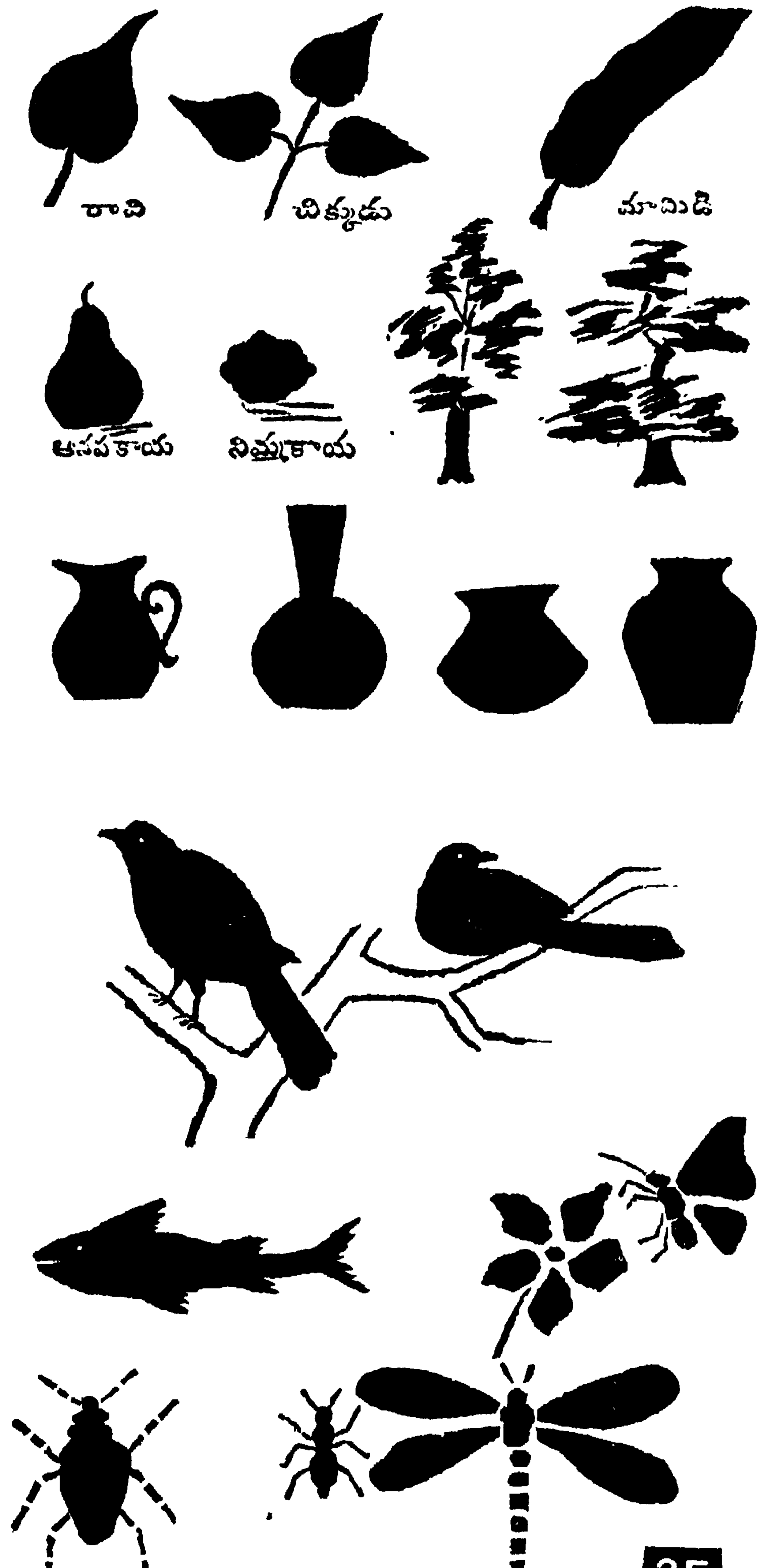

25

ఇందు చక్కఁగ నభ్యాసమైనతరువాత ఇండియన్ యింకు (Indian Ink) నరుగదీసి దానితో చిత్రములను వ్రాయుచుండవలెను. మొదటిభాగమునందు పెన్సిలుతో జంతువులను సులభముగ వ్రాయుటఁ జెప్పితిని. అటులనే యిప్పుడు కుంచెతో వ్రాయుట నభ్యసింపవలయును.

ప్రారంభమునందు ఆకును చేత నిడికొని దానిని చూచుచు వ్రాయ నభ్యసింపవలయును. తరువాత జంట యాకులను వ్రాయవలెను. ఇందభ్యాసమైనతరువాతను పుష్పములను చిన్నచిన్నకొమ్మలను వ్రాసిన మంచిది. ఫలములను వ్రాయుట సులభము. ఏదైననొకఫలమును దగ్గర నుంచుకొని దానిని చూచుచు నతిజాగ్రత్తగ చిత్రించుచుండవలెను. కలశములను చూచి వ్రాయుట మంచిది. ఈయన్నిటియందు నభ్యాసమైన తరువాత చెట్లనుచూచి వ్రాయుచుండవలెను. ఎటుల వ్రాయుటయో యీదిగువ నుదహరించిన చిత్రములను చూచిన బోధపడును. నేను చెప్పినవే వ్రాయవలెననికాదు. మీకేవి బాగుగ తోఁచునో వాని నన్నిటిని వ్రాయుచుండుట మంచిది. కోళ్లు, పావురములు, చేపలు, కీటకములు మొదలగునవి వ్రాయుటకెంతయో యానందకరముగ నుండును. పడవలను వ్రాయుట యెంతయో బాగుగ నుండును. వీనిని వ్రాయుసిరా మిక్కిలి చక్కఁగ నుండవలెను. కుంచెయొక్క మొన సన్నముగ నుండిననే గాని వ్రాయఁజాలరు.

25—చూడుము.

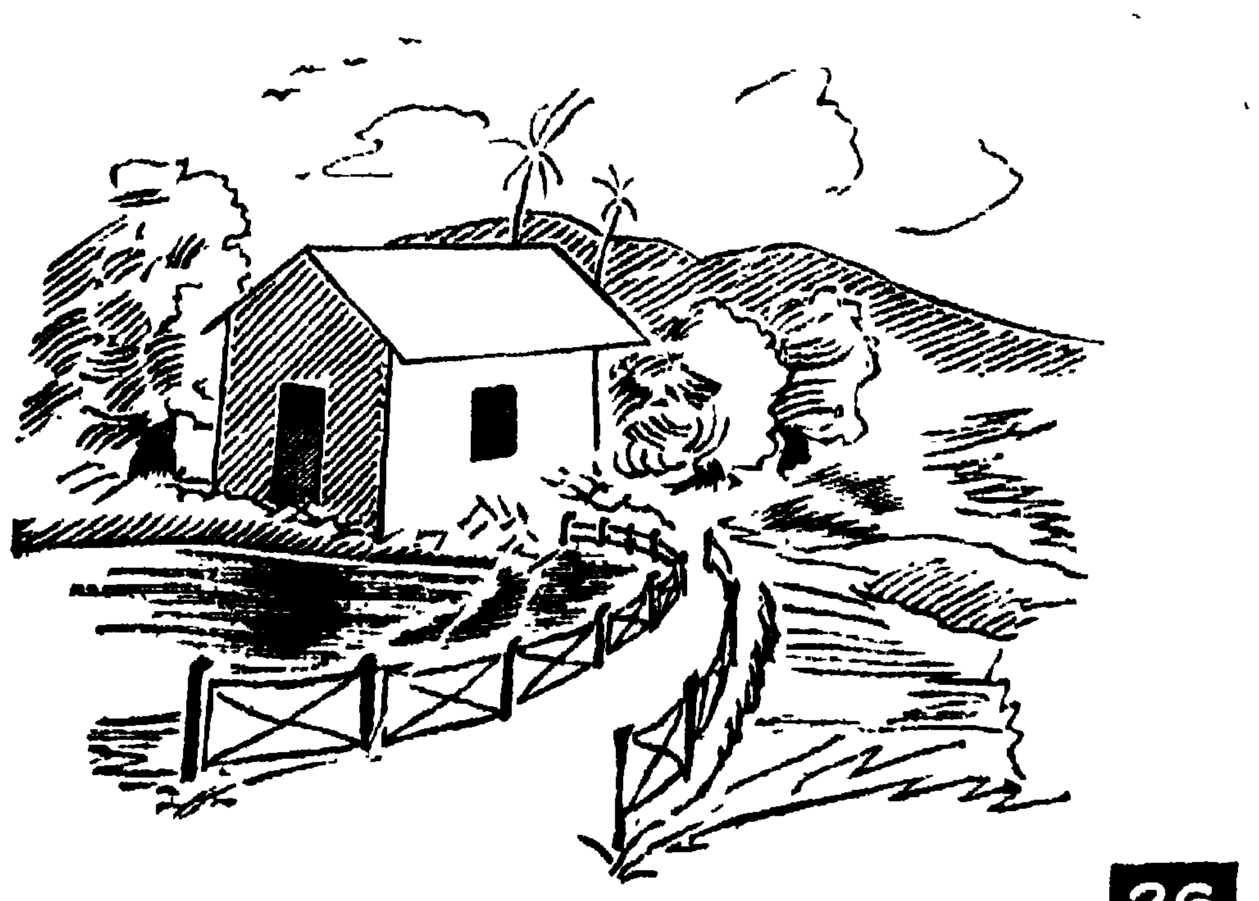

26

ఇవన్నియు చక్కఁగ వ్రాయగలిగినతరువాత ప్రదేశ చిత్రములను వ్రాయవలెను. ఏదైన నొకస్థలమునందు కూర్చుండి ఎదుట కనఁబడుచున్న ప్రదేశమును చిత్రించుట బహు ఆనందకరముగ నుండును. విస్తారమభ్యాసముండిననేకాని ఇటుల వ్రాయఁజాలము. తరువాతను మనుష్యుల చిత్రములను వ్రాయుట నభ్యసింపవలెను.

26, 27, 28 పటములను చూడుఁడు.

27

28

పైఁజెప్పినవానియం దభ్యాసమైనతరువాత వివిధమైన రంగులతో చిత్రములను వ్రాయ నభ్యసింపవలెను.

ఒకకాగితమును తీసికొని దానిని డ్రాయింగు ఫలకమునం దంటించి రంగును పూయుటకు సిద్ధపఱుపవలెను. రంగును చాల పలుచగా కలిపి యొక చిన్నగాజుపళ్లెము (Slant) నం దుంచవలెను. తరువాత శుభ్రమైన కుంచెను తీసి రంగునందు ముంచి కాగితముపై వేయుట ప్రారంభింపవలయును. ఈరంగు చిక్కగ నుండిన సమానముగ వచ్చునటుల పూయఁజాలము. రంగును మీఁదినుండి క్రిందికి పూయుచుండవలెను. కుంచె నెప్పుడును క్రిందికే జరుపుచుండవలెను. కాని మీఁదికి జరుపరాదు. ఇటుల చేసినయెడల చిత్రము చెడిపోవును. డ్రాయింగు ఫలకము ఏటవాలుగ నుండిన సదుపాయముగ నుండును.

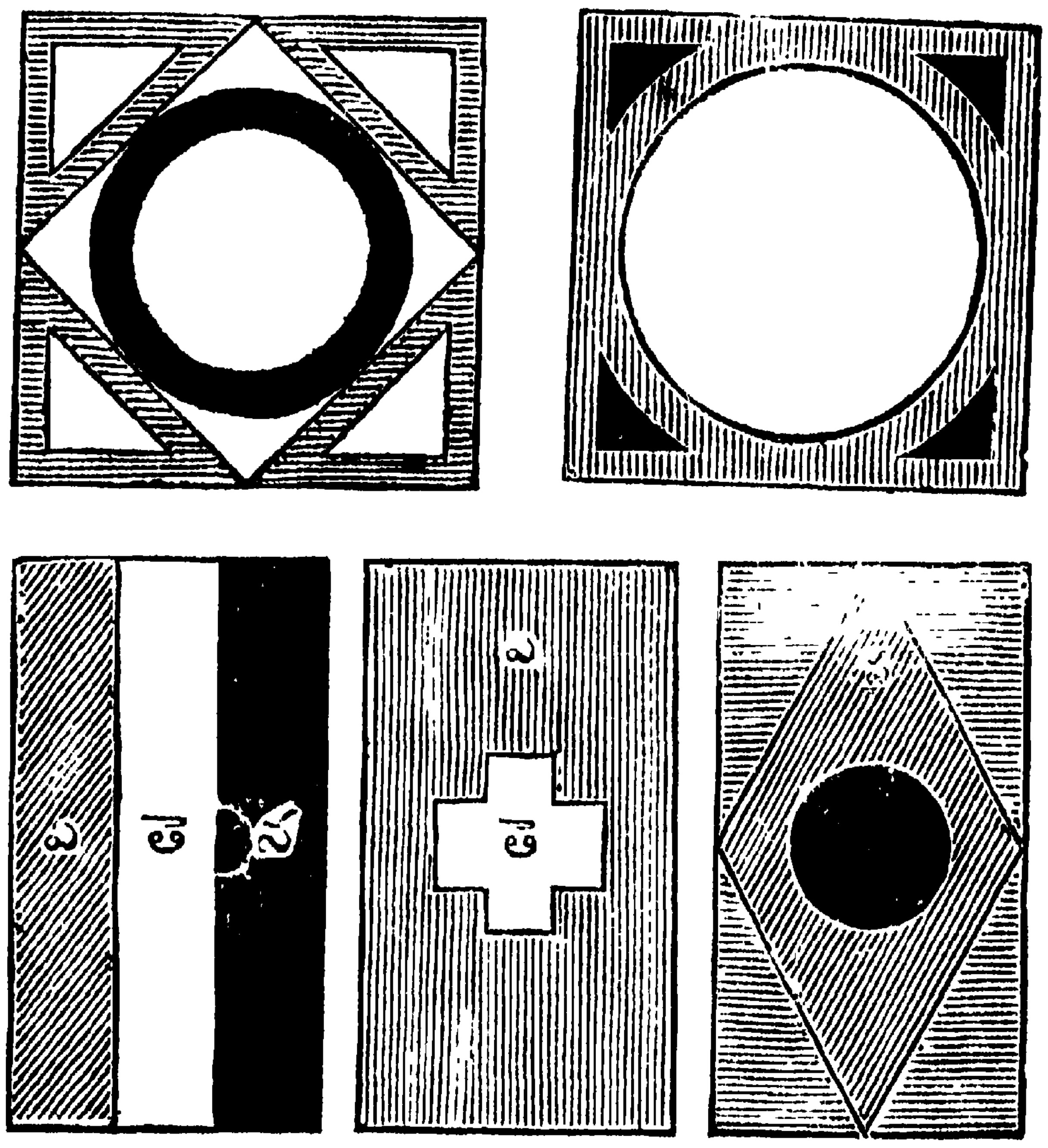

జర్మను పతాకము. స్విజరులాండుపతాకము. జపానుపతాకము.

29

ఈరంగు పూసినతరువాత బాగుగ నారనీయవలెను. తడిగానున్నపుడే రెండవపర్యాయము రంగును వేసిననొక చోట పలుచగను, నొకచోట దట్టముగ నంటుకొనును. ఇటులనే అనేకపర్యాయములు పలుచని రంగును పూసి దట్టముగ రంగంటుకొనునటుల చేయవచ్చును.

ఇటుల వేయఁగలిగినతరువాత వలయాకారమును పెన్సిలుతో చుట్టి దానియందు రంగును పూయుచుండవలెను.

క్రొత్తవారు దట్టముగ రంగును పూయుట కిచ్చగించెదరు. రంగును పూయుటయం దభిలాషను పుట్టించుటకు సులభమైనటువంటి వివిధమైన చిత్రములను వ్రాసి వానియందు రంగును పూయుచుండవలెను. వీనికనుకూలమైనవి వివిధదేశపు బావుటాలే. ఇవిగాక 29-వ పటములో చూపినవి వ్రాయవలెను. 29—చూడుము.

వీనియం దభ్యాసమైనతరువాత వివిధమైన వస్తువులను వ్రాసి వానికనుగుణమైన రంగులను పూయుచుండవలెను.

ఆకును వ్రాసి యాకుపచ్చను దట్టముగ పూయవలెను. నారింజపండును వ్రాసి నారింజరంగును వేయవలయును. నిమ్మపండును వ్రాసి పసుపును పూయవలెను.

ఇటులనే చెట్లనుకూడ వ్రాయవచ్చును. చిక్కనియాకుపచ్చను తీసికొని చెట్టుకొమ్మలవలె కాగితమునందు పూసి మట్టిరంగు (Burnt Sienna) తో మొండెమును చిత్రింపవలెను. ఈచెట్లను వ్రాయువిషయమై మఱియొక ప్రకరణమునందు చెప్పెదను.

పైఁజెప్పినవాని నన్నిటిని వ్రాసివేయవచ్చును; కాని అవి యెటుల కనఁబడునో యటుల వ్రాయుట కష్టము. దీనికి ఛాయయే ముఖ్యము. వీనికి రెండు కుంచెలు కావలసియుండును. ఒకకుంచెతో రంగును వేయుచు రెండవ కుంచెను నీటియందు ముంచుచు తుడుచుచుండవలెను. అనఁగా రంగును సన్నని కుంచెతో నొకధారవలె వేయుచు నీటితో దానియొక్క కొనను తుడిచిన ఛాయ శుభ్రముగ వచ్చును.

మొదట హెచ్చుతగ్గులుగ వచ్చును. అభ్యాసమైనకొలఁది చదునుగా రంగును వేయఁగలుగుదురు.

ఒకఫలమును వ్రాసి దానికేదైన నొకరంగును వేసి ఛాయ నియ్యవలెను. పుష్పములను వ్రాయుటయందు నిటులనే చేయవలెను. ఛాయ నియ్యనిది పుష్పము కళావిహీనముగ నుండును. ఈఛాయ సూర్యుని వెలుతురు వలన జన్మించుచున్నది. ఏలయన: ఒకవైపున సూర్యుఁడు ప్రకాశించునప్పుడు మఱియొకవైపున చీఁకటిగ నుండును. రాత్రులు, పగళ్లు కలుగుట కిదియే కారణమని మన భూగోళశాస్త్రజ్ఞులు చెప్పియున్నారు. వస్తువుయొక్కయొక వైపున సూర్యుఁడు ప్రకాశించిన రెండవవైపున చీఁకటిగ నుండును. అందువలన నేదైన చిత్రమును వ్రాయునప్పుడు ఛాయ నిచ్చుచుండవలెను. 30—చూడుము.

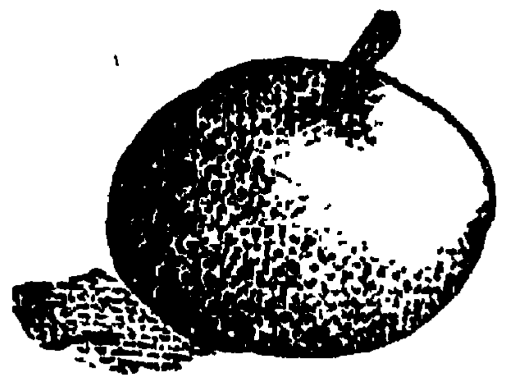

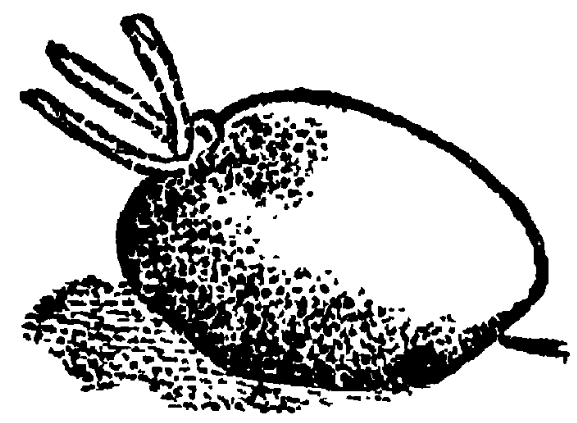

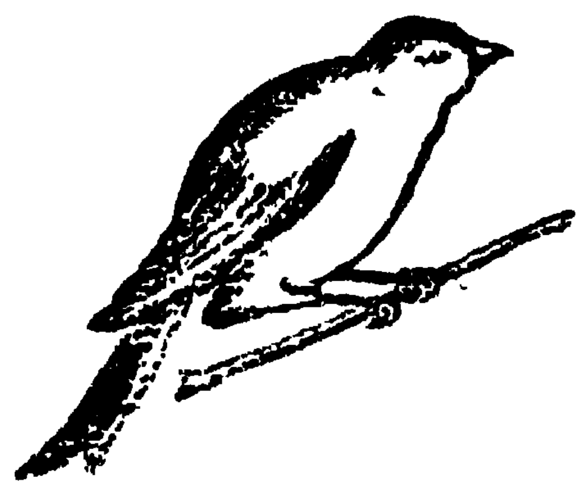

30

ఇందభ్యాసమైనతిరువాత చిన్నప్రదేశచిత్రములను వ్రాయుచుండవలెను. ఇదివఱకు మీరు చెట్లను వ్రాయుట నభ్యసించితిరి. కనుక చిన్నచెట్లతోను పర్వతములతోను చిత్రములను వ్రాయుట సులభమని నాతాత్పర్యము. ఈ ప్రదేశచిత్రములను వ్రాయుటయందు చాల సంగతులను గమనింపవలెను. కాని ప్రారంభకులు సాధారణముగ వ్రాసిన చాలును. ఆనిబంధనలకు లోఁబడనియెడల ప్రదేశ చిత్రములను వ్రాయుట సులభమైనపనియే. అభ్యాసమైన కొలఁదిని వానినన్నిటిని గమనింపవలసియుండును. ప్రారంభకులే యట్లు చేసినయెడల వారెప్పటికిని మంచి చిత్రములను వ్రాయఁజాలరు. నేనిదివఱకే చెప్పియుంటిని. సంగీతములో ప్రారంభమున కృతులనే నేర్పించినవానికి సంగీతమబ్బునా? అబ్బినను వట్టి సంగీతజ్ఞానశూన్యుఁడగును.

రెండవ భాగము.

ప్రదేశపటములను రంగులతో చిత్రించుట.

(LANDSCAPE PAINTING.)

సూర్యుడు గొప్పరంగు వేయువాఁడు. గొప్ప చిత్రకారుఁడు. వీని ప్రకాశమునుబట్టి సృష్టియొక్క రంగు మారుచుండును. సూర్యకాంతి లేనపుడు ప్రపంచమంతయు నంధకారపూరితమై యుండును. తీక్ష్ణముగ ప్రకాశించు నప్పు డన్నియు శుభ్రముగ కనఁబడును. సూర్యకిరణములు వేసవిమీఁద పడిన నవి చాలవఱకు తెల్లగ కనఁబడును. వానివాని నిజరంగులను వెల్లడిపుచ్చుచుండును. కొన్నికొన్నిసమయములయందు వానినిజమైనరంగులను పోగొట్టు కొనుచుండును. తెల్లని వస్తువును సూర్యుని ప్రకాశమునందుంచిన నది యంతతెల్లగ కాన్పించదు. దానిని నీడయందుంచిన స్వాభావికమైన రంగుతో కాన్పించును. ప్రదేశచిత్రములను వ్రాయుటయందు దీనివిషయమై చిత్రకారులు బహుజాగ్రత్తగ నుండవలెను.

ఈ సూర్యప్రకాశమే ఛాయకు కారణము. ప్రాతఃకాలపు సూర్యప్రకాశము సున్నితచ్ఛాయ గలిగియుండును. అప్పుడు సూర్యుని శక్తిచే తాఁకఁబడిన వస్తువు లన్నియు పసుపురంగును పొందును. సాయంకాలమందున తామ్రవర్ణపు కిరణములు సూర్యునియొద్దనుండి వెలువడును. అప్పుడు సృష్టియందుండు వస్తువు లన్నియు నాచాయను పొందును.

ప్రదేశచిత్రములందు ముఖ్యముగ చూడవలసిన దొకవస్తువునే వ్రాయుము దానికనుగుణముగ తక్కినది వ్రాయుచుండవలెను. ఇట్టిపటములను చూచినవెంటనే యావస్తువు దృగ్గోచరమగుచుండవలెను. అందువలన దీనిని చిత్రముయొక్క మధ్యను వ్రాసిన బాగుగనుండును. వీనికి సమీపముగ నితరముల వ్రాయవలెనే కాని వీలుకాని సమయమున మధ్య నట్టివస్తువును వ్రాసి చిత్రముయొక్క సౌందర్యమును పోగొట్టరాదు.

మన మొకయుదాహరణమును తీసికొందము. ఈచిత్రమునందు నల్లని చెట్లసమూహమును వ్రాయుము, సూర్యుని రూపమునైనను, తెల్లని మేఘములనైనను, యింక యితరమైన సౌందర్యమైనవస్తువును దీనిని వ్రాయ కూడదు. ఏలయన : నీవు చూపదలచుకొనిన చెట్లయొక్క ప్రాముఖ్యత తగ్గిపోవును. నల్లని చెట్లయొక్క రంగువలనను, సూర్యుని ప్రకాశమునకును విరుద్ధభావము కల్గును ఇట్టి రంగుగల చెట్లసమూహముపై ప్రకాశించుచున్న సూర్యుని చిత్రమును వ్రాసిన చెట్లకు నలుపు మిశ్రితమైన ఆకుపచ్చకు బదులు ఊదా మిశ్రితమైన ఆకుపచ్చరంగును వేయవలసియుండును.

ఇదివఱకు చెప్పినటుల నీనిబంధన లన్నిటికిని లోనై యాచిత్రమును పాడుచేయకూడదు. నీరుచి ముఖ్యముగ కావలసినది. సాధ్యమైనంతవఱకు నీనిబంధనల ననుసరించుటయే మంచిది. కాని సమానముగ మనోరంజకము కలుగఁజేయు వస్తువు లేవియు నొకేచిత్రమునందు వ్రాయకూడదు. ఏలయన : ఇదివఱకు చెప్పినటుల రెండువస్తువుల యొక్క ప్రాముఖ్యతయును చెడిపోవును.

పటముయొక్క చివరయందు ఛాయ దట్టముగనుండదు. కొన్నిసమయములయందు పటముయొక్క క్రిందిభాగమునందు పలుచగ నుండును. ఏలయన: క్రిందిభాగము మనకు దగ్గరగ నుండును. మీఁదిభాగము దూరముగనుండును.

ఇంకొక సంగతిని గమనింపవలసియున్నది. క్రిందిభాగమునం దేమియు పెద్దవస్తువులను వ్రాయకూడదు. అటుల వ్రాసినయెడల పటముయొక్క సౌందర్యము చెడిపోవును. ముఖ్యమైన వస్తువుల ప్రాముఖ్యత పోవును.

మనకు కనఁబడునటుల వ్రాయవలదా ? నిజమును ప్రదర్శింపవలదా ? యని మీరు నన్ను ప్రశ్నింపవచ్చును. మనము దృష్టము నెంచుకొనునప్పుడే జాగ్రతగనుండవలెను. అభ్యాసమైనకొలఁదిని ఇట్టివి యెంచుకొను శక్తిగలుగునని నే నిదివఱకు చెప్పియుంటిని.

ఛాయను వ్రాయునపుడు బహుజాగరూకులమై యుండవలెను. నీడయు వెలుతురును అనుపాతముగ నుండవలెను తెల్లని వస్తువునందు నల్లనిచుక్క నొకదానిని పెట్టిన నసందర్భముగ నుండును. ఇట్టితప్పులనుండి తప్పించుకొనుట కభ్యాసమే ముఖ్యము కాని నేను చెప్పుట కేమియు లేదు.

అంతటి యాలోచనయందును సృష్టియొక్క మోస్తరుగనుండదు. కనుక నొక్కొక్క రొక్కొక్కవిధముగ వ్రాయుచుందురు. కురుచైన చిత్రకారుడు మనుష్యాకారములను పొట్టిగ వ్రాయును. పొడుగైనవాడు పొడుగుగ వ్రాయును.

సాధారణముగ చెట్లు ఆకుపచ్చగ కనబడునని తలంతురు. నమ్మెదరు. అభ్యాస మైనకొలదిని అవి సాధారణముగ నట్టి యాకుపచ్చగ కనబడవని తెలిసికొనెదరు. దూరమునుబట్టి రంగులు మారుచుండును. సూర్యరశ్మి తగులుటవలన నాకులపై భాగములు గాఢ మైనరంగులను కలిగియుండును. క్రిందికి ఉన్నవైపులు మట్టిరంగు మిశ్రితమైనవై యుండును. అందువలన నీరంగులు మిశ్రితమై నట్టి ఆకుపచ్చగ కనబడవని నేను దృఢముగ చెప్పగలను.

గాలియందనేకమైన పదార్థము లుండును. ధూళి యెగురుచుండును. నీటివాయువు కలిసియుండును. కొన్ని సమయములయందు మంచు పడుచుండును. అందువలన దూరపువస్తువులు దగ్గరివస్తువు లంత శుభ్రముగ కానరావు. దూరమున నున్నవస్తువులచాయ యంతస్పష్టముగ కానరాదు.

సాధారణముగ పర్వతములు నీలిగ నుండునని యందుము; కాని యవి నిశ్చయముగ నారంగు కలవి కావు. మనకవి నీలిగనే కనబడును. వాటి నిస్థితస్థలమునుబట్టి సూర్యునిగమనమునుబట్టి వాటిరంగు మారుచుండును. దూరముగ నున్నవస్తువులు నీలిరంగుగ నుండు ననుసంగతి మనకు విదితమే. గడ్డిచే కప్పబడు పర్వతములకంటె, చెట్లుమయ మైనగిరులు నీలిరంగుగ కనబడును.

ఇంకొకసంగతిని గమనింపుడు. దూరముగనున్న పర్వతములరంగు, దానిదగ్గరనున్న ఆకాశముయొక్క రంగున కనుగుణముగ నుండును. పర్వతములు నీలిగనైనను ఊదాగనైన నున్న నాదగ్గరనున్న యాకాశపురంగు నీలిగనైనను ఊదాగనైన నుండును. ఆకాశ మెఱుపుగనున్న పర్వతము లూదాగ నుండును.

అంతేందుకు ? ఆకాశపురంగునుబట్టి సృష్టియొక్క రంగును మారుచుండును. ఈగ్రంథము ఇరువదవపేజీయం దచ్చువేసిన చిత్రములను చూచిన మీకు బాగుగ బోధపడును. ఇందుకు కారణ మేమని మీ రడుగవచ్చును.

ఎఱుపు వెలుతురునం దొకవస్తువును పెట్టినయెడల దానియొక్కరంగు చాలవఱకు యెఱ్ఱగ మారుచుండును.

ఇటులనే నీటిరంగును మీరడిగిన నీలియని చెప్పెదరు; కాని మనము చూచునప్పు డది నిజముగ నీలిరంగుగ కనబడదు. దీనిరంగు ముఖ్యముగ నాకాశపురంగునుబట్టి మారుచుండును. ఏలయన: ఆకాశపురంగీనీటియందు ప్రతిబింబితమగుచుండును. చుట్టునున్నచెట్లు మున్నగునవి కూడ ప్రతిఫలించును. నీటియొక్క రంగు గమనింపవలసియున్నది. స్వచ్ఛమైననీటికి రంగు లేకపోయినప్పటికిని జలసమూహము నీలిగనే కనబడును. కొంతనీరు మట్టిరంగుగ నుండును. మఱికొంత నల్లగ గనబడును. మధ్యధరాసముద్రపునీ రన్నిటికంటె నీల మైనదని కనిపెట్టబడినది. వీటి నన్నిటిని గమనించి మనము చిత్రింపవలెను.

తలవెంట్రుకలు నల్లనిరంగు గలవి. అవి యెల్లకాలములయందును మనకు నల్లగ కనబడును. కాని అవి మెఱయుచుండుటవలన వాటియొక్కరంగు మారుచుండును. కాన ప్రదేశచిత్రములను వ్రాయునప్పుడు వేళను ఆకాశపు స్థితిని గమనించుచుండవలెను.

దగ్గరనున్న వస్తువులు దూరముననున్న వస్తువులకంటె బాగుగ కనబడునని యిదివరకే చెప్పియుంటిని. దగ్గరనున్న గడ్డిపోచ కనబడవచ్చును కాని దూరముననున్న చిన్నమొలకకూడ కనబడకపోవచ్చు ననికూడ యిదివఱకు చెప్పియుంటిని. వీటిని మఱచిపోరాదు.

ఈ నిబంధనల నన్నిటిని చూచి మీరు బెంగ పెట్టుకొనరాదు. అభ్యసించినకొలది నవియే యలవడును. లోకమునందు మనుజుడు చేయలేనిపని లేదు. చావును జయించుటకంటె నవి గొప్పవియా ?

మూఁడవ భాగము.

చెట్లు, వాటిని చిత్రించు విధము.

భారతభూమి సౌందర్యమునకు నిలయమైయున్నది. దీని ప్రసిద్ధి పూర్వకాలమునందుకూడ లోకమునం దంతటను వ్యాపించియుండెను. ఈ దేశమునం దన్ని దేశపు సృష్టిచిత్రములను చూడవచ్చును. హిమాలయపర్వతపు దిగువకు వెళ్లిన నుత్తరప్రదేశమువలె నుండును. మధ్యను సమశీతోష్ణముగ నుండును. కాఁబట్టి మన మనేకవిధములైన దృష్టముల నెంచుకొని చిత్రించవచ్చును. ఇట్టిదృష్టములకు సొగసు కలుగఁజేయునవి వృక్షములే. వృక్షజాతులు మన దేశమునం దనేకము లున్నవి. చిత్రలేఖనమునం దభ్యాసము కలుగఁజేసికొని మాతృభూమి యగుభారతదేశమున మంచి దృష్టముల నెంచుకొని చిత్రించి, జగత్తునం దంతటను ప్రసిద్ధిగాంచవచ్చును.

చిత్రకారులు చెట్లను వ్రాయవలె నన్న ప్రతివృక్షముయొక్క స్వభావమును గమనించవలెను. ఏలయన: అన్ని చెట్లు నొకేవిధముగ నుండవు. పుస్తకములను చదువుటవలనను, ఒక్కదినము ఈవిషయమును వినియోగించిన చెట్లను వ్రాయఁజాలరు. అందువలన ప్రతిదినమును జాగరూకతతో వివిధమైన చెట్లను గమనించుచుండవలెను.

వివిధవృక్షములు వివిధస్థలములయందు పెరుఁగును. వివిధకాలములయందు చిగుర్చును. పుష్పించును. కొన్ని చెట్లు యిండ్లయొద్ద సాధారణముగ కనఁబడును. మఱికొన్ని అడవులయందు దృగ్గోచరమగును. ఇట్టిభేదములను గమనించుచుండిననేగాని తప్పులులేక వ్రాయుట యసంభవము. ఏలయన: తాను బోధపఱచుకొననిది చిత్రకారుఁడు వ్రాయఁజాలఁడు. వేయేల? చెట్లు వానిస్నేహితులు కావలయును.

చెట్లయాకారములు:—చెట్లు బల్లపరుపుగా నుండక గుండ్రముగ నుండును. ముఖ్యాధారమైన వేళ్లచే భూమియందు వృక్షము నాటఁబడియుండును. సాధ్యమైనంతవఱకు దీనిమొదలు తిన్నగ లేచుటకు ప్రయత్నించును. ఈ మొదలునుండియే కొమ్మలు లేచును. ఈకొమ్మలు మొదట బలముగాను పైకి వెళ్లినకొలఁది సన్నముగాను పరిణమించును. ఈసన్నని భాగములయందు ఆకులు, పుష్పములు, పండ్లు మొదలగునవి కనఁబడును.

మనము చెట్లతో పరిచయము కలుగఁజేసికొనవలయునన్న మొదట వాటియొక్క వేళ్లు, మొండెము, కొమ్మలు, ఆకులు, ఫలములు మొదలగువాటివిషయమై కొంచెము నేర్చుకొనవలయును. ఇవి పైకి యెట్లు కనఁబడునో అట్లు వ్రాయవలెను. ఐనప్పటికిని వాటియొక్క జీవనమువిషయమై కొంచెము నేర్చుకొనవలయును. కొన్ని యెందుకట్లు పెరుఁగునో అవి యట్టివర్ణముచే కప్పఁబడియుండునో, దీనియొక్క ఆకారమేమియో ఏయేస్థలములయం దెట్లు పెరుఁగునో నేర్చుకొనవలయును.

కొమ్మలు మొండెములనుంచి పెరుగును. ఇది మొండెమునుండి వెలువడినప్పు డనేకకోణములకు కారణమగును. ఈకోణములు వివిధవృక్షజాతులనుబట్టి యుండును. గుగ్గిలపు చెట్టుయొక్క కొమ్మల కోణములు (angles) మామిడి కొమ్మలకోణములకంటె చిన్నవిగ నుండును. కొన్నికొమ్మలు సమకోణములుగనే వెలువడును.

అడవియందు చెట్లు స్వేచ్ఛగా పెరుఁగును. మనుష్యసంచార ప్రదేశములయం దిట్లు పెరుగఁజాలవు. ఏలయని మీరు నన్నడుగవచ్చును. మనుష్యులు చెట్లకొమ్మలను నఱికివేయుదురు. పశువులు దిగువనున్న కొమ్మలయాకులను భక్షించి కొమ్మలను కుఱుచగ చేసివేయును. ఇట్టిమార్పులు అడవియం దుండు చెట్లయందు కానరావు.

పర్వతములమీఁదను పెరుగు చెట్లకొమ్మలు మీఁదికి వంగియుండును. చదునగు నేలయందు పెరుగు చెట్లయం దీమార్పులు కానరావు

ఋతువులనుబట్టి యీచెట్లు చాలవఱకు మాఱుచుండును. శీతకాలమందు ఆకులను రాల్చును. వసంతమునందు చిగుర్చును. కొన్నిసమయములయందు కొన్నిచెట్లు చిగుర్చును. మఱికొన్ని సమయములయందు కొన్ని చిగుర్చును. కాన వీటివీటి నైజగుణములను జాగరూకతతో గమనింపవలెను. కొన్నిచెట్లు రాత్రులయం దాకులను

ముడుచుకొనును. కొన్ని పగటిపూట నట్టిమార్పును చెందును. వీటివిషయమై వీలైనయెడల మనము తరువాతను నేర్చుకొందము.

మొండెము :—భూమిపైని కొమ్మలెటుల వ్యాపించియుండునో భూమియందు వేరులటుండును. ఈవేరులే మొండెమును నిలువఁబెట్టియుంచునని యిదివఱకే నేర్చుకొనియుంటిరి. ఈమొండెము శాఖలను, ఆకులను భరించుచున్నది. ఇదికాక దీనిద్వారానే వేళ్లనుండి కొమ్మలకు ఆకులకు ఆహారము వెళ్లుచున్నది.

అన్నిచెట్లయొక్క మొండెములు ఒకేవిధముగ నుండవు. ఎవరో వ్రాసిన చిత్రములయందలి మొండెముల రూపములను మనము చూచి వ్రాయకూడదు. వీటిరూపములను సృష్టియందే చూచి వ్రాయ నభ్యసింపవలెను. మన చుట్టుచెట్లను చూడనిది వ్రాసినయెడల అసందర్భములకు లోనగుదుము. మనస్నేహితుఁడొకఁడు [illegible] చూచి దానిని మనకట్లను వర్ణించుటను వినుటకును, మనమే స్వంతముగ నాసాగరమును చూచిన దానికిని భేదము లేదా? ఒకచిత్రమును చూచి వ్రాసినయెడల వివరములను వ్రాయఁజాలము. వ్రాసినయెడల సృష్టిననుసరించి యుండదు.

మామిడి, మఱ్ఱి మొండెములు సమముగ నుండవు. జామచెట్టుయొక్క మొదలు వంకరగాను నునుపుగాను ఉండును. గన్నేరుపుచెట్లు సన్నముగను పొడవుగ నుండును. అరటిచెట్టు సన్నగను, పొరలుగ నుండును. ఇట్టివి మనము జాగరూకతతో నిత్యము గమనింపవలెను. ఒక్కొక్క జాతియొక్క వివిధవృక్షముల మొదళ్లు వివిధాకారములను దాల్చియుండును కాని వానిజాతినైజములనుమాత్ర మతిక్రమింపవు.

ఇంకొకవిషయమును గమనింపవలెను. ఎంతయెత్తునుండి కొమ్మలు పుట్టునో చూడవలెను. కొబ్బరి, తాటి, పోక, ఖర్జూరపుచెట్లమాట విడిచిపెట్టుదము. వానికి కొమ్మలను పోలు ఆకులుతప్ప శాఖలుండనే యుండవు. కొన్నిచెట్ల కొమ్మలుబహుదిగువనుండి మొండెములను కప్పివేయును. దీనికి పనసచెట్టే నిదర్శనము. కొన్నిచెట్లయొక్క శాఖలు యెత్తున నుండును. మనుష్యులు సంచరించు స్థలములయందుండు చెట్లకొమ్మలు దిగువనే పుట్టును. ఏలయన : మనుజులు చిగుళ్లను కొట్టివేయుదురు. అందువలన ప్రక్కలయందు శాఖలు చిగుర్చును.

చెట్టుయొక్క మొండెమును చూచినవెంటనే అది యేజాతివృక్షమో సులభముగ పోల్చుకొనవచ్చును. చెట్లయొక్క బెరడులు వివిధాకృతులను దాల్చియుండును. ఈవిషయమై యిదివఱకే చెప్పియుంటిని. గనుక నిఁక చెప్పవలసిన యగత్యము లేదు. జాగ్రతగ గమనించినఁగాని యిందు చెప్పినంతమాత్రమున నేర్చుకొనఁజాలరు.

చెట్టుయొక్క వివిధభాగములయందుండు బెరడుయొక్క లక్షణములను ఆకులురాలుకాలమునందు చూచుటకనుకూలముగ నుండును. అప్పుడు ఆకులేమియు మనకడ్డురావు. అందువలన చెట్టుయొక్క ప్రతిభాగమును స్పష్టముగ కన్పడును.

కొమ్మలు :—చెట్టుయొక్క మొండెమునుండి కొమ్మలు వ్యాపించును. కాని ఒకేచెట్టుయందుండు కొమ్మలొక్కవిధముగ నెప్పుడు నుండవు. బెరడొకేవిధముగ నుండును. కాని కొమ్మలయందుండు బెరడుకంటె మొండెమునందుండు బెరడు ఎక్కువగ నుండును. ఏలయన : కొమ్మలు లేతవి. బాలురదేహము కోమలముగా నుండును. వృద్ధుల దేహమంత మృదువుగా నుండదు. అటులనే యీచెట్లయందుకూడ భేదము కాన్పించును.

కొన్నిచెట్లు చూచుటకు గుండ్రముగా నుండును. ఏలయన : క్రిందికొమ్మలు భూమివైపునకు వ్రాలియుండును. మీఁదికొమ్మలు సూటిగా లేచును. మధ్యనున్నకొమ్మలు క్రిందికొమ్మలకును, మీఁదికొమ్మలకును, మధ్యనుండు స్థలము నాక్రమించియుండును. అందువలన నిట్టి చెట్లకొమ్మలకోణములవిషయమై చెప్పుటకేమియు వీలులేదు. మీఁదికోణములు చిన్నవిగను క్రిందికోణములు పెద్దవిగ నుండునని చెప్పుటకుమాత్రము వీలు కలుగును.

కొన్నిచెట్లను దగ్గరగా పాతెదరు. అందువలన పెరుగుటయందివి యనేకమార్పులను చెందును. ఈవిషయమందుమాత్రము మనము పైనిచెప్పినప్రకారము వర్తించుటకు వీలుండదు. ఎల్లప్పుడును సమయము ననుసరించియే మనము ప్రవర్తించుచుండవలెను.

కొన్ని చెట్లయందు కొమ్మలు ఒకేచోటునుండి బయలువెడలును. ఇట్టిచెట్లు బహువిచిత్రముగ నుండును.
31—1 చూడుము.

మనవైపునకు వచ్చినకొమ్మలనుకాని, మనవైపునకు వ్యతిరిక్తముగ పెరుగుకొమ్మలనుకాని వ్రాయుట దుర్లభము. అప్పుడీకొమ్మలయొక్క వంకరలన్నియు చూపుచు వ్రాయుచుండవలెను లేనియెడల చిత్రముయొక్క సౌందర్యమంతయు నశించును. ఇట్టికష్టములు వృక్షములకు ఆకులులేని కాలమునందు తటస్థించును. ఆకులున్నచో కొమ్మలంతగా కనఁబడవు. అందువలన నంతదుర్లభముగనుండదు. కనుక వేసవియందు చెట్లకొమ్మలను వ్రాయుట బహుసులభము.

ఆకులచేఁ గప్పఁబడియున్న కొమ్మలు భారముచే వంగియుండును. ఆకులులేని కొమ్మ లంత వంగియుండవు.

కొన్నిచెట్లకొమ్మలు పొడవుగ నుండును. కొన్నిచెట్ల కొమ్మలు పొట్టిగ నుండును. కొన్నికొమ్మలు సన్నముగను, పొడవుగ నుండును. కొన్ని పొట్టిగను దళముగనుండును. ఇట్టివన్నియు బాగుగ సృష్టియందు చూచుచుండవలెను. ఏయేచెట్లు యేయేకాలములయం దెట్లుండునో బాగుగ గమనింపవలెను. లేనియెడల నిట్టివి చక్కఁగ ప్రదర్శింపలేకపోదుము.

ఆకులు :—చెట్లయొక్క అన్నిభాగములకంటె ఆకులు ముఖ్యములు. ఆకులులేనిచెట్టు భర్తలేనిస్త్రీవలె నుండును. మొండెమును, కొమ్మలును, అస్థిపంజరమునకును, ఆకులు మాంసచర్మాదులకును పోల్పఁబడినవి. మాంసమును చర్మమును అస్థిపంజరమున కెట్లు సౌందర్యమును కలుగఁజేయునో ఆకులు చెట్ల నట్లలంకరించును. ఇట్టియాకులను వ్రాయుటయే చాలదుర్లభము. చిత్రించుటలో ప్రవీణత యున్నవాఁడు చెట్లశాఖలనుగూర్చి విస్తారము తెలియకపోయినను వ్రాసివేయఁగలఁడు. కాని ఆకుల నట్లు చిత్రింపలేఁడు. అప్రవీణులగుచిత్రకారులు ప్రతియాకును చిత్రించెదరు. అది తప్పు. చాల దగ్గరగనున్న కొమ్మలయాకులుమాత్రము విడివిడిగ కన్పడును కాని దూరముగ నున్నవట్లు కనుపడవు. అన్నియు కలసిన [illegible] యాకారములు నొకేవిధముగ నుండవు [illegible] ముగ చిత్రించి వివిధమైనచెట్ల రూపములను చక్కఁగ ప్రదర్శింపవచ్చును. అందువలననే ప్రతిచెట్టు నందును గమనించుచుండవలెనని మొదటనుండి చెప్పుచువచ్చితిని.

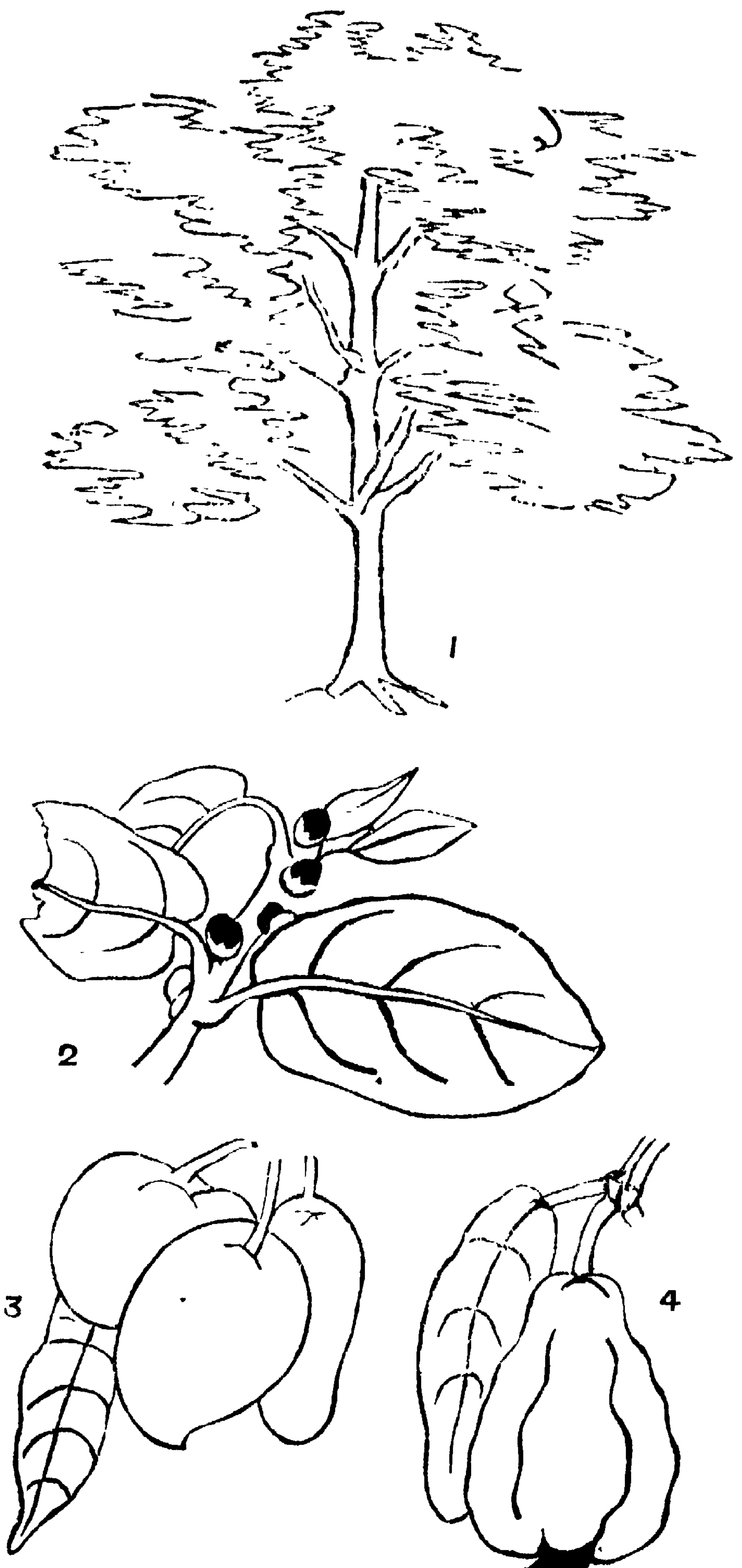

31

మొదట మన మొకచిన్నకొమ్మను వ్రాయుట నేర్చుకొనవలయును. ఇందు ప్రతియాకును మలనీడ నొకబాట చిత్రమును పూర్తిచేయవలెను. ఇందభ్యాసమైనతరువాతను కొంచెము పెద్దకొమ్మను వ్రాయుస్థలమునందు కొన్ని

ఇట్టిచిత్రములయందు ప్రతియాకును వ్రాయక దానియాకారము వచ్చునటుల గీతలను గీయుచుండవలెను. ఇటుల వ్రాయునపుడు అది యేజాతిచెట్టుయొక్క. కొమ్మయో తెలిసికొనఁగలుగునటుల వ్రాయుటకు ప్రయత్నించుచుండవలెను.

గుమ్మడియాకునైనను, ఆముదపు ఆకునైనను అనేకవిధముల నుంచి వ్రాయుచు కొమ్మలను వ్రాయుటకూడ అభ్యసింపవలెను. ఇట్టియాకులు గలకొమ్మలకును తక్కిన కొమ్మలకును చాల భేదముండును. అందువలన నిట్టివి తప్పులు లేకుండ వ్రాయవచ్చును.

ఏచెట్టు ఏకాలమునందు సుందరముగ కానవచ్చునో, ఆచెట్టు నట్టికాలమునందే వ్రాయుట నభ్యసింపవలెను. అసహ్యమును పుట్టించు వస్తువులకంటె కన్నులపండువుగ నుండువస్తువులను వ్రాయుటకు మనము సాధారణముగ కుతూహలపడుచుందుము.

సూర్యుఁడు ప్రకాశించునప్పుడు సూర్యకిరణములు చెట్లపైఁ బడి వాటికి పన్నినన్నెలరంగులను తెచ్చుచుండును. వాటినీడ భూమిపైఁ బడుచుండును. మంచు పడుచున్నపుడు సృష్టియందలి వస్తువులు బాగుగ కనపడవు. చీకటిరాత్రిసంగతి నిఁక చెప్ప నక్కఱలేదు. చంద్రకాంతిలో సృష్టి యంతబాగుగ కనపడదు. అందువలన సాయంకాలముననో, ప్రాతఃకాలముననో బయటికి వెళ్లి యేదోయొకచోటను కూర్చుండి చెట్లను వ్రాయుట నభ్యసింపవలెను. ప్రారంభికుల కిదియే మంచిసమయము.

మొదట చెట్ల నెందుకు వ్రాయుట నభ్యసింపఁగూడదు? కొమ్మల నెందుకు వ్రాయవలెను? అని మీరు నన్ను ప్రశ్నింపవచ్చును. లోపలిమర్మములు తెలియనిది వ్రాసిన నేమిలాభము? అక్షరాభ్యాసము చేయనిది నవలలను, ప్రబంధములను చదువుటకు యత్నించుట నవ్వులచేటు కాదా? అందువలన మీరు మొదట యాకులను, తరువాత కొమ్మలను, పిమ్మట చెట్లను వ్రాయుట నభ్యసింపవలెను.

చెట్లను వ్రాయునపుడు చిన్నచిన్నకొమ్మలవిషయమై విస్తారము శ్రమపుచ్చుకొనక పెద్దకొమ్మలనే బాగుగ చిత్రమునందు చూపుటకు ప్రయత్నించవలెను. ఏలయన: దూరమునకంత చిన్నకొమ్మలు కానరావు. అటులనే చెట్ల యాకులు విడివిడిగ కనపడవు. అన్నియు కలిసిపోయినటులుండును. ఈకొమ్మలను ఆకులను విడివిడిగ వ్రాయుటయందొకలాభ మున్నది. కొన్నిసమయములయందు ఒకేచెట్టును వ్రాసి అందలివన్నియు చూపించవలసియుండును. జాగ్రతగ నేర్చుకొనినదప్పటికిని వ్యర్థమైపోదు. అట్టియభ్యాసము నిన్ను కష్టములనుండి తొలఁగించవచ్చునేమో ఎవరెఱుఁగుదురు? అనేకవిధములగుచెట్లను వ్రాయవలసివచ్చునపుడు ఇవియన్నియు నీకుపయోగించును.

వివిధదూరములయందుండుచెట్లు:—దూరముగ నుండుచెట్లయొక్క వివిధభాగము లంతబాగుగ కనపడవని యిదివఱకే చెప్పియుంటిని. ఒకచెట్లసమూహ మొకచోట నుండినయెడల భూమిలోనికి పెరిగిన యాకులతోనున్న మఱ్ఱిచెట్టువలె కనఁబడును. దూరముగను దగ్గరగ నుండుచెట్లకు చాలభేద ముండును. ప్రకృతిచిత్రము ననుసరించి మనము చిత్రించవలెనన్న దూరముగనున్నచెట్లు మనకెక్కువ కష్టము కలుగఁజేయును. ఆకాశపురంగునుబట్టియు, వేళనుబట్టియు, ఛాయనుబట్టియు చెట్లయొక్కరంగు మాఱుచుండును. అందువలన మనచిత్రమునం దవి యన్నియు చూపించవలసియుండును.

ఏయేచెట్లు ఎట్టిప్రదేశములయందు పెరుఁగునో గమనించవలెను. మఱ్ఱిచెట్లు ఇసుకనేలలయందును, సరుగుడు చేలలయందును, జామచెట్లు రాళ్లయందును, ధాన్యము కొండమీఁదను పెరుఁగవు. అట్టిసమయము లాజాగరూకతతో మెలఁగవలెను. మనయిష్టముప్రకారము ఏదోయొకచెట్టు నెచ్చోటనో వ్రాసి

రదగ్గరగ పుట్టును. కొన్నిదూరముగ నుండును. వీటిజాతి నైజమునుబట్టి యుండును.

వుట్టె కొం[illegible]
తోను ఈచిత్రముల[illegible]
అవి యేపన (1) ధరి[illegible]

ఒకేజాతిచెట్ల నొకేవిధముగ వ్రాయఁజాలము. వృద్ధవృక్షములు బాలవృక్షములు నొకేవిధముగ నుండవు. బాలవృక్షముల బెరడు మిగుల కోమలముగ నుండును. ఆకులు అంతదట్టముగ నుండవు: కాని ఆకులులేనికొమ్మలు మాత్ర ముండవు. మధ్యవయసుగలచెట్లయం దాకులు దట్టముగ నుండును. కాని అచ్చటచ్చట ఆకులులేనిశాఖ లుండును. వృద్ధవృక్షములయందు ఆకులు విస్తార ముండవు. బెరడు మిగుల కరకుగ నుండును. చాలకొమ్మలు విరిగి పోయియుండును. ఇట్టివన్నియు చూచుచుండవలెను.

వివిధపరికరముల నుపయోగించి చెట్లను వ్రాయుట.

అనేకపరికరముల నుపయోగించి చిత్తరువులను వ్రాయవచ్చునని పుస్తకప్రారంభమునందే చెప్పియుంటిని. వృక్షపటములను వ్రాయుటయందు ప్రసిద్ధిగాంచిన చిత్రకారులు, మెత్తని పెన్సిలులను, నీరురంగులను, నూనెరంగులను ఉపయోగించెదరు. కాని యీపుస్తకమునందు నూనెరంగులవిషయమై చెప్పుటకు నిశ్చయించుకొనలేదు.

పెన్సిలులను మనము సాధారణముగ చెక్కునటుల చెక్కఁగూడదు. పెన్సిలుయొక్క సీసమును గసి (Wedge) ఆకారముగ చెక్కవలెను. దీనితో మనయిష్టప్రకారము సన్నముగాఁగాని వలముగాఁగాని గీతలను గీయవచ్చును. కాన నిట్టిపెన్సిలుకొన మనకు చాలయుపయోగకరముగ నుండును. చెట్టుయొక్క మొండెమును వ్రాయునప్పుడు సన్నని గీతలును, దట్టమైనగీతలును కావలసియుండును. ఆకులను వ్రాయునప్పుడు సన్ననిగీత లుపయోగకరముగ నుండును.

ఆకుల వ్రాయుటయందు మిక్కిలి ప్రావీణ్యము గలిగియుండవలెను వీటిని వ్రాయుట కనుగుణమైనగీతల నభ్యసింపవలసియుండును. తెలుసుగ వ్రాయుచుండుటవలననే వచ్చును కాని పుస్తకములను చదివినంతమాత్రమున నలవడదు. సంగీతగ్రంథములను చదివినవారందఱును కృతులను పాడఁగలరా? అటులనే చిత్రలేఖనమం దభ్యాస ముండవలెను. కొందఱు సంగీతవిద్యార్థులు సంవత్సరములకొలఁది కష్టపడి సంగీతవిద్య నభ్యసించి బాగుగ గానము చేయలేకున్నారు. ఇట్టివిద్యలు పట్టుబడుట కష్టమగుటచేతను, వారు మంచిమార్గమున నభ్యసింపకపోవుటచేతను యీ కళయందు ప్రవీణులు కాజాలక యున్నారు. అందువలన చిత్రలేఖనమును బహుశ్రద్ధాభక్తులతో నేర్చుకొనవలెను.

చాలయభ్యాసమువలన మనహస్తము నుపయోగించుట నేర్చుకొనవలెను. పెన్సిలును కొనవద్ద పట్టుకొనరాదు. మెల్లగ పెన్సిలుతో వ్రాయుట నభ్యసింపవలెను.

మొదట సన్ననిగీతలతో చెట్లపైయాకారములను వ్రాయవలెను. ఈవిషయము చాలముఖ్యము. పైయాకార మును చక్కగ వ్రాయనిది చెట్టును పూర్తిచేయరాదు. మొండెమును కనఁబడుచున్నకొమ్మలను మొదట చిత్రించ వలెను. తరువాత నీచిత్రము బాగుగ నున్నదో లేదో చూచుకొని వివరములను కొంచెము దట్టమైనగీతలతో చిత్రించ వలెను. మనచిత్రమునుబట్టి యీగీతలు మాఱుచుండును. మోటుగ వ్రాయవలెనన్న దట్టమైన పెద్దగీతలతోను, నాజూకుగ చిత్రింపవలెనన్న సన్నని చిన్నగీతలతోను వ్రాయవలెను. ఏవిధమున వ్రాసినను ప్రకృతిచిత్రము ననుసరిం పవచ్చును. వివిధజాతులచెట్లను చక్కగ పైజెప్పినరెండువిధముల వ్రాసి ప్రదర్శింపవచ్చును.

ఈవిధముగనే సుద్దతోను, మసిబొగ్గుతోను వ్రాయవచ్చును. దీనితో వ్రాసినప్పటికిని ఈవిద్య నీవ్రేళ్లకొనయం దుండునటుల నభ్యసింపవలయును. మనుజునిరక్తి కంతము లేదు. దీని నెంతయభ్యసించిన నంతయభివృద్ధినొందును.

నీరురంగులు వృక్షపటములకు వన్నె తెచ్చును. ఇతరచిత్రములయందువలె దీనియందు రంగును సమముగ పూయనేరిచినంతమాత్రమున లాభము లేదు. మొదట నొకరంగును పలుచగ చెట్టునకువేసి యిది బాగుగ నారిన ముందు మఱియొకరంగును వేయవలసియుండును. ఏరంగును వేయవలసియుండునో మీరె యాలోచింపుఁడు. ఇం దుకు ఏయేరంగులను కలిపిన నేరంగు వచ్చునో బాగుగ తెలిసియుండవలెను.

చెట్లను రంగులతో చిత్రించుటయం దొకయాకుపచ్చనే యుపయోగించుట తప్పు. అనేకరంగుల నుపయో గించవలసియుండును.

రెండవపర్యాయము రంగును వేయునపుడు ఛాయను వెలుతురును చెట్టుచెట్టుకు భేదమును తెలియఁజేయవలెను. తడిగ నున్నపుడే రెండవమారు రంగు వేసిన చెదరిపోవును. ఇది కొన్నిసమయములయందు లాభముగను, కొన్నికారణములయందు నష్టముగను పరిణమించును. చెదరకుండ నుండవలెనన్న మొదట వేసినరంగు ఆరినవఱకును వేచియుండవలెను. మూడవపర్యాయము రంగును వేయునపుడు చెట్టుయొక్క జాతిని తెలియఁజేయునటుల చిత్రింపవలెను. దీనితో రంగును వేయుట పూర్తిచేయవచ్చును. ఈమూడుముక్కలతో మనపని సరిపోలేదు. మనము విసుకుదల లేకుండ చాలదినము లభ్యసింపవలెను. పెన్సిలుతో వ్రాయునపుడు ఛాయను, వెలుతురును, చెట్లజాతిభేదమును తెలియఁజేయవచ్చును. రంగులను పూసి వెలుతురును, జాతిభేదములను, రంగులను తెలియఁజేయవచ్చును. రంగులను పూసినచిత్రము ప్రకృతిచిత్రము ననుసరించి యుండును. అందువలన పటములను రంగులతో చిత్రించుటయే మంచిది.

కొన్నిసమయములయం దొకేరంగుతో చిత్రింపవలసియుండును. అప్పుడు వివిధతరగతులఛాయను జాగరూకతతో చిత్రింపవలెను. ఇటుల చేయుటకు ఛాయను వ్రాయవలసినచోటను నల్లముగను, వెలుతురును ప్రదర్శింపవలసిన చోటున పలుచగను చిత్రించి చిత్రమును పూర్తిచేసితి నని యుప్పొంగరాదు.

చెట్లన్నియును ఆకుపచ్చగ కనఁబడినను వేళనుబట్టియు, ఋతువు ననుసరించియు, ఆకాశపురంగునుబట్టియు, చెట్టురంగు మారుచుండు ననియు నిదివఱకే చెప్పియుంటిని. అన్నిచెట్లు లొకేరంగుగ నుండవు. జామచెట్టు రంగుకంటె మామిడిచెట్టురంగు చిక్కముగ నుండును. మామిడిచెట్టురంగుకంటె పనసచెట్టురంగు గాఢముగ నుండును. ఇట్టి భేదము లన్నియు మనచిత్రమునందు చూపుచు వివిధజాతులచెట్లను చక్కగ ప్రదర్శింప ప్రయత్నించవలెను.

వివిధతరగతుల చెట్లు.

వటవృక్షము :—ఇది హిందూదేశవృక్షములకు రాజు. దీనిని ప్రతిదినము మనము చూచుచుందుము. ఈ వృక్షము బాగుగ పెరిగిన పెద్దమేడవలె నుండును. ఇది మనకు మిక్కిలి యుపయోగకారి. దీనియాకులయందు భుజింతురు. దీనియూడలను దంతధావనము చేయుటకు నుపయోగింతురు. దీనిపాలు జిగురుగ నుపయోగపడును. దీనియందు అనేకులు బాటసారులు శ్రమ దీర్చుకొందురు. దీనిఫలములు పక్షుల కాహారము. ఇట్టివృక్షమును చిత్రించుట మనము నేర్చుకొనుట విధాయకము.

ఈచెట్టునం దాకులు దట్టముగ నుండవు కొమ్మలెల్లచోట్లను కనఁబడుచుండును.

మొండెము :—దీనిమొండెము మిగుల బలముగాను, కఠినముగా నుండును. ఎచ్చటచూచినను తొఱ్ఱలు గుంపులు కానవచ్చుచుండును. అనేకమొండెములు కలసియున్నటులుండును. దీనిపై నొకవిధమైన తెల్లనినాచు పెరుగును. ఇది కొమ్మలయందుకూడ పెరుగును. అంతట నిది వ్యాపించనప్పటికిని అచ్చటచ్చట వృక్షమంతట వ్యాపించి బెఱడుపైపులి మచ్చలువలె కాన్పించుచుండును.

కొమ్మలు :—ఇవియు బలముగాను, కఠినముగాను ఉండును. మొండె మంతయభ్యాసకరముగ నివి కానరానప్పటికిని గుంపులతో నిండియుండును. ఇది వంకరగ పెరుగును. సాధారణముగ నీకొమ్మలు భూమికి సమాంతరములుగ నుండును.

ఆకులు :—ఈయాకులు యించుమించు గుండ్రముగనుండును వీటికాడలు పొట్టిగను, పసు[illegible]ముగను [illegible]కొమ్మలయందు గుంపులుగుంపులుగ పండ్లతో కలసి పెరుగుచుండును. చిగుళ్లు సూదిగ కానవచ్చును. ఇవి కొమ్మల[illegible] నుండును. ఆకులు నీలమిశ్రితమైన గాఢమైన ఆకుపచ్చనిరంగును కలిగియున్నవి. ఆకులు వార్ధక్యమునందు పసుపుపచ్చగనైపోవును.

31—2 చూడుము.

పండ్లు :—ఈచెట్టుయొక్క పుష్పములు కానరావు. పండ్లు కొమ్మలకొనలయందు గుంపులుగుంపులుగ పెరుగును.

వీటికి కాడలు లేవు. ఈపుష్పములు శాఖల కంటియుండును. ఒక్కొక్కటి యొక్కొక్క పుష్పమందు నిక్షేపింపఁబడియుండును. ఈపండ్లు పక్వముగాకముందు ఆకుపచ్చగను, పక్వమైనతరువాత ఎఱుపుగ నుండును.

ఊడలు:—ఈయూడలవలననే మఱ్ఱిచెట్టు పెద్దదిగ పెరిగి పెద్దభవనమునకు పోల్చఁబడుచున్నది. కొమ్మలనుండి యూడలు క్రిందికి సన్నముగ పెరుగును. ఇవి భూమికి తాకునప్పటికి బలముగ నభివృద్ధిపొందవు. తరువాత భూమిలోనికి పెరిగి వేళ్లవలె గట్టిగ నాటుకొనును. పిమ్మట నేచెట్టునుండి యవి పెరుగునో యాచెట్టుకొమ్మ, సరికిని విఱిచివేసినప్పటికిని ప్రత్యేకవృక్షముగ నభివృద్ధిఁబొందును. ఇట్లనే అనేకయూడలు పెరిగి చెట్టు నెంతో యభివృద్ధి నొందించును. ఈవిధముగనే యొకరాజ్యముయొక్క వివిధభాగములు అభివృద్ధినొంది మాతృదేశము నభ్యున్నతస్థితికి తేవచ్చును. కొన్నిసమయములందు దీనియూడలవలెనే మాతృదేశముతో సంబంధమును విడిచికొని స్వాతంత్ర్యజీవనము సలుపును. ఈయూడలు స్తంభములకును, ఆకులు కప్పునకును పోల్చఁబడినవి. ఈభవనము మనుజులకు నివాసయోగ్యమా యీచెట్లు బాటసారుల కట్టులనే యుండును. గొప్పరాజ్యములను పెద్దభవనములను పోల్చఁబడిన వృక్షరాజము మనదేశమునందు పెరుగుటవలన మనము గర్వపడవలసినదే!

ఈచెట్టును ఎగరాకనిలో చిత్రించినయెడల భవనమువలె కానవచ్చును. అలసిన బాటసారులకు నీడనిచ్చిన యీచెట్టుయొక్క ఛాయను బాగుగ ప్రశంసింపవలెను. దీనిక్రింద నొకబాటసారి శ్రమ దీర్చుకొనుచున్నట్లు వ్రాసిన నెంతయో చక్కగ నుండును.

మామిడి చెట్టు.

ఈచెట్టుయొక్క నామము లోకప్రసిద్ధమే కదా! దీనిపండ్లను భక్షింపనివారుందురా? ఈవృక్షములు హిందూదేశమునందు లెక్కకు మిక్కిలిగలవు. ఇవి సాధారణముగ సమూహములుగ నుండును. ఒక్కచెట్టు విడిగా కానవచ్చుటయరుదు. మనుజులు దీనిఫలములను తినుట కనేకచెట్లు నొకతోఁటగ నాటెదరు. అందువలన మన దేశమునందు మామిడితోఁపు లనేకములు కలవు.

ఈచెట్టును మఱ్ఱిచెట్టువలె నలుదిక్కుల వ్యాపించును. దీనికి యూడలు లేవు. అందువలన నిది మఱ్ఱిచెట్టంత పెద్దది పెరుగలేదు. నల్లవృక్షపుకొమ్మలవలెనే దీనిదిగువకొమ్మలును భూమికి సమాంతరముగ పెరుగును. కొన్ని సూటిగ నాకాశమువైపునకు వ్యాపించును. ఈవృక్షపుకొమ్మలయందనేకగుంపు లుండును. దీనిబెరడును మఱ్ఱిబెరడువలెనే కఠినముగా నుండును. దీనిపైని నాను లేదుకాని నల్లవృక్షము నాను అంత లోతుగ నుండును. మఱ్ఱిచెట్టుయొక్క కొమ్మలు వంకరటింకరగ నుండును.

ఆకులు:—మామిడియాకు సాధారణముగ ఒకటిన్నర అంగుళము వెడల్పును, ఎనిమిదిఅంగుళముల పొడవును గలిగియుండును. వీటికాడలను పొట్టిగను ఆకుపచ్చమిశ్రిత పసుపురంగుగ నుండును. ఈయాకులు చదునుగ నుండవు. కొన్నిసమయములందు లోపలికి ముడుచుకొనియుండును. వీటిరంగు గాఢమైన ఆకుపచ్చ. చెప్పవలెనని. ప్రతిఆకుయొక్క క్రిందిభాగముకంటె మీఁదిభాగము చిక్కనైనరంగును గలిగియుండును. సూర్యునివైపునకును, క్రిందిభాగము భూమివైపునకును తిరిగియుండును.

వసంతకాలమునందు దీనిదిక్కు చూచుట కత్యానందముగ నుండును. వీటి చిగిర్చుకాలమునందు కొన్నిమామిడిచెట్లు జల్లిబట్టను దాల్చియుండును. ఆకుపచ్చ కొన్నిచెట్లు సగము చిగిర్చును. మఱికొన్ని చిగిర్చవు. అందువలన వసంతకాలము రంగులను కలిగియుండును.

పుష్పించుకాలమునందిది యెట్లు కానవచ్చునో కొంచెము చూతము. చిగిర్చిన చెట్లు చిగిర్చవు. అందువలన సంపూర్ణముగ పుష్పించినచెట్టునందొకయొత్తిడియాకైనను

పుష్పసమయమైయుండి పచ్చగ కానవచ్చును. అచ్చటచ్చట కొన్ని పచ్చని ఆకులు కానవచ్చుచుండును. ఫలించుకాలమును చూచుకొందము. ఈకాలమునం దన్నిమామిడిచెట్లును ఆకుపచ్చగనే యుండును. చిగుర్లన్నియు పచ్చనియాకులుగ మాఱును. అప్పుడు చెట్టున కనేకులాశ్రితులుండెదరు. ఫలములతో నిండియున్న చెట్టుక్రింద నొకరిద్దఱు మనుజులుండినటుల వ్రాసిన బహుబాగుగ నుండును. అందువలన నాకాలమునందు మామిడిచెట్టుక్రింద నున్న చిన్నమొలక లన్నియు చచ్చి నున్నగ నుండును.

ఫలములు :—ఈఫలము లన్నియు నొకేవిధముగ నుండవు. **31**—3 చూడుము.

కొన్ని గుండ్రముగను, కొన్నిపొడవుగను, కొన్ని చిన్నవిగను, మఱికొన్ని పెద్దవిగను ఉండును. పండినప్పుడు గూడవీటిరంగు వివిధములుగ మాఱుచుండును. కొన్ని ఫలములు కాయలవలెనే యాకుపచ్చగ నుండును. కొన్ని యెఱ్ఱగను మఱికొన్ని పసుపుపచ్చగను ఉండును.

బదనిక :—ఈచెట్టుపై నొకవిధమైన బదనిక పెరుగుచుండును. దీనియాకులు జామియాకులను పోలియుండును. కాని కొంచెము దట్టముగ నుండును. ఇది చెట్టంతయు వ్యాపించకపోయినప్పటికిని పెరిగినంతమట్టుకు దట్టముగ నేదోయొకకొమ్మపై నభివృద్ధిపొందును.

వేళ్లు :—మామిడివేళ్లు భూమియందు చాలవఱకు వ్యాపించును. పైని చెట్టెంత పెరుగునో లోపల వేళ్లంత పెరుగును. ఈవేళ్లు అచ్చటచ్చట పైకికానవచ్చుచుండును.

జామిచెట్టు.

ఈచెట్టు మామిడిచెట్టంతబలముగ నుండదు. దీని మొండెము సన్నముగ నుండును. కాని వంకరగను
…చెట్టును, మఱ్ఱిచెట్టును మించియుండును. దీనియుం
…నుండవు. దీనిమొరడు నున్నగను
దీనియాకులరంగు మఱ్ఱి
…
…—4 చూడుము.

దీనిపండ్లు పచ్చిగ నున్నపుడు ఆకుపచ్చగను, పండినతర్వాత పసుపుగనుండును. దీనిపువ్వులు తెల్లగను సుందరముగ నుండును. ఫలము పక్వమైనకొలదిని పుష్పముశుష్కించును. **32**—చూడుము.

32

…నునించివ్రాయుట నభ్యసింపవలెను. ఇకను తుప్పలను చూతము.

గులాబిమొక్క.

…ను ప్రేమింతురు. కావున దీని ననుదినమును మనము చూచుచుందుము. ఈమొక్క చెట్టువలె పెద్దదికాదు. సాధారణముగ భూమికి శాఖలు తగిలియేయుండును. అందువలన దీని

మొండెము కానరాదు. మొండెము లేదనికూడ చెప్పఁగలము. భూమిమట్టమునద్దనుండియే యనేకకొమ్మలుగ విడిపోయి తుప్పవలె పెరుగును. ఈకొమ్మలు సన్నముగను పొడవుగను ఉండును. విస్తారము పుష్పించుటకుఁగాను వీటికి సగమునఱకు నఱికివేయుదురు. అందువలన కోసివేయఁబడిన కొమ్మలను మన మనేకము చూచుచుందుము. అందువలననే యిది చాలకురుచగ పెరుఁగుచున్నది.

ఈతు ప్పంతటను వంకర యగుచిన్నముళ్లు పెరుగును. ఇంతచక్కనిపూవు లుండుచెట్టునకుఁగూడ ముళ్లుండవలెనా? ఆహా! ఎంతటివాని కైనలోపము లుండకమానవు కదా!

దీనియాకులు చిన్నవిగను, సౌందర్యముగను ఉండును. ఈయాకుల యంచులు కరకుగ నుండును.

మామిడి, మఱ్ఱియాకులవలెఁగాక యివి ఆఱేసియాకులు గలసి యొకపెద్దయాకుగ తెలియఁబడుచున్నవి.

ఇవి నీలిమిశ్రిత మైనఆకుపచ్చనిరంగును కలిగియున్నవి. అందువలన నీతుప్పలు అన్నికాలములయందును గాఢమైనరంగును కలిగియుండును. సాధారణముగా నొకపెద్దయాకునందు ఏడుచిన్నయాకు లుండును. కొన్నిసమయములయందు అయిదు మూఁడు చిన్నయాకులున్న పెద్దయాకును చూచుచుందుము.

పుష్పములు సాధారణముగ గులాబిరంగుగ నుండును. మృదువైన పుష్పదళము లనేకములు కలసి యొక పుష్పమగును. ఈచక్కనిమృదు వైనరేకులు చూచుట కెంతయో యానందకరముగ నుండును. దీనిపుప్పొడి పసుపువర్ణముగ నుండును. ఈపుష్పమంతయు నొకయాకుపచ్చనిరంగు గలయండకోశముపై నిర్మింపఁబడియుండును.

పుష్పములు కొమ్మలకొనయందు గుంపులుగ నుండును. కొన్ని పుష్పించియుండును మఱికొన్ని మొగ్గలుగనే యుండును. కొన్ని అప్పుడే పుట్టుచుండును. ఇట్టికొమ్మను వ్రాసిన నెంతయో చక్కగ నుండును.

అనేకవిధము లైనగులాబిజాతు లున్నవి. కొన్ని పాదువలె ప్రాకును. వీటియందు పసుపువర్ణము గలపుష్పములు పుష్పించును. ఇటులనే బ్రహ్మజెముడు, కొబ్బరి, ఖర్జూరచెట్టు మొదలగువానిని చూచుచు వ్రాయుచుండవలెను. ఎట్టివి యెటుల మీరు గమనింపవలయునో యిందు చెప్పితిని. కాని విపులముగ తెలిసికొనవలె నన్న వృక్షశాస్త్రమును చదివిన బోధపడును. చదివినంతమాత్రమున లాభము లేదు. ఆపుస్తకమును విూహస్తంబున నిడికొని ఆయాచెట్టును చూచుచు చదివిన లాభకరముగ నుండును.

ఇంకొకయంశమును చెప్ప మఱచితిని. చెట్లవిషయమై నే నింతవిపులముగఁ జెప్పినందులకు నన్ను నిందించవలదు. సృష్టికి సౌందర్యము నిచ్చునవి చెట్లు. అందువలన మనము ప్రదేశచిత్రములను వ్రాసినయెడల చెట్లను సౌందర్యముగ చిత్రించవలసియుండును.

చిత్రలేఖనమునందు మంచిప్రావీణ్యము కలుగఁజేసికొనవలెనని యెల్లప్పుడును పుస్తకములను వ్రాయింగు పరికరములను వెంటను కొనిపోవలెను. ఎచ్చట దేనిని చూచిన దానిని చిత్రమును వ్రాసివేయుచుండవలెను. గోవులు మేయుస్థలమునకు పోయి చూచినయెడల మన మనేకవిధము లైనయవస్థలలో వాటిని చూడఁగలము. కొన్నిశయనించి యుండును. మఱికొన్ని మేయుచుండును. కొన్ని నిలువఁబడియుండును. పసుగెత్తునటుల, నడచునటుల మనము వాటిని చూతుము. అట్టిసమయమునందు వాటిని చూచి వ్రాయుచుండిన నెంత యభ్యాసము కలుగునో యాలోచింపుఁడు.

ఇటులనే మనుజులను, గుఱ్ఱములను, గాడిదలను, కుక్కలను వ్రాయుట నభ్యసింపవచ్చును. అట్టిచిత్రములను పారవేయక జాగరూకతతో నుంచిన ప్రదేశచిత్రములను వ్రాయునప్పు డివి యన్నియు మన కెంతయో యుపయోగకరముగ నుండును. పైఁజెప్పినవిధముననే యనేకవిధము లైనవృక్షములను వ్రాయుట నభ్యసించిన నేకదా ప్రవీణులము కాఁగలుగుదుము.

ఒక జలప్రవాహ మున్నది. దానిప్రాంతములయందు వివిధవృక్షము లున్నవి. ఆవృక్ష
సారి విశ్రమించియున్నాఁడు. కొంతదూరమున కొందఱుపిల్ల లాడుకొనుచున్నారు. మఱిగొ

పశువులు మేయుచున్నవి. నదియందొక పడవ పోవుచున్నది. అందొక మనుజుఁడు కూర్చుండియున్నాఁడు. దూరమునందు పర్వతములు కానవచ్చుచున్నవి. ఆకాశమునందు సూర్యుఁడు తీవ్రముగ ప్రకాశించుచున్నాఁడు. కాని అచ్చటచ్చట మేఘములు కానవచ్చుచున్నవి. నదియందు చెట్లు, సూర్యుఁడు, మేఘములు ఇంక ననేకమైన వస్తువులు నీడలు ప్రతిఫలించుచున్నవి. ఇట్టి ప్రదేశచిత్రములను వ్రాసి చూడుఁడు. మీ కెంతవఱకభ్యాసము కలిగెనో మీకే తెలియును.

కాని ప్రారంభమునందు మన యిష్టము వచ్చినటుల వ్రాయకూడదు. సృష్టియందుండు వస్తువులను చూచి చిత్రించుట నభ్యసింపవలెను. ఇటుల చేయుటకొక యుపాయము చెప్పెదను.

చిత్రలేఖనమునకు కావలసిన వస్తువులను, ఒక దర్పణమును నీ వొక నిర్దిష్టప్రదేశమునకు తీసికొనిపోయి, యొకచోట నాటియున్నవైన కొంచెము ప్రక్క నొకవస్తువునకు నీ యద్దమును చేరవేయుము. ఆ యద్దమునందు కొంత ప్రదేశము కానవచ్చును. దానిని చూచి వ్రాయుట మీకు సులభముగ నుండును. అప్పుడు చిత్రించుట మీ కెంతయో యానందకరముగను, సులభముగను ఉండును.

వివిధములైన రంగులను వేయకముందు మీ రొకపనిని చేయవలసియున్నది. పెన్సిలుతో మీ చిత్రములను వ్రాసిన తరువాత నను సిపియా రంగుతో ప్రధానచ్ఛాయలను చిత్రింపవలసియుండును. పిమ్మట సృష్టి ననుసరించి మీరు వివిధరంగులను చిత్రమునందు వేసి, అవి యెండిన తరువాత వివరములను చిత్రించి పటమును పూర్తిచేయవచ్చును. ఇటులనే అన్ని చిత్రములను వ్రాయునది. అభ్యాసమైనకొలఁదిని చిత్రము చక్కగ వ్రాయఁగలుగుదురు. విద్య కంతము లేదని జ్ఞాపకముంచుకొనుఁడు.

నాల్గవ భాగము.

మానవుల ప్రతిరూపములను రంగులతో చిత్రించుట.

ఛాయాపటములను పెద్దవిగ పెన్సిలుతో వ్రాయువిధమును చెప్పితిని. ఇప్పుడు రంగులతో చిత్రించుమార్గములను వ్రాసెదను. ఈపనిని పూనుకొనుటకు నీరురంగులను పూయుటయందు చాల ప్రావీణ్యము కలిగియుండవలెను. లేనియెడల నట్టిచిత్రములు వికృతములుగ నుండును. ఇంతవఱకు నైసర్గికపురంగు నెటుల వేయఁగలుగుదు నని వింతపడెదవు. అంత యెందుకు? నేను చిత్రములను వ్రాసినయెడల చిత్రలేఖనవిషయమై తెలియనివారు కొంతమంది వచ్చి యీరంగులు నీకాగితముపై నెటుల వంటించఁగలిగితి వని నన్ను నేకతరుణములయందు ప్రశ్నించిరి. బాగుగ నభ్యాసము గలమానవునినోటనుండి యిట్టివాక్యములు వెలువడునా? ఇట్టి యభ్యాసము గలవారు క్రిందగువ చెప్పినటుల నభ్యసించినయెడల త్వరగా మనుజులరూపములను నీరురంగులతో చిత్రించఁగలుగుదురు. మనస్సే మూలము. చిత్రలేఖనమునం దభిరుచి గలవారు అతిత్వరితముగ నేర్చుకొనఁగలిగెదరు. అందువలన విసుగుఁజెందక సంతోషముగ నభ్యసింపవలెను. కాని ఛాయనుగుఱించి బాగుగ తెలిసియుండవలెను. దీనికి కావలసిన పరికరములవిషయమై మొదట కొంచెము చెప్పుట మంచిది.

...ులు కావలెనో వాటి నెటుల యెంచుకొనుటయో యిదివఱకే చెప్పియుంటిని. అన్నిరంగుల
...ను వ్రాయఁజాలము. దీనికి కొన్నిరంగు లున్నవి. వీటిని రెండుతరగతులుగ భాగించవచ్చును.
...చినబట్టలకు వేయునవి. (2) చర్మమునకు వేయునవి.

చర్మమునకు వేయు రంగులు.

(1) తెలుపు. (Chinese White) (2) ఇండియాపసుపు. (Indian Yellow)
(3) తేలికయైన ఎఱుపురంగు. (Light Red) (4) చిందూరరంగు. (Vermillion)
(5) ఇండియా ఎఱుపు (Indian Red) (6) బ్రౌను మేడరురంగు (Brown Madder)
(7) కోబాల్టు నీలి. (Cobalt Blue) (8) బరంటు శియనారంగు. (Burnt Sienna)
(9) వేండికు బ్రౌనురంగు. (Vandyke Brown)

వెనుకటిభాగమునకును, బట్టలకును వేయురంగులు. (ఇదివఱకు చెప్పినవి విడిచిపెట్టఁబడినవి.)

(1) గెంభోజ పసుపు. (Gamboge) (2) గోపిచందనము రంగు. (Yellow Ochre)
(3) సిపియా. (Sepia) (4) క్రిమిజను వర్ణము (Crimson Lake)
(5) కారుమైను ఎఱుపు. (Carmine) (6) ఫరాసు నీలవర్ణము. (French Ultramarine)
(7) గాజునీలి. (Smalt) (8) ఇండిగో వర్ణము. (Indigo Tint)
(9) నీలివర్ణము. (Prussian Blue)

ఈరంగులగుణములను చెప్పవలసియుండలేదు; కాని యేయేరంగు లెందుకు పనికివచ్చునో కొంచెము చెప్పెదను.

తెలుపు అంత యుపయోగకారి కాదు కంటిగ్రుడ్లకును, ఆభరణములకును లేసు (Lace) ను చిత్రించుటకును పనికివచ్చును. కాంతి యందు మెరయునప్పుడు వస్తువులు తెల్లగ కనఁబడును. అట్టిసమయములం దిది సహాయపడును. ఏమైన తప్పుగా చిత్రించినయెడల నీరంగును పూసి యిదివఱకు వేసినరంగులను కనఁబడకుండ చేయవచ్చును.

ఇండియా పసుపురంగు బట్టలకు వేయుటకు బహుచక్కగ నుండును. దీనిని తెలుపుతోఁ గలిపినయెడల చక్కని సువర్ణవర్ణము లభించును. కొన్నిసమయములయందు చర్మమునకు వేయుటకుకూడ పనికివచ్చును.

గోపిచందనము రంగు కొన్నిసమయములయందు జుట్టునకును వెనుకటిభాగములకును వేయుట కుపయోగపడును.

బరంటుశియనారంగు బట్టలకును, పచ్చనిప్రదేశచిత్రముల వెనుకటిభాగములకును పనికివచ్చును. ఇండిగో వర్ణముతోఁ గలిపినయెడల నిది యాకుపచ్చని వెనుకభాగముల కత్యంతోపకారిగ నుండును.

వేండికు బ్రౌనురంగు చిత్రకారులకు చాల సహాయకారిగ నుండును. కాని యీరంగును వేసి దానిపై మఱియొకరంగును పూసినయెడల నీరంగు చెడిపోవును. దీనిని క్రిమిజనువర్ణముతోఁ గలిపినయెడల నీడగలస్థలముల యందు వేయవచ్చును.

సిపియా నలుపు మట్టిరంగంత గాఢమైనది కాదు. దీనిని అభ్యాసము చేయుటకు మిక్కిలి యుపయోగించెదరు. నీలిమందురంగుతోఁ దీనిని కలిపినయెడల దూరమున నున్నవృక్షములకు నీడయుం డున్నవెనుకభాగములకును, తెల్లని వస్త్రములమడుపులయందు వేయుటకు పనికివచ్చును. క్రిమిజనువర్ణముతోఁ గలిపిన బ్రౌనుమేడరు రంగువలె కానవచ్చును. ఇండిగోరంగుతోను, క్రిమిజనురంగుతోను కలిపిన చక్కని నలుపురంగు లభించును.

బ్రౌనుమేడరు రంగును నీలితోఁ గలిపినయెడల నీడను చిత్రించుట కుపయోగపడును.

క్రిమిజను(రక్త)వర్ణము వస్త్రములను చిత్రించుట కుపయోగపడును. ఇది గట్టిగా కాగితమునకు పట్టియుండదు.

కారుమైను ఎఱుపు చర్మమునకు పనికివచ్చును. గులాబిరంగు బట్టలకు, చర్మములకు వేయుటకు మిగుల యుపయోగపడును.

ఇండియా ఎఱుపు ముఖమునందు ఛాయ వేయుటకు పనికివచ్చును. నీలితో కలిపికూడ దీనిని యుపయోగించవచ్చును.

చిందూరి రంగును గులాబివర్ణముతో కలిపినయెడల సౌందర్యమైనచర్మపురంగుగ నుపయోగపడును.

కోబాల్టునీలి ననేకచోట్ల నుపయోగించెదరు. తెల్లని వస్తువులయందు ఛాయను చూపుటకు విస్తారముపయోగించెదరు. ఇండియా ఎఱుపుతో కలిపినయెడల ముఖమునందు నీడను వేయుట కుపయోగపడును.

ఫరాసు నీలము బట్టలకు వేయుదురు. గాజునీలి కోబాల్టునీలినుండి చేయఁబడును. ఇది యూదామిశ్రితమైన నీలివలె కానవచ్చును.

ఇండిగోరంగు ఆకుపచ్చమిశ్రితమైననీలివలె కానవచ్చును. ఇది వెనుకభాగమునందు (back ground) వేయుటకు పనికివచ్చును. సిపియా (Sepia) తో కలిపినయెడల దూరమున నున్నచెట్లకు వేయవచ్చును. ఇంక ననేక విషయములయందిది పనికివచ్చును.

నీలిరంగును ఆకాశమునకును వస్త్రములకును వేయవచ్చును. క్రిమిజవర్ణముతో దీనిని కలిపినయెడల చక్కని యూదారంగు వచ్చును.

మనకు యిప్పుడు కావలసిన రంగులవిషయమై యిచ్చట చెప్పితిని. ఇదివఱకు మీరు చేసినయభ్యాసమునందు తక్కిన వాటితో మీకు పరిచయము కలిగియే యుండవచ్చును. అందువలననే నిచ్చట చెప్పవలసినయవసరము లేదు.

కుంచెలు:—చర్మపురంగును వేయుటకు కుంచెలు సాధారణపు పరిమాణమును గలిగియుండవలెను. ఇవి సేబిలు రోమములతో చేయఁబడియుండవలెను. వాటికొనలు సూదిగనుండిననే చిత్రించుట కనుకూలముగ నుండును. చేతితో కొనను నొక్కి విడిచినయెడల దానిపూర్వపు ఆకారమును దాల్చుచుండుట మంచిది. కొన్నిసమయములయందు కొనలేనికుంచెలు పనికివచ్చును. ఇట్టిపనులయందు వాడుటకు సాధారణముగ ప్రాతకుంచెల నుపయోగించెదరు. చిత్రములను కుంచెలతో చిత్రించునపుడు ప్రక్కనొక్కవస్త్రము చేతియందుంచవలెను. ఇటుల చేసినయెడల నొప్పి యుండదు. చేయి వణకదు. చిత్రలేఖకుడు తాను చేయుచున్నపని నంతను స్పష్టముగ చూడగలుగును.

తరగతులు:—సాధారణముగ ముఖమును చిత్రించుట మూడుతరగతులుగ భాగింపఁబడినది. చిత్రమును పెన్సిలుతో వ్రాసి మొదటిపర్యాయము రంగును వేయుట మొదటితరగతి. రెండవతరగతియందు ముఖమునకు గుండ్రము నిచ్చుఛాయను, బుగ్గలకు రంగును, వెండ్రుకలకును, బట్టలకును, ప్రధానరంగును, ఛాయను వేయవచ్చును. రెండుమూడుతరగతులకు మధ్య చర్మపురంగును కొంచెము మృదువు చేయవచ్చును. చిత్రలేఖకున కభ్యాసము బాగుగ కలుగునంతకు మనుజుని ఎదుట నుంచుకొనకయే రంగును వేయకూడదు. బట్టకు రంగును ఎప్పుడైనను వేయవచ్చును. మూడవతరగతియందు చిత్రమును మృదువుచేసి, తప్పులను దిద్దుకొని పూర్తిచేయవలయును.

ఎవరిచిత్రమును నీవు వ్రాయుచున్నావో ఆవ్యక్తి నీవు చిత్రించునంతకాలము నీవద్దకూర్చుండియుండవలెను. ఛాయాపటములను పెద్దవిచేయుటయందు వ్యక్తి నీవద్దనుండ నక్కరలేదు. వానిప్రతిరూప ముండిన చాలును.

తరగతి యనఁగా వ్యక్తిని దగ్గర నుంచి చూచుచు వ్రాయుట యని నా యర్థము. అందువలన పైఁజెప్పినప్రకారము వ్యక్తిని మూఁడుమాఱు దగ్గరనుంచుకొని పటమును చిత్రించి పూర్తిచేయవచ్చును. వస్త్రములను, వెనుకభాగమును తదితరసమయములయందు చిత్రించవచ్చును.

రూపము యొక్క ఉనికి. (Position)

ఎవనిచిత్రమునైనను మనము వ్రాయుదుమో వానిముఖమును అనేకవైపులనుండి చూడవలెను. ఏవైపుననుండి ఆముఖము సౌందర్యముగ కనఁబడునో అచ్చోటనుండి చూచుచు మనము ప్రతిరూపమును వ్రాయవలెను. ఎవని

ముఖమునందలి వివిధభాగములు స్పష్టముగ కనబడునో యట్టివానిముఖమును పూర్ణముగ వ్రాసిననే బాగుగ నుండును. కారణ మేమన: పూర్ణముఖమును వ్రాసినయెడల వదనమునందలి యంగవికారము చాలవఱకు కప్పుపడిపోవును. సాధారణముగ కొంచెము ప్రక్కకు తిరిగియున్నముఖమును చిత్రించెదను. ఏలయన: యిట్టిచిత్రమునందు పూర్ణముఖమును, ప్రక్కకున్న ముఖమును ప్రదర్శింపవచ్చును.

33—1లో చెప్పిన యాకారము నెంచుకొనుటకు మిగుల జాగరూకత వహింపవలయును. ఎటువైపునకు త్రిప్పినటుల చిత్రించవచ్చును. కాని ఏవైపునకు త్రిప్పినటుల వ్రాసినయెడల సౌందర్యముగ నుండునో చూచుకొనవలెను. దీనికి నేను చెప్పుకారణ మిది. ప్రతివానిముఖముయొక్క రెండువైపులు నొకేవిధముగ నుండవు. ఒకవైపు మఱియొకవైపుకంటె సౌందర్యముగ నుండును. ఈసౌందర్యమున్నవైపునే మన మెంచుకొనవలెను.

ఒకముఖముయొక్క యాకారమును చూచిన చాలదు. తలయొక్క స్థలమునుకూడ చూడవలయును. తల వెండ్రుకలే ముఖమునకు సౌందర్యము నిచ్చును. అందువలననే మనము క్రాపింగులను, గేరాలను ఉంచెదము. స్త్రీలు కురుల నెంతో యానందముతో పెంచెదరు. వారు జడను వేయుదురు. జుట్టు ననేకవిధములు కట్టెదరు. యూరోపా దేశపుస్త్రీలు జుట్టు ననేకతరగతుల వంగునటుల చేసెదరు. కేశరోజములు ముఖమునకు సౌందర్యము నిచ్చునని కదా మనము వాని నలంకరించెదము. అందువలన తలయొక్కనునుపు చాలముఖ్యమైనది. తల యేస్థలమం దుంచిన బాగుగ నుండునో చిత్రలేఖకుడు చూడవలెను. ఇది వయస్సునుబట్టియు, జాతినిబట్టియు, ముఖవర్చస్సును బట్టియు ఉండును.

చేతులు యిట్టిచిత్రములకు చాలసౌందర్యమును కలుగజేయును. సక్రమముగ చూచి వీటిని వ్రాయుట యవసరము లేదు. చిత్రకారుని యిచ్ఛప్రకారము హస్తములను సౌందర్యముగ వ్రాసి చిత్రమునకు వన్నె తేవచ్చును. రేఫేల (Raffaelle) చిత్రకారుని యుద్దేశముప్రకారము రెండుచేతులను వ్రాయుటయే మంచిది. చిత్రలేఖకుని బుద్ధికుశలతనుబట్టి వీనిని వ్రాయవచ్చును. రెండుచేతులు యేమియును చేయకుండునటుల సంతృప్తినొందడు. వస్తువుల వ్రాయునపుడే వైవిధ్యములను వన్నిటిని గనుపింపవలెను. సాము రింగులు వేసినతోనపాతి విచారించినయెడల లాభమేమి? చేతులు కాలినతోనపాతి నాకులకు వచ్చిన స్వర్గమేదా?

దుస్తులు:—దుస్తులు నాగరికతనుబట్టి ప్రతినిమిషమును మారుచుండును. మనము యెట్టి నాగరికతను పోషించెదమో దుస్తుల నటులనే యతిజాగరూకతతో ధరించెదము మంచి మంచి వస్త్రములు లైనవస్త్రములను నేసి కొనుటకు సదా కోరుచుందుము. ఇట్టిసౌందర్యమును కలుగజేయు బట్టలనుపయోగించు మనము కొంచెము నేర్చుకొనవలసియున్నది. దుస్తులతీరు ప్రతినిమిషమునను మారుచుండును. ఇప్పుడు మనకు సౌందర్యముగ కనబడునవి యింక పదిసంవత్సరములపిమ్మట వికారముగ కానవచ్చును. ఇంతకుముందు దుస్తులతీరెట్లుండెనో కొంచెము చూచిన మంచిది. వివిధకాలములయందు మనుజు లెట్టిబట్టలను ధరించియుండిరో వ్రాయవలసియుండును.

మనహిందూదేశము బాల్యదశయం దుండినప్పుడు మనుజులు అడవులలో నివసించి ఆకులను ధరించుచుండెడివారు. వారనేకవిధముల నభివృద్ధిజెంది వస్త్రములను నేయుట కనిపెట్టిరి. ప్రథమమున కౌపీనములను ధరించి పిమ్మట వస్త్రము నొకదానిని కట్టి దేహము నొకబట్టతో కప్పుకొనుచుండిరి. పిమ్మట పట్టువస్త్రములను నేయ మొదలిడిరి. ఆహా! ఆకాలమునందు హిందూదేశ మెంతయభివృద్ధియం దుండెను? అన్నిదేశములకును, విలువగల వస్త్రముల నెగుమతి చేయుచుండెను. కాని వారు మనవలె కోటులను, షర్టులను, పంట్లాములను పరదేశములయందు నేయబడు బట్టలను ధరింపలేదు. వారుగాక మనమా దేశభక్తులము? గ్రీకులువచ్చియాత్ర మనవస్త్రములయందు

చాలమార్పును కలుగఁజేసెను. అప్పటినుండి మనవారు అంగరకాలను తొడుగ మొదలిడిరి. తురకల నిరంకుశపాలనమునందు హిందువులు చాలవఱకు పరిపాలకుల దుస్తులనే ధరించుచుండిరి. ఇఁక నిప్పటి సంగతిని చెప్ప నక్కఱయే లేదు. మనజాతీయదుస్తులను విడిచిపెట్టి దొరల మైపోవుచున్నాము. సిగరెట్టును, బ్రాందీని, ఉపయోగించుచున్నాము. కాని దొరలవలె మనము మానసికముగ నభివృద్ధి కాలేదే ?

“ హేటును, బూటును, సూటుగావేసిన తెల్లదొర లెక్కన తేఁగలండు ”

అని యొకానొక కవి యిందువలననే చెప్పెను. ఇప్పు డీసంగతులు మన కెందుకు ? ప్రస్తుతాంశమును చూతము.

ఇప్పటి దుస్తులను మనము ప్రేమించెదము. పూర్వకాలపువాటిని నిరసించుచున్నాము. అందువలన మనము రూపములను చిత్రించునప్పుడు యిప్పటిబట్టలను చిత్రించవలయును. ఎప్పటికిని మార్పుజెందనట్టిదుస్తుల నెంచి మనము వ్రాసినయెడల నన్నికాలములవారికిని సంతోషపుచ్చినవార మగుదుము. స్త్రీచిత్రమును వ్రాసినయెడల కోకను ధరించినట్లు ప్రదర్శించిన బాగుగ నుండును. చిత్రలేఖకుని విమర్శనమున కీవిషయమును విడిచిపెట్టుటయే మంచిది. ఒకానొకప్పు డొక స్త్రీ సుప్రసిద్ధచిత్రకారుఁడగు రేనాల్డ్సు (Reynolds) నద్దకు వెళ్లి “ నాప్రతిని చిత్రించు ” మని యడిగెను. అందుపైని యతఁడు “ దుస్తులపై యేయేరంగులను వేయవలె ” నని యడుగఁగా నామె “ ఏరంగులు బాగుగ నుండగలవి ” అని ప్రశ్నించెను. “ కాషాయమును, ఊదాయును ” అని చిత్రకారుఁడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. “ అట్లయినయెడల నాదుస్తులను కాషాయమైనవిగను, నాభర్తయొక్క దుస్తులను ఊదామైనవిగను చిత్రింపుము.” అని యామె కోరెను. పెద్దింటిస్త్రీలు మిగుల ప్రకాశమాన మైనరంగులబట్టలను ధరించుట కిష్టపడెదరని పైకథవలన మనకు తెలియుచున్నది. కాన వారివారి యిష్టముల ప్రకారము చిత్రకారుఁడు చిత్రించుటను నేర్చుకొనవలెను. ఛాయయొక్క సిద్ధాంతమును నేర్చుకొనుటకుఁగాను సర్ జోషువా రేనాల్డ్సు, వేండిక్కుల (Sir Joshna Reynolds & Vandyck) చిత్రములను చూడుఁడు.

రేనాల్డ్సు, బాలురయొక్కయు స్త్రీలయొక్కయు దుస్తులకు తెలుపును, ఎఱుపు మిశ్రితమైనపసుపును వేయుచుండెను. పురుషులబట్టలకు గాఢమైనరంగుల నుపయోగించెను.

సాధారణముగ రేనాల్డ్సుకంటె వేండిక్కు గాఢమైనరంగుల నుపయోగించుచుండెను. ఈచిత్రకారుఁడు ఎఱుపును, నీలిని, పసుపుపచ్చను, బరంటుశియనా (Burnt Sicnna) ను, ఆకుపచ్చను, ఊదాలు (Purple) ను ఉపయోగించెను. అప్పుడప్పుడు ఎఱుపుమిశ్రితమైన దట్టమైన నారింజరంగు నుపయోగించి నీలిని ఛాయయందు కొంచె ముపయోగించుచుండెను.

నీలిని స్త్రీలు మిక్కిలి ప్రేమించెదరు. కాని యారంగును బాగుగ పూయుట ప్రథమమున కొంచెము కష్టముగనుండును. రేనాల్డ్సు వెలుతురుగ నుండు భాగములయం దట్టిచిత్రములయందు ఎఱుపును పసుపును వేయవలె నని చెప్పెను. ఈవాక్యములను వ్యర్థపుచ్చుటకు గైన్సుబరో (Gainsborough) తనచిత్రమునం దట్టిచోట్ల గాఢమైన బరంటుశియనాను వేసెను. కొందఱు రేనాల్డ్సుగారివాక్యములను పూర్ణముగ వ్యర్థపుచ్చిరనియు మఱికొందఱు అంత బాగుగ తమచిత్రముల నవిధముగ చిత్రించలేకపోయిరనియు చెప్పుచున్నారు.

ఇట్టిరంగులను వేండిక్కుగారు ఎట్లుపయోగించిరో కొంచెము చూతము. వస్త్రమునకు నీలిని పూసి దానివద్దగ నున్నచర్మపుఛాయకు బరంటుశియనాను పూసి ఎఱుపు వెనుకభాగమును నిర్మించి చిత్రమునకు సౌందర్యము నిచ్చి కీర్తి గాంచెను.

N.B.—ఈ **33**-వ పటమును 39-వ పేజిలో 4-వ పంక్తి పైన నున్నటుల దలంపవలయును.

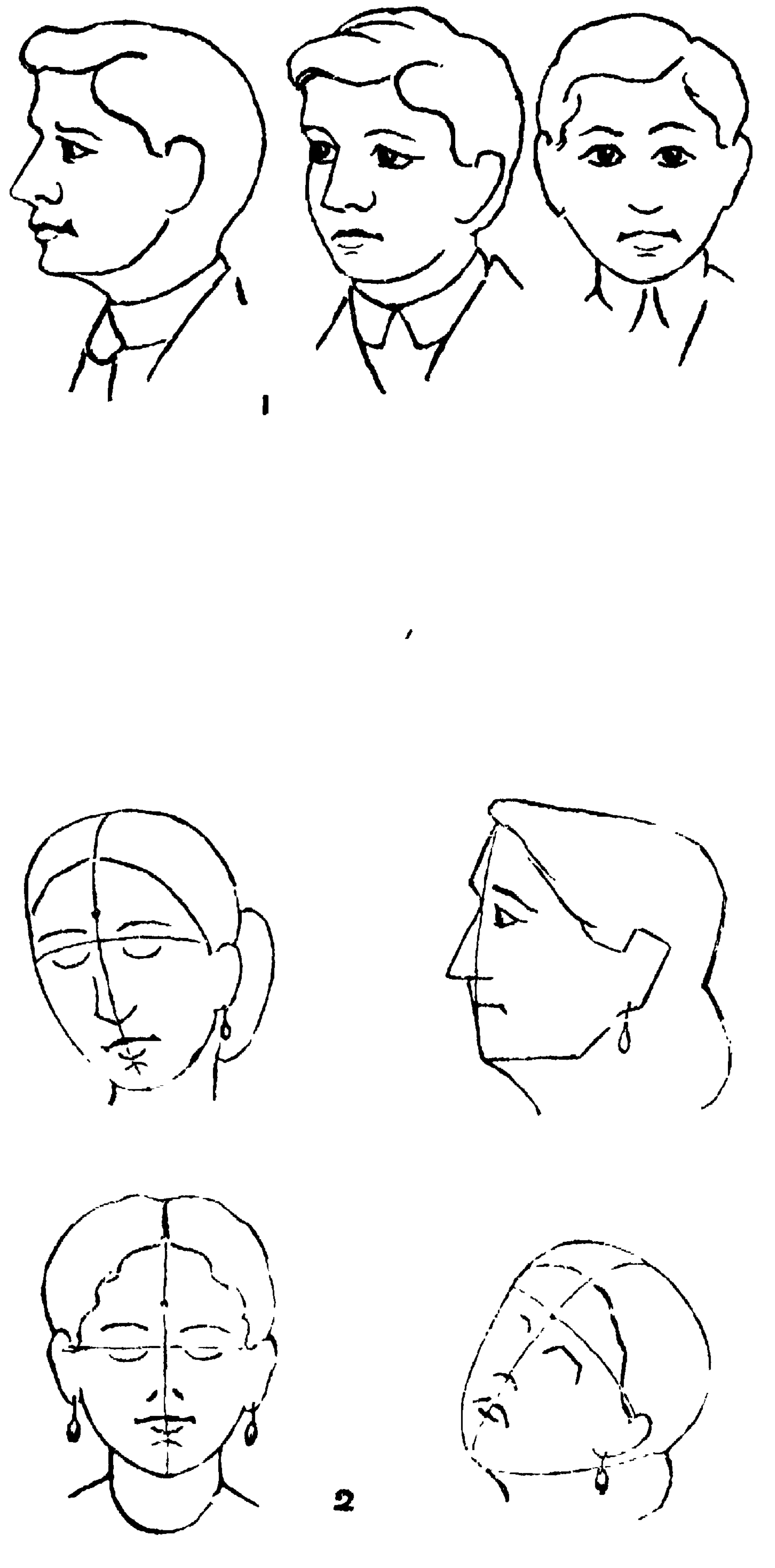

33

దుస్తులయందలిఛాయను బాగుగ ప్రదర్శించుటకు గాను రెంబ్రంటు (Rembrant) గారు నలుపువస్త్రము లను సాధారణముగ చిత్రించుచుండిరట. అందువలన గొప్ప చిత్రకారులచే చిత్రింపఁబడిన పటములను మనము సదా పరిశీలించుచుండవలెను. **34**—చూడుము

వెలుతురు :—చిత్రకారులు ... రును వెళ్లకూడదు. ఇట్టిగదులు కొకదె కిటికీయును ఉండవలెను. చిత్రింపను మూయఁబడి యుండవలెను. కిటికీద్వారా చాలును. ఇటుల చేసినయెడలగాలియు లోనికిరాఁజాలవు.

ఈగదికి ఉండుకిటికీ ఆఱుఅడుగుల లెను. అచ్చటనుండి వచ్చువెలుతురెచ్చో మునందు చిత్రకారుఁడును, వ్యక్తియు కూర్చుండియుండవలెను. వ్యక్తియొక్క ముఖముపై వెలుతు యెడల ముక్కును బాగుగ చిత్రించవగును. ఛాయను దట్టముగ చిత్రించవలసి యుండును. అందు నలుపుగ నుండిన నీఛాయయొక్క గాఢత కొంతవఱకు తగ్గిపోయి చిత్రమునకు ... సౌందర్యమ చిత్రములయందిట్టివి మనము సాధారణముగ చూచుచుందుము. చిత్రకారుని ఎడమవైపునుండి ... నటుల చూచుకొనవలెను. ఏలయన : కుడిచేతిఛాయ కాగితముపై పడదు. అందువలన చిత్రే

గలుగదు. చిత్రమును వ్రాయునపుడు దగ్గర నెవరు నుండకూడదు. స్త్రీయొక్క ప్రతిరూపమును వ్రాయునపుడు మాత్రము మఱియొక మనుజుఁడైనను స్త్రీయైన నుండినయెడల నపవాదేమియు రాదు.

చిత్రములను వ్రాయుట :—మొదట మంచిప్రతిరూపమును పెన్సిలుతో వ్రాయవలయును. ముందు చిత్రింపఁబోవుచిత్రమంతటికిని యిది యాధారమైయుండును. అందువలన పెన్సిలుతో వ్రాయుచిత్రమునందు తప్పు లున్నయెడల కష్టమంతయు వృథా యైపోవును కదా! కాన దీనిని శుభ్రముగ పెన్సిలుతో వ్రాయుటయం దెంతకష్టమైనను పడవలెను.

పెన్సిలుతో వ్రాయునప్పు డనేకచోట్ల రబ్బరుతో చెరుపవలసియుండును. అందువలన కాగితము చెడిపోవును. దానిపై రంగును వేసినయెడల చాల దట్టముగ నంటుకొనును. ప్రథమమున నొకకాగితముపై చిత్రమును వ్రాసి మఱియొకకాగితముపైకి దానిని దించవలసియుండును. ప్రస్తుతము చిత్రమును వ్రాయుటను చెప్పెదను.

తలయొక్కస్థితి నొకగీతవలన తెలియఁజేయవలెను. పూర్ణముఖ మున్నయెడల తిన్ననిగీతను కొంచెము ప్రక్కకు త్రిప్పియున్న ముఖమునకు కొంచెము వంకరగీతయు వ్రాయవలసియుండును. ఈగీతకు సమకోణముగ నొకగీతను వ్రాయవలెను. ఈరేఖ కండ్లమధ్యద్వారా వెళ్లవలెను. ఈవిధముననే మెల్లగ ముక్కునకును, నోటికిని, గడ్డమునకును గీతలను గీయవలెను. వీటిసహాయముద్వారా ముఖముయొక్క రూపమును 33—వ బొమ్మలో చూపినప్రకారము వ్రాయవలెను.

పిమ్మట చిత్రములను చక్కఁజేసికొని రావలెను.

ఈచిత్రము ముఖమునకు సమానముగ నున్నదో లేదో చూడవలసియున్నది. దీనికిఁగాను నీచిత్రమును ఒక అద్దమునందు ప్రతిఫలింపఁజేయుము. ఏమైన తప్పున్నయెడల వెంటనే తెలిసిపోవును.

తరువాత నాచిత్రముమీఁద నొకపలుచని కాగితమును వేసి కదలిపోకుండ పెన్సిలుతో కాగితముద్వారా కనఁబడుచున్నచిత్రము నాపలుచనికాగితముపై వ్రాయుము. ఈవిధముగ మీరు చిత్రమును మఱియొకకాగితము గలుగుదురు. ఇది యిట్లుండ నొకతెల్లనికాగితముపై గోపిచందనపురంగును దట్టముగపూసి అదియారిన ఈచిత్రమును తీసి దీనిపై వేసి పెన్సిలుతో గట్టిగ దిద్దవలెను. ఇటుల చేసినయెడల నీచిత్ర మున్న పున గోపిచందనపుగీతలతో మఱియొక ప్రతిరూపము వచ్చును.

నీవు చిత్రమును వ్రాయఁదలంచితివో ఆకాగితముపై జాగరూకతతో నీచిత్రము నుంచి దానిపై ఎరం గాకాగితముపై నంటుకొనును. అప్పు డీకాగితమును జాగరూకతతో తీసివేయవలెను. పెన్సిలుతో నారంగు ననుసరించి చిత్రమును వ్రాయవచ్చును. చేతిరుమాలతో నీరంగును తుడిచి అప్పుడు నీచిత్రము రంగులువేయుట కనుగుణముగ నుండును. గోపిచందనమురంగు పూసినకాగిత చినయెడల మఱియొకపర్యాయమునను పనికివచ్చును. కాని యీమార్పులయందు చిత్రముయొక్క ము పాడుచేయరాదు. పైఁజెప్పినదంతయు డ్రాయింగు కాగితమును శుభ్రముగ నుంచుకొనుట వలన నభ్యసించువారు కాగితమును శుభ్రముగ నుంచుకొందురు గాక. గొప్పచిత్రకారు లీవిధము మన్నారు.

ప్రథమమున వ్రాయు చిత్రమును పెద్దదిగను చిన్నదిగను చేయుటకు యిదివఱకే యుపాయములను ప్రకారము చిత్రకారులు తమతమ యిష్టముప్రకారమును, స్థితిగతులనుబట్టియు, తమచిత్రములను యందు వ్రాసుకొనవచ్చును.

వ్రాయుట :—ఒక గొప్పచిత్రకారుఁడు, "మొదట వెలుతురు పడినచోట్లయందు తేలుపును, వచ్చును, తుదిని గాఢమైన ఎఱుపును ఛాయ ననుసరించి వేయవలెను. ఎచ్చట ఛాయ దట్టముగ గ్రేవర్ణమును పూయవలెను" అని చెప్పెను.

ముఖము బల్లపరుపుగా నుండదు. ఇట్లుండినయెడల చిత్రించుట చాలసులభ మైపోయియుండును. కాని యిది గుండ్రముగ నుండును. అందువలన మనము ఎత్తుపల్లములను చిత్రించి ప్రకృతి ననుసరింపవలసియుండును. ఈయెత్తుపల్లములను చూపుటయే మిగులకష్టము. ఆభేదములను మనము బోధపఱచుకొనుటకు మీా మేజాబల్లలపై తెల్లనిరాతిప్రతిమను సదా యుంచుకొనుట మంచిది. ఇది మనకు మిక్కిలి సహాయకారిగ నుండును.

విద్యార్థి యీాదిగువచెప్పినవి మొదట బోధపఱచుకొనవలసియుండును.

ప్రకృతియందు గలవస్తువులు ఛాయనుబట్టియు రంగునుబట్టియు విడివిడిగ మనకు కానఁబడును. ఈఛాయ లేని యెడల నన్నియు వివిధరంగులుగల ఒకేవస్తువుగ కనఁబడును

వెలుతురునం దుండువస్తువులనీడయం దుండువస్తువులు కొంచెము నల్లగ కానఁబడును. ఛాయకూడ దట్టముగ నుండును.

దూరముగ నున్నవస్తువులకంటె దగ్గరగనున్నవస్తువులు బాగుగ కనఁబడును. వీటిరంగులుకూడ దట్టముగ నుండును. దూరము వృద్ధియైనకొలఁదిని రంగుయొక్క దట్టము తగ్గుచుండును. మధ్య నున్నవస్తువులు సాధారణముగ కానవచ్చును.

దట్టమైనఛాయ నలుపువలె నుండును. గులాబివన్నెపువస్తువుయొక్క ఛాయ ఎఱుపుగ నుండును. వీటియంచులు బూడిదవన్నెపురంగును గలిగియుండును. అంచులయం దుండుభాగములు కొంచెము నల్లగ కానవచ్చును. ఈయంశములను ముఖమును చిత్రించునపుడే అనుసరించవలెను.

రంగులను సిద్ధముచేయుట :—చర్మమును చిత్రించుటకు ఈదిగువ చెప్పినరంగులను విడికుడకలయందు పలుచగ నరుగఁదీసి సిద్ధముగ నుంచవలెను.

(1) ఇండియాపసుపు.	(2) తేలికయైన ఎఱుపు.	(3) వెర్మిలియను.
(4) గులాబిరంగు. (Pink Madder)	(5) బ్రౌనుమేడరు.	(6) ఇండియా ఎఱ
(7) కోబాల్టునీలి.	(8) సిపియా.	

ఈపైని చెప్పినవి కాక చర్మమునకు వేయు ఎఱుపు, నీలి, పసుపులతో తయారు చేసికొనియు ఎవరియుద్దేశముప్రకారము వారు రంగులను తయారుచేసుకొనవచ్చును. దీని కేమియు నిబంధన లే

కొందఱు పైఁజెప్పినరంగు నుపయోగింతురు. మఱికొందఱు ఇతరరంగుల ద్వారా యీనరిం చేయుదురు. అందుకుగాను కొన్నిశుభ్రమైన కుడకలను మంచిజలమును దగ్గఱ నెల్లపుడు నుంచుకొను

ప్రథమతరగతి :—రంగులను వేయుట మూఁడుతరగతులుగ భాగింపవచ్చునని యిదివఱకే చక్కనిముఖమును చిత్రించుట నీదిగువ చెప్పెదను.

ఇదివఱకు చెప్పినప్రకారము చిత్రమును వ్రాసి రబ్బరుతో నైనను, రొట్టెతో నైనను పెన్సిలు వేయవలెను. కాని కొంచెము గీతలు కనఁబడుచుండవలెను. ఇటుల చేసినయెడల యీగీత లేమియు తరువాత కానరావు. పిమ్మట కుంచెతో ముఖ్యమైనచోట్ల రంగులు వేయవలెను. ఇటుల ప్రథమ యెడల పెన్సిలుగీతలయవసర ముండదు. సిపియాతో కనుబొమలను, కోబాల్టుతోను సిపియాతో వేండిక్కుబ్రౌనురంగుతో కంటిపాపను చిత్రించవలెను. బ్రౌనుమేడరురంగుతో నాసికయొక్క చ వలెను. చేతినికూడ యీారంగుతోనే చిత్రింపవలెను. బ్రౌనుమేడరు రంగుతోను, గులాబిరంగుతో ధ్రములను నోటియొక్క మధ్యభాగమును చూపవలెను.

పిమ్మట చర్మపురంగును ముఖమునకువేసి తేలికయైనఎఱుపురంగును కోబాల్టును కలిపి నాసికక్రిందను గడ్డమునకును చెవికిని యివ్వవలెను. కోబాల్టుతో క్రిందిపెదవిదిగువను చిత్రించవ

తరువాత పెదవులకు చిందూరరంగును, గులాబిరంగును పూయవలెను. పిమ్మట జుట్టునకు రంగువేయవలయును. తెల్లనిబట్టదగ్గర నున్నచర్మమును కోబాల్టుతోను, సిపియాతోను చిత్రింపవలెను.

ఇంతటితో మొదట రంగులను వేయుట పూర్తియయ్యెను. వీటియందేమైన తప్పు లున్నయెడల యింక ముందు రంగులు వేయుట వృథాయగును. అందువలన జాగరూకతతో బాగుగ నున్నదో లేదో గమనించి తృప్తి పొందవలెను.

తరువాత తేలికయైనఎఱుపురంగును మీఁదినుండి క్రిందికి కండ్లుతప్ప తక్కినముఖ మంతటికిని పూయవలెను. పురుషులముఖమునకు ఇండియాఎఱుపుతోను కూడ చిత్రించవలసియుండును. మొదటిరంగు బాగుగా ఆరినతరువాతనే యీరంగు వేయవలెను. లేనియెడల చిత్ర మంతయు చెడిపోవును.

రెండవ తరగతి :— తేలికయైనఎఱుపుతో నొసటిమీఁదిఛాయను చిత్రింపవలెను. పిమ్మట కంటెసద్దను, తేలికయైనఎఱుపురంగును కోబాల్టును కలిపి రంగును వేసి ఛాయయొక్క అంచును కోబాల్టుతో దిద్దవలెను. కంటియొక్క మీఁదిఅంచును తేలికయైనఎఱుపురంగుతో చిత్రింపవలెను.

అన్నిఛాయలయొక్క యంచు గ్రేవర్ణముగ నుండునని మాత్రము జ్ఞాపకముంచుకొనవలెను. దీనికి నిదర్శనమును చెప్పెదను. ఒకతెల్లనికాగితముపై నొకతెల్లనిపెన్సిలు నుంచినయెడల దానిఛాయ దట్టముగ నుండును. ఈఛాయయొక్క అంచున గ్రేవర్ణపుగీతను చూడనగును. ఈగీత పగటిపూట బాగుగ కనఁబడును. దీపము వెలుతురునం దంతచక్కగ చూడలేము.

పిమ్మట బుగ్గలకు వెర్మిలియనును, గులాబిరంగును జాగ్రత్తగ సద్దవలెను. కంటికిని బుగ్గలకును మధ్య నుండు ఎత్తైనస్థలమును బాగుగ చూపవలెను. ఈరంగును కణతలవద్దను వేయవలసియుండును. పిమ్మట నొసటికిని ముక్కు-
వని నీలిరంగును వేసి ఛాయను ప్రదర్శింపవలెను.

కోబాల్టును, ఆకుపచ్చను కలిపి కంటిదగ్గఱ రంగును వేయవలెను. క్రిందిదవడపై నీలితో నొత్తుపల్ల వపు... పిమ్మట నీలిరంగుతోనే కణతలకు రంగును అద్దవలెను. కాని యీరంగులన్నిటిని వేయునపుడు మఱచిపోరాదు. ఈరంగులను వేయుచు తెల్లగ కనఁబడు భాగములను విడిచిపెట్టి నాటి కనుగుణ చేయవలెను.

భాగమును చిత్రించుట కిదియే సమయము. ఏలయన : దీనిరంగునుబట్టి ముఖమునకు వేసినరంగు మారుచుండును. ఇదివఱకు వెనుకభాగము తెల్లగ నుండెను. అందువలన ముఖముయొక్క రంగు బడుచుండెను. ఇప్పు డున్నదో వెనుకభాగము నలుపుగనో, ఎఱుపుగనో, నీలిగనో, గ్రేవర్ణముగనో యుండును. ఈపట్టమైన రంగులదగ్గఱ ముఖముయొక్క రంగులదట్టమంతయు మాయమైపోవును.

లనుగుఱించి తరువాతను నేర్చుకొనవచ్చును కాని యిప్పుడు కొంచెము కావలెను. ముఖ్యముగా నీలిమ శియనారంగుమిశ్రితమైననీలిరంగును వేండిక్కబ్రౌనుమిశ్రితమైననీలిరంగును ఉపయోగించెదరు. పలుచని రంగును వేసి దట్టము చేయవచ్చును. ఈభాగమును సమముగా వేయ నక్కఱలేదు. టుగనే చిత్రింపవలెను. ముఖమున కేవైపున ఛాయ దట్టముగ నుండునో ఆవైపున పలుచగను, పున దట్టముగను రంగును వేయవలెను.

రూకు ముఖమును చిత్రించుటకు పూనుకొందము. గడ్డమునకు పసుపును, తేలికయైనఎఱుపురంను. ఈరంగుతోనే కొంచెము కంటిదగ్గఱను వేయుట మంచిది. గ్రేరంగుతో కంటిగ్రుడ్లకు వేసి య్యవలెను. పిమ్మట పెదవులకు వెర్మిలియనును, గులాబిరంగును వేసి అచ్చట నిదివఱ కున్నరంగును

దట్టము చేయవలెను. ముఖ్యముగ నిప్పుడు మొదట వేసిన రంగులను శుభ్రపఱుచుటయే ప్రధానమైనపని. ఈవిధముగ చర్మపురంగు నభివృద్ధిపఱిచి జుట్టును చిత్రించుటకు పూనుకొనవలెను ఇదివఱకు వేసినరంగును సిపియాతోను, న్యూట్రలు టింటు (Neutral Tint) తోను అభివృద్ధిపఱిచి వెంట్రుకలను ప్రదర్శింపవలెను.

వెంట్రుకలసమూహమును వాటిమెఱపును చక్కగ చిత్రించవలసియుండును. కనుక విద్యార్థి యీవిషయమై మిక్కిలి శ్రద్ధ వహించియుండుట మంచిది. మొదట బరంటుశియనారంగు గలవెంట్రుకలను చిత్రించువిషయమై చెప్పెదను. దీనికి వేండిక్కుబ్రౌనురంగును, సిపియాను కలుపవలెను. వేయునప్పుడు విస్తారము గీతలుగాను లేక యేకముగాను వేయఁగూడదు. కొంచెము కొంచెము గీతలుగా నుంచవలెను. కొంచెము మెఱయునప్పుడు చిన్నగీతలు మాత్రము కానవచ్చును. మెఱయుచోటునందు పలుచని నీలిరంగును వేయవలెను. దానిమీఁదను చర్మపురంగును వేసి సిపియాతోను వేండిక్కు బ్రౌనురంగుతోను వెంట్రుకలను చిత్రింపవలెను. నల్లని వెంట్రుకలకు మొదట సిపియాను, నీలిని వేసి ఇండిగోరంగును, క్రిమిజను లేకును, సిపియాను కలిపి నలుపు రంగును తయారుచేసి ఛాయ యున్న చోటులయందు వేసికొనిరావలెను. నలుపువెంట్రుకలు మెఱయుచోటునందు నీలిని వేయుఁడు.

మఱియొకవిధముగ జుట్టును చిత్రించవచ్చును. ప్రథమమున సిపియాను వేసి వేండిక్కుబ్రౌనురంగును సిపియాను కలిపి ఛాయ నివ్వవలెను. తరువాత గోపిచందనపురంగును, ఇండియాపసుపును, తేలికయైనఎఱుపును వేయవచ్చును. ఇట్టివెంట్రుకలు మెఱయుచోట పసుపును వేసి ఛాయను గ్రేవర్ణముతో నివ్వవలెను ఈవిషయము నిట్లుంచివేసి మొగను, చేతులను చిత్రించుట మంచిది.

చర్మమునకును, వెంట్రుకలకును మధ్య నుండు స్థలమునకు గ్రేవర్ణమును వేయవలెను. ఈగంటికని విస్తారము భేదమును కనఁబఱుపకూడదు. జుట్టుయొక్క అంచులకును యీరంగునే వేయవలెను. లేనియెడల ప్రతిమవలె నుండును కాని, జీవకళను కలిగియుండదు.

ప్రథమమున చర్మపురంగు వేసి వెలుతురు గలచోటున నీలిని, ఛాయయందు తేలికయైనఎఱుపురంగును, నీలిని కలిపి వేయవలెను. ఈవిధముగనే చేతులకును, ఇతరస్థలములకును రంగులను వేయవలెను. వేళ్ళ భేదమును చూపుటకు మధ్యను వేండిక్కుబ్రౌనురంగును, గులాబిరంగును వేయుట మంచిది. వ్రేళ్లకీరంగులు సౌందర్యము నిచ్చును. వ్రేళ్లకొనలును, వ్రేళ్లకణుపులును, అఱచేతులును ఇతరస్థలములకంటె కొంచెము గులాబిరంగుగ నుండును. అందువలన నీస్థలములకు గులాబిరంగును, వెర్మిలియను రంగును వేయవలెను.

పిమ్మట బట్టలకు ఏకముగ నొకేరంగును వేయవలెను. ఛాయ నిప్పు డిచ్చుట యవసరము లేదు.

మూడవతరగతి:—ఇప్పుడు కాగిత మంతయు రంగులతో నిండియున్నది. చిత్రములయొక్క రూపు కొంత వఱకు తేలెను. కాని యింతటితో సరిపోలేదు ముఖము గుండ్రముగ కనఁబడుటకు ఇంకను రంగులను వేయవలెను. ఛాయను కనపఱుపవలెను. పూర్తిచేయుటయే మిగిలియున్నది.

నీచిత్రమును కొంచెము దూరమునుండి చూడుము. ఎచ్చటెచ్చట రంగులను వేయవలయునో నీకే తెలియును. మీఁదినుండి (అనఁగా : కంటినద్దనుండి) రంగును వేసికొని రావలెను. కంటిమీఁదిరంగు విస్తారము ఊదాగ నున్నయెడల ఆకుపచ్చరంగుతో దిద్దుకొనుము. దిద్దుటలో విస్తారము ఆకుపచ్చగ నైపోయినయెడల చర్మపురంగును దానిపై వేయుము. కంటిపాపయందు వేయఁబడిన నీలియొక్క గాఢత్వమును సిపియాతోను, కోబాల్టుతోను తగ్గించవచ్చును. తెల్లనిభాగములయందు విస్తారము నీలి యున్నయెడల, తెల్లనిరంగును వేసినయెడల మంచిది. కంటియందు ఆకుపచ్చరంగును వేసియుండిన చర్మపురంగుతో సవరింపవచ్చును. పిమ్మట కనుబొమ్మలను సిపియాతో దిద్ది నలుపు నచ్చటచ్చటవేసి వాటికి సౌందర్యమును కూర్పఁగలము. కంటినఱునైవులు వేండిక్కురంగును వేసి దిద్దుకొనవగును.

ప్రతిభాగమును గుంత్రముగ చేయవలెను. ఈరూపము నిచ్చునది ఛాయ యని మీ కిదివఱకే తెలియును. అందువలన ఛాయను తప్పులు లేకుండ చక్కగ చిత్రించుటయందు జాగరూకత వహించి యుండవలెను. ప్రతిఛాయకు శ్వేతవర్ణపుటంచు ఉండు నని మాత్రము మఱచిపోకూడదు. చాలవిస్తారము ఆకుపచ్చగ నుండిన ఊదాతోను, ఊదాగ నుండిన నాకుపచ్చతోను, నీలిగ నుండిన నారింజరంగుతోను దిద్దుకొనవలెను. చర్మపురంగు ఆకుపచ్చగ నుండిన నెఱుపుతో సవరించవలెను. గుంత్రముగ నున్నస్థలములయందు బూడిదవర్ణము పూయవలెను. నోటియొక్క యిరువైపులను ఛాయరంగును వేసి అంచులను నీలితో చిత్రించవలెను. గడ్డముయొక్క క్రిందిభాగమునం దుండు దట్టమైనఛాయ నీలిమిశ్రితమైనసిపియారంగుగ నుండును. నొసటిమీఁదిఛాయయొక్క అంచు ఆకుపచ్చగ నుండును. చెవియం దుండుఛాయ ఒక్కిలి దట్టముగ నుండును. కనుక ఎఱుపుకూడ కొంచెము వేయవలసి యుండును. చిత్రించుట పూర్తియాయెను. ఇఁకను పయంశముల ననుసరించి పైచెప్పిన దంతయు చెప్పఁబడెనో విద్యార్థి తెలుసుకొనుట మంచిది.

తెలుపు, పసుపు, పచ్చ, పలుచని ఎఱుపురంగులు ఛాయయందు కొంచె మెఱుపుగ కనఁబడును. నీలి చాలవఱకుపయోగించితిమి. చర్మపురంగుపై నీలిని వేసినయెడల బూడిదవర్ణముగ మారి చిత్రమునకు సౌందర్యమును గలుగఁజేయును. పైచెప్పినచర్మపురంగు లన్నియు ప్రథమరంగుల (ఎఱుపు, నీలి, పసుపు పచ్చ) ననుసరించియే యున్నవి. సదుపాయముకొఱకు ఎఱుపునకు బదులుగా తేలికైన ఎఱుపురంగును, గులాబిరంగును, చిందూరపురంగు నుపయోగించితిమి కాని ప్రథమరంగులుమాత్రము చాలును. ఈమూడురంగులతోనే చిత్రించుట కష్టమైనపని. అభ్యాస ముండిననే కాని యిటుల చేయఁజాలరు. అనేకరంగులు మనకు లభించుచున్నయెడల నీమూఁడురంగులతోనే కాలము గడుపుట ఎందుకు?

వాటుమన్సు డ్రాయింగుకాగితము (Whatman's Drawing Paper) మీఁదను వ్రాయుట యత్యావశ్యకముగ నుండును; కాని యీకాగితమును నున్నగచేయుట కుపాయ మాలోచింపవలసియున్నది

నీచిత్రము నొక నున్ననిఫలకముపై నిదివరకు పైచెప్పినప్రకార మంటించి దానిపై నున్ననిపలుచనికాగితమును (Tissue Paper) బిగువుగా తగుల్చవలెను. పిమ్మట నొకతాళముచెవితో నైనను, నున్నని యుంగరముతో నైనను, జాగరూకతతో నణచి వ్రాయవలయును. కాగితము చినిగిపోకుండ, గీతలు పడకుండ చూచుకొనవలెను. ఇటుల కొంతకాలము చేసినయెడల చిత్రము నున్నగ నైపోవును ఇటుల నెంత చేసిన నంత నున్న నౌను.

వెలుగుపడుచోటులను మొదట రంగు వేసినప్పుడు విడిచివేయుటకంటె, రంగు పూర్తియైనపిమ్మట తీసివేయుట మంచిది. ఆస్థలమును నీటితో గుఱుతు పెట్టుకొనవలెను. శుభ్రమైనయొకకుంచెను శుభ్రమైననీటిలో ముంచి ఆస్థలము నలువైపుల నీటిగీతను గీయవచ్చును తరువాత తడిగుడ్డతో నైనను, చిన్నగొట్టముక్కతో నైనను మెల్లగ తుడువవలెను. ఇట్టిగొట్టమునందు రంగేమియు నుండరాదు. దీనిని తడిగుడ్డతో కప్పియుంచుట మంచిది. ఇట్టిదానితో ఆరేడు నిముషములు చెరిపిన చాలును.

కంటిపాప మెరయుచుండును. అచ్చోట తెల్లగ కానవచ్చును. అందువలన నీస్థలమునందు తెలుపురంగును వేయవలెను. దట్టముగ తెలుపురంగు నరుగదీసి, సన్ననికుంచెతో నీరంగును తీసి జాగరూకతతో వేయవలెను. కండ్లు ముఖ్యము. అందువలన నీవిషయమై మిగుల శ్రద్ధను పుచ్చుకొనవలెను.

వెనుకభాగమునకు మెరుగు నివ్వవలె నన్న బంకను దీనిపై పూయవచ్చును. ఒకభాగము మంచిబంకను, ఏడు భాగముల పరిశుభ్రమైననీటియందు కలిపి వేయవలెను. ఎంతకొంచెముబంక నుపయోగించిన నంతమంచిది. చిత్రము పూర్తియైనవఱకు నీపనికి పూనుకొనరాదు.

పైచెప్పినవన్నియు సౌందర్యమైనముఖమును గూర్చియే. కొందఱిముఖములు ఆకుపచ్చగను, మఱికొందఱివి

ఊదాగను ఉండును. కొందఱిముఖములను ఎఱుపుతో విస్తారము చిత్రింపవలసియుండును. విస్తారము నల్లగనుండు ముఖములయందు న్యూట్రల్ టింటును, నీలిని, వేండిక్కు బ్రౌనును, బరంటుశియనాను వేయవలసియుండును.

తెలుపురంగు, లేసును, ముత్యములను, బంగారుపువస్తువును చిత్రించుటకు పనికివచ్చును. ఏమైనకష్టములను దిద్దుకొనుట కీరంగు మిగుల నుపయోగపడును. కాని కొంచెమే యుపయోగింతుము. ఇదివరకు వేసినరంగు లేమైన కనంబడకుండునటుల చేయవలెయు సన్న నారంగులపై దీనిని దట్టముగ వేసిన చాలును.

కన్ను:—పెదవులును, కన్నులును, భావమును తెలియఁజేయును. మనుజుల నాకర్షించును. ముఖమును కేవలమే సౌందర్యము నొసగూర్చును. పెదవులకంటె కన్నులెక్కువముఖ్యమని నా యుద్దేశము. ఇట్టి యవయవముయొక్క విషయమై కొంచెము నేర్చుకొనుట మంచిది. వీటిరూపు వయస్సునుబట్టి మారుచుండును. బాలురకన్నులు గుండ్రముగ నుండును. వయస్సు ఎక్కువైనకొలది గుండ్రము తగ్గుచుండును. ముసలివారికన్నులు ఛాయతో నిండి యుండును. కొంచెము మోటుగ నుండును. స్త్రీల సన్ననో, మృదువుగను, ప్రకాశముగ నుండి యొకవిధ మైనకనికరమును ప్రదర్శించుచుండును. విచారముగను, సంతోషముగను నుండుసమయమునం దీకన్నులు వివిధాకృతులను దాల్చుచుండును. వీటిద్వారా సిట్టరుభావమును నూహించుట మిక్కిలికష్టము. ఇట్టిసమయములయందు పురుషులకన్నులను కొంతవఱకు చిత్రింపవచ్చును; కాని స్త్రీలకన్నులను వ్రాయుట కష్టము. కొంచెము సంశయమైన కలిపోయినయెడల భావమంతయు నశించును. అందువలన ప్రారంభమునందు విద్యార్థులు మిగులజాగ్రత్తగ నుండుఁగాక !

స్త్రీలకన్నులయందు ప్రకాశమును కనబఱుపవలెను. అందువలన ఛాయను, వివరములను మార్చవలసియుండును. ఇది అన్నిటికంటెను కష్టము. కన్నులను చిత్రించునపుడు కొన్నిగీతలను విడిచి వేయవచ్చును. భావమును కనుగొనముగ నుండుగీతలనుమాత్రము విడిచిపెట్టుటకు వీలుండదు. ఇటులచేసినయెడల చిత్రమంతయు నశించును.

నొసటిమీఁద వెలుతురు పడుచున్నటులైన కొన్నిసమయములయందు నయనములు ఛాయచే కప్పఁబడియుండును. ఇట్టిసమయమునందు వీటిని చిత్రించుట కొంచెము సులభము. రోగులయొక్కయు, వృద్ధులయొక్కయు, కన్నులు కొంచెము లోతుగ నుండును. అందువలన నీకన్నులపై ఛాయ దట్టముగ నుండును కాన వీటినిబట్టి చిత్రించుట అంతకష్టము కాదు. కాని వృద్ధులకన్నులయందు వార్ధక్యమును, రోగులకన్నులయందు రోగమును కనుపఱుపవలసియుండును.

అన్నిస్థలములకంటెను కన్నులవద్ద విస్తారము ఛాయయుండును. కాని యిది అన్నిఛాయలతోను కలిసియుండి ముఖముయొక్క రూపమును పాడుచేయదు.

నల్లనిముఖముయొక్క కనుబొమలు సాధారణముగ నల్లగనుండును. కాని వీటిని అంతనల్లగ ప్రదర్శింప వీలుండదు. వీటిఅంచులు దట్టముగ నుండక ఛిన్నముగ నుండును. మధ్యను మాత్రము నలుపును వేయవలెను. సహజమయమై నలుపును, లేక నలుపును, ఎఱుపును పసుపుపచ్చను ఉపయోగించెదను. ముసలివారి కనుబొమలు మిగుల ఎత్తుగ నుండును. కొన్నిసమయములయందు పండిపోవును. రాలిపోవును. మఱికొన్నిసమయములందు విస్తారము దట్టముగ పెరుగును. ఇతరసమయములం దచ్చటచ్చటమాత్రము రాలిపోవును కనురెప్పవెండ్రుకలవిషయమై యేమియు చెప్పుటకు వీలులేదు. ఇవి సంకరగనుండును. క్రొత్తవారు వీటిని విస్తారము దట్టముగ చిత్రించెదరు. ఈ అభ్యాసమునుండి తప్పించుకొనవలెను.

కంటిలోపలిమూలయందు ఎఱ్ఱనిమాంసపుకండ కానవచ్చుచుండును. దీనిని చిత్రించుట కెంతయోజాగ్రత్త కావలసియుండును. కంటిక్రింద నున్నచర్మము మిగుల పలుచగనుండును. ఛాయచే కప్పఁబడి యుండును. దీనికి గ్రేవర్ణమును ఊదాను వేసెదను. ముసలికాలమునం దీరంగులు ఆకుపచ్చగ మారుచుండును.

నోరు:—కన్నులవలెనే వయసునుపట్టి దీనియాకారము మారుచుండును. బాల్యమునం దిది గుండ్రముగను,

పుష్టిగను ఉండును. బాలురు స్తనములనుండి పాలనుపీల్చుట కీయాకారము మిగుల ననుగుణముగ నుండును. ఈవయస్సునందు నోరు భావమును ప్రదర్శింపదు. వీరు కండ్లతోనే సాధారణముగ నవ్వుచుందురు.

పండ్లు పుట్టినప్పటినుండి నోటిరూపు మాఱిపోవును. అప్పటినుండి కండ్లతోఁగలసి యిది భావమును ప్రదర్శింపు చుండును. వార్ధక్యమునం దీపండ్లు రాలిపోవును. కాన పెదవులు లోపలికి కృంగిపోవును. అప్పటినుండి నోటిరూపును, భావమును చెడిపోవును.

బాలురయొక్కయు, యువ్వనవయస్కులయొక్కయు నోళ్లు మిగుల పుష్టిగను, రక్తవర్ణముగ నుండును. సిగరెట్లను పీల్చినచో నివి నల్లగ మాఱిపోవును. రెండు పెదవులకును మధ్య నుండు ఛాయను, పెదవులక్రిందనుండు ఛాయను భావమును మిగుల శ్రద్ధతో ప్రదర్శించుట యవసరము.

కండ్లును, పెదవులును, భావమును వ్యక్తపఱచును. కనుక కండ్లయం దెట్టిభావ ముండునో నోటియందు నట్టి భావమునే కనపఱుపవలెను.

ముక్కు:—కండ్లమధ్య నుండు స్థలమునుండి ప్రారంభించును. ఇచ్చట లోతుగ నుండి కొనయందు మిగుల నెత్తుగ నుండును. ముక్కు మిగుల మెఱయుచుండును. ఈమెఱపు కొనయందు విస్తారము. నాసికారంధ్రముల యందలి ఛాయ అతిదట్టము. దీనికిగాను నలుపును, వేండిక్కెబ్రౌనును, బరంటుశియనాను, నీలిని ఉపయోగించెదరు.

ముక్కుకూడ కొంతవరకు ముఖముయొక్క భావమును కనఁబఱుచును. కోపసమయములయందు నాసికారంధ్రములు గుండ్రమైన యాకారమును దాల్చియుండును. సంతోషసమయమునందు మిగుల నెడల్పుగా నుండును.

నాసికవలన ఛాయ విస్తారముగ ముఖమునందు కానవచ్చును. ఈఛాయవలన ముక్కు యెత్తుగ నున్నటుల ప్రదర్శింపవలెను. ఈఛాయవలననే దీని కోనయాకారమును చిత్రమునం దియ్యవలెను.

చెవి:—దీనిని చిత్రించుటయందు సుప్రసిద్ధచిత్రకారులు శ్రద్ధ వహించలేదు. వారి నడిగినయెడల "దీనికి భావము లేదు. అన్నియు ఒకేవిధముగ నుండును. దీని నెట్లు చిత్రించినను రూపునకేమియు మార్పును గలుగ జేయదు." అని చెప్పుచు వచ్చిరి. దీనికి భావము లేకపోవుట నిజమే. కాని అన్నిచెవులు ఒకేవిధముగ నుండు ననిన నే నొప్పుకొనను. ఏవైపున వెలుతురు పడునో ఆవైపున నున్నచెవిని మిగుల జాగరూకతతో చిత్రించవలెను. సాధారణముగ నివి తలవెండ్రుకలచే కప్పఁబడి యుండును.

చెవియం దనేకము లెత్తుపల్లము లున్నవి. దీనిచర్మము మెఱయుచుండును. అందువలన నందు ఛాయను చిత్రించుట కొంచెము కష్టము కాని మొత్తముమీఁద నిది అంతముఖ్యమైనది కాదు.

బాలురచెవులు గుండ్రముగ నుండును. వయస్సు ముదిరినకొలఁది నివి కోలనై పోవును.

జుట్టు:—ముఖమువలెనే యీజుట్టు సర్వదా యొకేరూపును దాల్చి యుండదు. వారివారి యిష్టములప్రకారము పురుషులు కాని స్త్రీలు కాని దీనిని దువ్వెదరు. ముఖముయొక్క ఛాయనుబట్టి దీనిఛాయ మారుచుండును. మెరయుచోటులయం దనేకరంగులను వేసెదరు. దీనివిషయమై యిదివఱకే చెప్పితిని.

పాపలకు జాగ్రత్తగ చర్మపురంగుతోను, జుట్టునకు వేఱురంగుతోను చిత్రించవలసి యుండును.

మెడ, భుజములు:—భుజములయొక్కయు మెడయొక్కయు రంగులు ముఖముమీఁద నుండునంతదట్టముగ నుండవు. సుందరాకారులయొక్క మెడయు భుజమును ముఖముయొక్క రంగులను చెందియుండును. ఇట్టిసమయములయందు ముఖమునకు వేసినరంగులనే వేసి కొంచెము కళను తగ్గించవలెను. లేనియెడల ముఖముయొక్క ప్రాముఖ్యము తప్పిపోవును.

దురభ్యాసములు గలవారియొక్కయు, రోగులయొక్కయు మెడమీఁదిదుమ్ములు స్పష్టముగ కనపడును. ఇవి

ముఖముయొక్క సౌందర్యమును పోగొట్టును. అంగములకు వికృతాకారమును కలుగఁజేయును. అందువలన చిత్రకారుఁడు వీటిప్రాముఖ్యమును తగ్గించి పటముయొక్క సౌందర్యమును నిలుపునుగాక!

మెడమీఁదిఛాయ దట్టముగ నుండును. దీనికి గ్రేవర్ణమును, ఎఱుపును ఉపయోగించెదరు.

భుజములను, మెడను, ఱొమ్మును, చిత్రించునప్పుడు ఛాయద్వారా స్నాయువులను ప్రదర్శించి అంగములకు గుండ్రతనము నివ్వవలెను.

చేతులు:—చేతులను సాధారణముగ చర్మపురంగుతో చిత్రించి గ్రేవర్ణముతో ఛాయ నిత్తురు. ఏచిత్రమునైన చూచి చిత్రించుటకు మంచిచిత్రము లేమియు లేవు. గొప్పచిత్రకారు లందఱు చేతులను, చిత్రించుటయందంతశ్రద్ధను వహింపలేదు. కావులవలెనే వీటికిని అశ్రద్ధతో విడిచివేసిరి. అందువలన మన కేమియు ఆధారములు లేవు.

దీనికి కారణ మిది. ముఖ ముండినచోటున నివి సందర్భానుసారముగ నుండును. అందువలన వీటిని చిత్రించెదరు. మనకు కావలసినది ముఖమే. ఇ వంతముఖ్య మైనవి కావు. అందువలన వీటి నెవరును చక్కగ ప్రదర్శింపలేదు. ఆకారమును మాత్రము చూపినారు.

స్త్రీలచేతులు పురుషులచేతులకంటె సౌందర్యముగ నుండును. పురుషునకు వలెనే స్త్రీయువాటిలో ఇవి కూడ ముఖ్య మైనవి. అందువలననే పలుచోట్ల మనపూర్వపుకవులు వీటిని మోహనాస్త్రములుగ వర్ణించిరి. వేండిక్కును (Vandyck) లారెన్సును (Lawrence) మాత్రము వీటిని బాగుగ చిత్రించిరి.

ఇం కొకసంగతిని గమనించవలసియున్నది. కుడిచేతితో స్త్రీలు సదా పని చేయుచుందురు. అందువలన నీచేయి కొంచెము మోటుదేరి యుండును. అందువలననే ఎడమచేతి సౌందర్యము హెచ్చు.

దుస్తులు:—వస్త్రములనుకూడ జుట్టువలెనే చిత్రించవలెను. మొదటప్రధాన మైనముడుతలను తేలికైన రంగుతో చిత్రించుట మంచిది. ఇవి సమముగా నున్న వని నీకు తోఁచినపుడు గాఢముగ రంగులను వేసి ముడుతలను, ఛాయను, వెలుతురును చూపుట మంచిది.

బట్టలను ఉన్నితోను, పట్టుతోను, నారతోను, దూదితోను నేయుదురు. చూచినవెంటనే దేనితో చేయఁబడినదో పోల్చివేయుదురు. ఈభేదములను చిత్రములందు చూపవలసియుండును. వీటిముడుతలనుబట్టి సాధారణముగ మనము వీటిని పోల్చెదము. తరువాతను, ఛాయను, వెలుతురును, మెఱుపును, మనము విమర్శింపవలెను. ఈ యంశములవిషయమై కొంచెము జాగ్రతగ నుండవలెను. చిత్రమునందు చూచినవెంటనే దేనితో చేయఁబడినవస్త్రమో మనము పోల్చివేయవలెను.

తెల్లవస్త్రములయొక్క ఛాయ వెనుకభాగముయొక్క రంగునుబట్టి యుండును. వెనుకభాగము ఆకుపచ్చగ నుండిన ఛాయయందు కొంచె మాకుపచ్చను వేయవలసి యుండును. వీ లైన యారంగు నుపయోగించుట యుక్తము.

నీలిబట్టరంగు కొంచెము రక్తవర్ణముగను, రక్తవర్ణమిశ్రిత మైనసిపియాగను ఉండును. ఊదామిశ్రిత మైన నీలిబట్ట ఛాయ నారింజరంగుగ నుండును. కొంచెము ఛాయయున్నచోటులయందు కోబాల్టు ఉపయోగపడును. నల్లనిలేసుయొక్క ఛాయయందు గాఢ మైననీలి కలిసియుండును.

నల్లనిబట్టలకు, సిపియాను, క్రిమిజనులేకును, ఇండిగోరంగును కలిపి వేయుదురు.

పసుపుపచ్చనిబట్టలఛాయకు బరంటుశియనాను, వేండిక్కుబ్రౌనును ఉపయోగింతురు. బట్టకు వేయుటకు గెంబోజిని ఇండియాపసుపును ఉపయోగించుట మంచిది.

వెనుకభాగము :—వెనుకభాగములు సులభముగ చిత్రించవచ్చు నని యిదివరకు చెప్పి యుంటిని. సాధారణముగ వీటిని చిత్రించుట సులభమే. కాని యిందు ప్రవీణత కలుగఁజేసికొనుట కష్టము. సర్ జోషువా రేనాల్డ్సు దొరగారు చిత్రము నంతను శిష్యులచేత వ్రాయించి వెనుకభాగములనుమాత్రము తామే చిత్రించుచు వచ్చిరఁట. ముఖమును బాగుగ చిత్రించుట వచ్చిననేకాని యీవిషయమై విద్యార్థులు తలపెట్టరాదు. కాని వారిసహాయార్థమై యిందు కొన్నియంశములను పొందుపఱుచుచున్నాను.

ముఖమే చిత్రమునందు ప్రధానము. అందువలన నీవెనుకభాగములు ప్రకాశమాన మైనరంగులతో చిత్రించరాదు. ఇటుల చేసినయెడల చిత్రముయొక్క ప్రాముఖ్యము తగ్గిపోవును. ఒకేవిధ మగురంగుతో దీనిని చిత్రించరాదు. వివిధ మైనరంగులను కలిపి మోటుగా పూయుట మంచిది. ఈరంగు కొన్నిభాగములయందు దట్టముగను, కొన్నిచోట్ల పలుచగను వేసినయెడల చిత్రమువెనుక నేదో యొకరంగు కాగిత మంటించినటుల కానరాదు.

చిత్రమువెనుక నేదైన ప్రదేశచిత్రము వ్రాసిన, అం దుండువస్తువులు తక్కువగా నుండవలెను. వీటికి గాఢమైనరంగులను వేసి ప్రాముఖ్యము నివ్వకూడదు. ఈవిషయము ప్రదేశచిత్రపటములయందుకూడ పనికివచ్చును. ఇట్టి సమయమునందు ఆకాశపురంగు ఎఱుపుసంబంధ మైనదిగ నుండిన మంచిది. వేండిక్కును రీనాల్డ్సును వారిచిత్రముల వెనుకభాగములయందు ప్రదేశచిత్రములనే విశేషము చిత్రించిరి. ప్రధానచిత్రమునందు గాఢ మైనరంగులను వేసి యుండిన వెనుకభాగములకుఁగూడ కొంచెము దట్ట మైనరంగులను వేయవలెను. ఛాయ ముఖమునందు దట్టముగ లేనియెడల వెనుకభాగమునకు కొంచెము తేలికరంగు వేయుట మంచిది.

వెనుకభాగములకు నీలిని, ఎఱుపును పలుచగ వేయవచ్చును. ఎఱుపు వెనుకభాగమునం దుండునటుల చిత్రించుట యిందు చెప్పెదను. వెనుకభాగమునందు ఎఱుపువస్త్ర ముండినటుల వ్రాయవలె ననిన, ప్రధాన మైనమడుతలను, ఛాయను సిపియాతో మొదట చిత్రించి, పిమ్మట కావలసినను ఎఱుపును పలుచగ వేయవలెను. ఇది బాగుగ నారినపిమ్మట గెంబోజపసుపును పలుచగ వేయుము. ఛాయను, మడుతలను, సిపియాతోను, అమిజనులేకుతోను వేండిక్కుబ్రౌనుతోను బాగుగ కనుపడునటుల చేయవలెను. పిమ్మట నీరంగులపై సిపియాను వేండిక్కుబ్రౌనును వేసి చక్కచేయవలెను.

వెనుకభాగమునకు నీలిరంగును వేసినయెడల ముఖముయొక్క ప్రాముఖ్యము తగ్గిపోవును; కాని యీరంగుయొక్క గాఢమును, యిండియా యెఱుపుతోను, సిపియాతోను తగ్గించవచ్చును.

పసుపుపచ్చనిరంగును వెనుకభాగమునకు వేసి, బరంటుశియనారంగుతోను, వేండిక్కుబ్రౌనురంగుతోను, సిపియాతోను ఛాయ నివ్వవలెను. పసుపురంగుయొక్క ప్రాముఖ్యమును తగ్గించవలె నన్న నీలిని వేయరాదు. ఇటుల వేసినయెడల అంతయు ఆకుపచ్చ నై పోవును. నీలితో కొంచె మెఱుపును కలిపి ఉపయోగించవచ్చును.

వెనుకభాగములయందు ప్రదేశచిత్రమును వ్రాయవలె నన్న దూరముగ నుండుస్థలమును, ఆకాశమును, కోబాల్టునీలితో చిత్రించవచ్చును. మేఘములకు తేలిక యైనఎఱుపురంగును, నీలిని, ఇండియాయెఱుపును పూయవచ్చును. దగ్గరనున్నస్థలములకు సిపియాను, ఇండిగోరంగును వేయవచ్చును. దూరముగ నున్నచెట్లకు పసుపును,

తుప్పలకు గెంబోజియును వేయుట మంచిది. దగ్గర నున్నచెట్లకు ఆకుపచ్చను, బరంటుశియనారంగును వేయుట యుక్తము గాఢ మైనఆకుపచ్చ నెంతమాత్రము నుపయోగించరాదు.

మార్పులు, దిద్దుబాట్లు :—రంగులను వేయుటయం దనేకతప్పులకు లోనౌదుము. అందువలన దిద్దుట యనవసరము. కావలసినచోట్లయందే దిద్దవలెను కాని అనవసరముగ నీపనిని చేయరాదు. ఇటుల చేసినయెడల కాగితము చెడిపోవును. చిన్నదిద్దుబాటేమైన నున్నయెడల చిన్నతడిగుడ్డతో నైనను, రొట్టెతో నైనను చెఱపవచ్చును. ఈపనిని చేయునప్పుడు కాగితము కరకుగా నైపోయినయెడల గోరుతో నదిమిన నున్న నైపోవును. విస్తారము దిద్దుబాట్లున్నయెడల సముద్రపుపాచి (Sponge) నుపయోగించుట యుక్తము. చెరుపునప్పుడు ఇతరస్థలములయందు ఈపాచి తగిలి చిత్రము చెడిపోవును. కనుక ఎంతవఱకు చెరుపవలయునో అంతవరకు మఱియొకడ్రాయింగుకాగితముపై కన్నము చేసి దాని నాస్థలమునం దుంచి తడిపాచిముక్కతో దానిపై వ్రాయవలెను. చిత్రముపై నొక్కచోటుననే దీనిని విస్తారముసేపుంచరాదు. పాచియందు విస్తారము జలముండరాదు చెరిపినచోటున మఱియొకమారు చిత్రించవలె నన్న నిదివరకు చెప్పినపద్ధతి ననుసరించవలెను. స్పాంజితో చెరుపునప్పుడు కాగితము చెడిపోవచ్చును. అట్టిస్థలమునందు రంగులు వేయుట కష్టము. ఈస్థలమును బాగుచేయుటకు మఱియొక్క పద్ధతి యున్నది. చెడిపోయిన చోటును మంచియిసుకకాగితముతో (Sand Paper) మెల్లగ వ్రాసినయెడల కాగితమునకు తొలినాపు వచ్చును.

చిన్నతప్పులను దిద్దుటయందు స్పాంజితోను, తడిగుడ్డతోను, రొట్టెతోను తుడుచుటకంటె జాగ్రత్తతో నచ్చోట తెలుపును వేసిన చాలును. ఈరంగు బాగుగ నారినతరువాత దీనిపై మీయిష్టమువచ్చినరంగులను వేయవచ్చును.

సమాప్తము :—పైనచెప్పిన వన్నియు బాగుగ తెలిసియుండవలెను. వీటిని కంఠపాఠము చేయు మని నాయుద్దేశముకాదు. ఈచిన్నగ్రంథమును దగ్గర పెట్టుకొని యిందు చెప్పియున్నప్రకారము చిత్రించుచున్నయెడల నదియే యలవడును. పిమ్మట నీవే స్వతంత్రుడవు కావచ్చును. అభ్యాసము చేసినకొలది నిపుణత్వము ఎక్కువ కాగలదు. గొప్పచిత్రకారులు వ్రాసి పూర్తిచేయునటునంటిచిత్రములను చూచి మనము విస్తారము నేర్చుకొనగలము. సుప్రసిద్ధ చిత్రకారుడు చిత్రించుటను చూచుటకంటె నీవిషయమున భాగ్యము కలదా? ఇట్టివి చూచుటవలన పూజ్యులగునాపురుషులు ఎటుల రంగులను వేయుచుండిరో మనకు విశదమగును.

వివిధతరగతులయం దుండుచిత్రములను జాగ్రత చేసికొని వాటిసహాయముద్వారా రంగులను నేర్చుకొనుట మంచిది. ఎప్పట నైన తెలియకపోయినయెడల కొంచెము నాటివైపున దృష్టిని నిగిడించిన చాలును. కష్టమంతయు తొలగిపోవును.

ఇంతటితో నీవిషయమును చాలింతము.

ఐదవ భాగము.

వివిధాంశములు.

నిలిచియున్ననీరు, ప్రతిబింబములు :—నిలిచి యున్ననీటియందు నలువైపుల నున్నవస్తువులు ప్రతిఫలించును. అందు కెరటములు లేనిసమయమున నెన్నియో చిత్రములను చూడ నగును. అట్టిచిత్తరువులను వ్రాయగలవాడే ధన్యుడు. కాని మనము కొంచెము దూరము నుండి చూచినయెడల నవి యన్నియు కానరావు. గాలివలన చిన్న

కెరటములు పుట్టుచుండును. చేపలు కప్పలు కొంతవరకు నీటినిలుకడను చెరిపివేయును. దీనివిషయమై చెప్పుట కంతగా వీలు లేదు. **35**—1 చిత్తరువును చూచిన గొంతవఱకు బోధపడును.

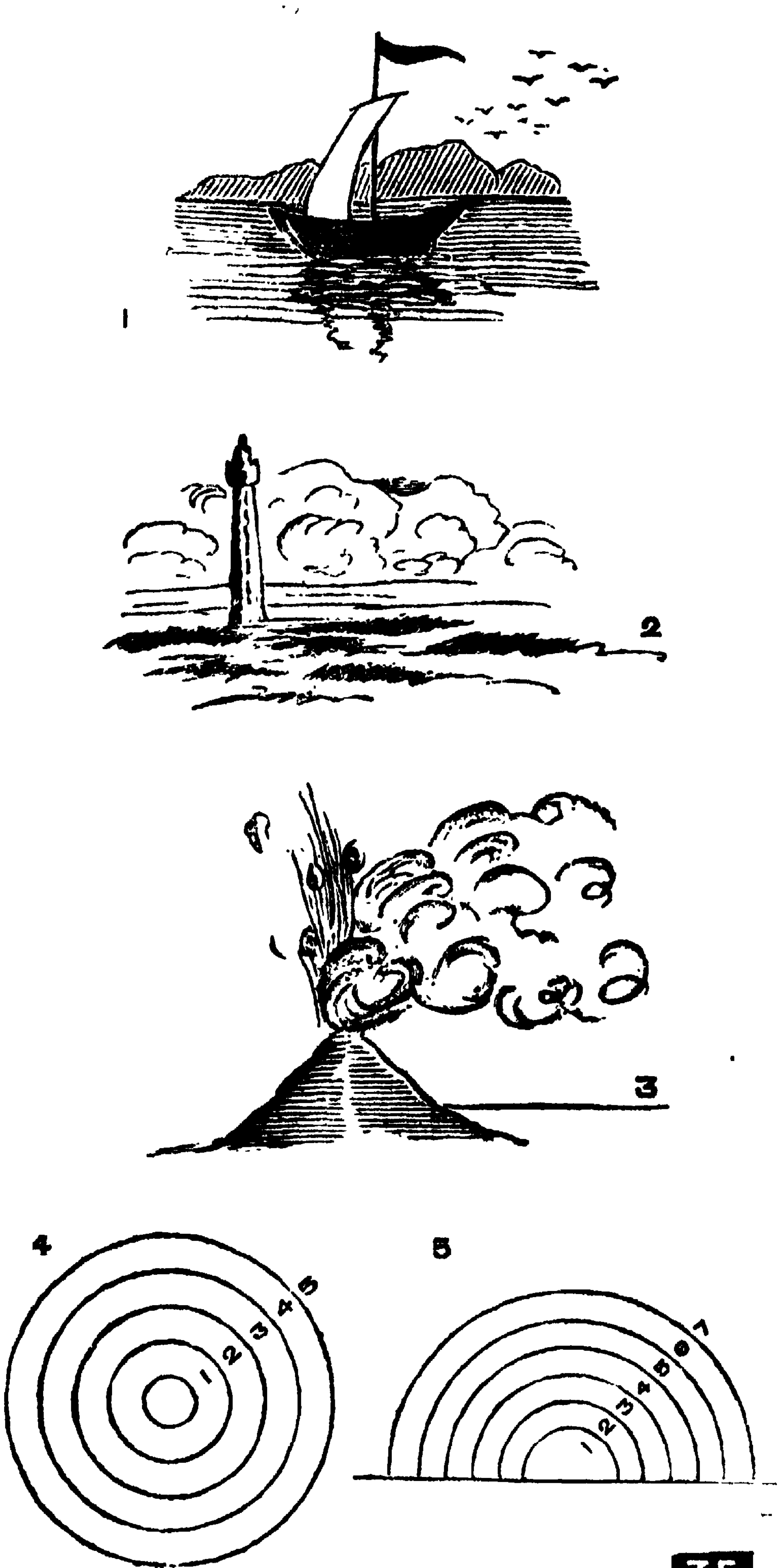

35

వాయువు నెమ్మదిగ నున్నపుడే నీరు నిలుకడగ నుండును. కాన నిట్టినీటిప్రదేశమును చిత్రించునపుడు గాలి వేయుచున్నటుల వ్రాయుట గొప్పతప్పిదము. ఇట్టినీటిపై ననేకపులుగు లెగురుచుండును. మధ్యమధ్య గడ్డి మొలచియుండును. కొంగలు నిలఁబడి యుండి యాహారమునకై బకధ్యానము చేయుచుండును. ఇట్టివస్తువులపేరులను వేనవేలు వ్రాయవచ్చును. కాని తుదకు లాభము లేకపోవును. ఇదివరకు చెప్పినప్రకారము విద్యార్థి తన డ్రాయింగు పరికరములతో నిట్టిస్థలములకు పోయి వ్రాయుచుండుటయే యుత్తమము. అభ్యాసమువలనను, అనుభవమువలనను అనేకవిషయములను నేర్చుకొనవలెను.

సముద్రపుకెరటములు :—ఈకెరటములు సదా భూమిపైకి దొర్లుచుండును. సాధారణముగ నివి సౌందర్యముగ నుండును. కాని వీటిముఖమున గాలి వీచుచున్నయెడల అనేకవిధము లగునాకృతులను దాల్చుచుండును. సముద్రతీరపుస్థితినిబట్టి యివి చాలవరకు మారుచుండును. **35**—2 చూడుము.

సముద్రము పోటెక్కినపుడు కెరటముల కేమైన నడ్డు వచ్చినయెడల నవి మిక్కిలి యెత్తుగ లేచును. సాధారణముగ కెరటములు పంద్రెండడుగులకంటె యెత్తుగ లేవవు. కొన్నిసమయములందు కెరటములవలన తుప్పరలు మిగుల నెత్తు లేచును. అప్పుడప్పుడీజలబిందువులు వర్షమువలె కానవచ్చును. సముద్రమునందు తుపా నున్నయెడల నిట్టివి చూడనగును.

మేఘములు :—మేఘము లనేకవిధములు. వీటిలో కొన్నిటికి సిర్రసుమేఘములు (Cirrus), క్యూములసు మేఘములు (Cumulus), స్ట్రేటసుమేఘములు (Stratus), సిర్రోక్యూములసుమేఘములు (Cirro Cumulus) క్యూములోస్ట్రేటసు మేఘములు (Cumulostratus), నింబసు (Nymbus) మేఘములు అందురు.

ప్రతిప్రదేశచిత్రమునందును మేఘములు ముఖ్యము. అందువలన వీటివిషయమై బాగుగ తెలిసి యుండవలెను. ఈమేఘములు మనుజులహృదయములయందు ఆశ్చర్యము నెలకొల్పును. వీటిని ప్రకృతి ననుసరించి చిత్రించుట నేర్చుకొనవలెను.

సిర్రసుమేఘములు అన్నిమేఘములకంటె మంద మైనవి. ఇవి చాలయెత్తుగాను, సన్నముగాను, పొడవుగను, తెల్లగను నీలిరంగాకాశమునం దివి కానవచ్చును. ఏకముగ నుండక విడివిడిగా సమాంతరములుగ నుండును. కొన్ని సమయములయందు ఇవి సమకోణములుగ కలసికొనును. ఆకాశపుభావిస్థితి నెమ్మదిగ నుండునపుడు ఇట్టిమేఘములు కానవచ్చును. ఇవి కానబడునప్పుడు మంద మైనగాలి వీచి హృదయమును రంజింపఁ జేయుచుండును.

క్యూములసుమేఘములు సిర్రసుమేఘములకంటె కొంచెము దట్టముగ నుండును. గాలితో నివి కదలుచుండును. వర్షచిహ్నములు కానవచ్చునప్పు డివి విడిపోయి ముద్దలుముద్దలుగ నున్నటుల కానవచ్చును.

స్ట్రేటసుమేఘములు భూమికి చాల దగ్గరగ నుండును. ఇవి యేకముగ కనఁబడును. గుండ్రముగాను, పొరలు పొరలుగాను ఇవి యున్నటుల కానవచ్చును. ఎండాకాలమునందే యివి సాధారణముగ కానవచ్చును. అప్పుడప్పుడు చలికాలమునందు కూడ కానవచ్చును. ఈమేఘములు కానవచ్చునపుడు పెద్దగాలి సాధారణముగ వచ్చును.

క్యూములోస్ట్రేటసుమేఘములు మిక్కిలి భయంకరములుగ కానవచ్చును. ఇట్టిమేఘములను చూచినప్పు డెవరి మనములు వేదాంతసంబంధ మైనయూహాలతో నిండకుండును? వీటిఅంచులు తెల్లగ నుండును. అందువలన మంచుతో కప్పఁబడినపర్వతసమూహములవలె కనఁబడి హిమాలయపర్వతములను జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చును.

నింబసుమేఘములను వర్షమేఘము లని పిలుచుటయం దేమియు నతిశయోక్తి లేదు. ఇవి వేగముగ నాకాశము నావరించి ప్రపంచము నంతను కాంతివిహీనముగ చేసివేయును. అంతకంత కివి యభివృద్ధి నొందును. వెంటనే మెరుపులతోను, ఉరుములతోను, భయంకరముగ వర్షించును. వర్షాంతమునం దివి వెంటనే మాయము మైపోవును. ఇట్టివాటిని మీ రనేకపర్యాయములు చూచియే యుందురు. పైఁజెప్పినమేఘము లెప్పు డైన మీకు కనఁబడిన యెడల వెంటనే వాటిచిత్రములను వ్రాసి పదిలపఱిచియుండవలెను. ఎప్పటి కైన నీచిత్రములు పనికివచ్చును.

గాలులు :—గాలులు మనకు కానరావు. ఇవి మనకు చాల ఆవశ్యక మైనవి. ఇవి వీచి, యిండ్లు చెట్లు మొదలుగాఁగలనిర్మాణముల నన్నిటిని పాడుచేయుచుండును. గాలిని చిత్రమునందు చూపలేము కాని అది చేసినట్టియు చేయుచుండినట్టియు పనిని చూపఁగలము. చెట్లు విరిగిపోయినట్టును, విరుగుచున్నటులను, విరిగిపోఁబోవుచున్నటులను, ఆకులు మొదలగునవి యెగురుచున్నటులను, బట్టలు గాలియందు కొట్టుకొనుచున్నటులను, వ్రాసిన యెడల గాలి వీచుచున్నటుల వెంటనే విదిత మగును కాని గాలి యొక్కవైపునకు వీచుచుండును. అందువలన సృష్టియం దుండు వస్తువు లన్నియు నొక్కవైపునకు వాలియుండును. సుడిగాలులు బహువిచిత్రముగ నుండును. ఆకులు, యిసుక, యింక దానియావరణమునకు వచ్చినవస్తువులు మీఁది కెగరిపోవును. ఎడారులయందు సుడిగాలి వీచుసమయమునయిసుక స్తంభములు లేచుచుండును. ఇరువైపులనుండి రెండు సమానబలము గలగాలులు వీచునప్పు డిట్టివి సంభవించును.

సైమూనుగాలులు అరేబియాయందు విస్తారము ప్రబలును. ప్రారంభమున నాకాశము నిర్మలముగ నుండును. సూర్యుడు తీక్ష్ణముగ ప్రకాశించును. ఈసైమూనుగాలి వీచుచు దానితో యిసుకను తీసుకొని పోవుచుండును. ఇవి చాలవరకు విషవాయువులు. వీటిబారినుండి తప్పించుకొనుటకు మనుష్యులు భూమిమీఁదను పండుకొనెదరు. ఒంటెలు వాటిమూతులను ఇసుకలోఁ దూర్చివేయును. చలికాలమునం దీగాలులు చల్లగనుండును. ఇట్టిగాలులను ప్రదర్శింపవలె నన్న, ఇసుక యెగురుచున్నటుల, మనుజులు, ఒంటెలు, యిసుకమీఁద వచ్చి పడియున్నటుల వ్రాయవలెను.

అగ్నిపర్వతములు :—ఇవి నిజముగ పర్వతములు కావు. అగ్నిచే చేయఁబడలేదు. భూమియొక్క అంతర్భాగమున కొన్నిమార్పులు కలిగి అనేకవస్తువులు ద్రవరూపముగ మాఱి భూమిని పగుల్చుకొని, పైకివచ్చి యెత్తుగ లేచును. ఆపదార్థములే నలువైపుల పడును. అందువలన చుట్టును భూమి యొకపర్వతాకారమును దాల్చును. ఈఅగ్నిపర్వతములు విజృంభించునపుడు దగ్గర కెవరును వెళ్లఁజాలరు. 35—3 చూడుము.

ఎల్లసమయములయందు నిది యిట్టిస్థితియం దుండదు. కొన్నిసమయములయందు చల్లారి నల్లనిపొగమాత్రము వచ్చుచుండును. మఱికొన్నిసమయములయం దీపొగకూడ రాదు. అట్టిసమయమునందు మనము వెళ్లి దానికన్నము ద్వారా చూచినయెడల, అన్నివస్తువులు కరిగి అగ్నిప్రవాహమువలె ప్రవహించుచున్నటుల చూడఁగలము. దీనిని చిత్రించునపు డెఱుపును నలుపును విస్తారముపయోగపడును.

వేఁడినీటియూటలు చూచుట కగ్నిపర్వతములవలె కానవచ్చును. కాని యిందు రాళ్లు, పొగ మొదలగునవి పైకి రావు. వేఁడినీళ్లుమాత్రము పైకి లేచుచుండును.

వర్షము :—వర్షమునందు దగ్గర నున్నవస్తువులు కొంచెము కానఁబడుచుండును. దూరముగ నున్నవి కానఁబడవు. గాలి వీచును. చెట్లు వంగియుండును. దేశమంతయు నీటిమయ మైయుండును. జంతువు లన్నియు తడిసిపోవును. మనుజులు గొడుగులు వేసికొని పడిపోవుదు రేమో యనుభయముతోను, బట్టలు తడిసిపోవు నేమో యను భీతితోను అతిభయముగ నడచుచుందురు. ఆకాశమంతయు భయంకర మై మేఘావృత మై యుండును. చీకటి క్రమ్మియుండును. ఇట్టిచిత్రమును వ్రాయు టతికష్టము. బాగుగ నభ్యాసమైననేగాని యిట్టివాటిని చిత్రించుటకు పూనుకొనరాదు.

ఇంద్రధనుస్సు యిట్టిసమయములయందు కానవచ్చును. ఇందు రంగు లెటువలె నుండునో యిదివరకే చెప్పియుంటిని. దానిప్రకారము నిపుణతతో చిత్రించవలెను. ఇం దేమియు చెప్పుటకు వీలులేదు. చెప్పిన లాభములేదు. అందువలన విద్యార్థులు ఆకాశమునం దీయింద్రధనస్సును చూచి వ్రాయుట యుత్తమము.

సూర్యుఁడు :—భానుఁడు లోకబాంధవుఁడు. ఈతఁడు లేనియెడల లోకమంతయు నంధకారబంధుర మైయుండును. జీవరాసు లన్నియు చనిపోవును.

సూర్యునివెలుతురు, ప్రకృతిని చాలవఱకు మార్చివేయు ననియు, సూర్యుఁడు ప్రకాశించునప్పుడు ప్రదేశచిత్రములను వ్రాయుట కష్ట మనియు నిదివరకే చెప్పితిని.

ప్రస్తుతము సూర్యుని చిత్రించుటను నేర్చుకొందము. 35—4లో చూపిన విధముగ చిత్రింపవలెను.

దీని కుపయోగించురంగులు.

(1) తెలుపు, పసుపు, ఎఱుపు.

(2) కొంచెముపసుపు, తెలుపు.

(3) తెలుపు, వెర్మిలియను, కోబాల్టు.

(4) కొంచెమువెర్మిలియను, విస్తారము కోబాల్టు.

(5) కోబాల్టు, ఉల్ట్రమైను.

సూర్యబింబమునకు విస్తారము తెలుపు.

ఇంద్రధనుస్సువలెనే దీనిని జాగరూకతతో చిత్రింపవలసియుండును.

దూరముగనుండుసముద్రముయొక్క రంగును, సూర్యునియొక్క రంగును ఒకేవిధముగ నుండును. ఇరువైపులు నుండుజలభాగమునకు నలుపును, ఇండిగోరంగును, కోబాల్టును, బరంటుశియనారంగును వేయవలెను. ఆకుపచ్చమాత్రము విస్తారము వేయకూడదు.

సూర్యోదయమును, సూర్యాస్తమయమును, 35—5 లో చూపిన విధముగ చిత్రింపవలెను.

దీని కుపయోగించురంగులు:—

(1) కొంచెముఆకుపచ్చ, నీలి.

(2) కోబాల్టును, కొంచెముక్రిమిజనులేకును, బరంటుశియనారంగు.

(3) విస్తారముకోబాల్టు, కొంచెము ఇతరరంగులు.

(4) ఇంక విస్తారము కోబాల్టు, చాలాకొంచెము ఇతరరంగులు.

(5) గ్రేవర్ణము, కోబాల్టు, క్రిమిజనులేకు, బరంటుశియనారంగు.

(6) క్రిమిజనులేకు, వెర్మిలియనువర్ణము.

ఇట్టిసమయమునందు ఆకాశమునకు వివిధ మైనరంగులు వచ్చును. దీనిదగ్గర నున్ననీటియం దీరంగులు వేయవలెను. కాని కొంచెము పలుచగ వేయుట యుక్తము.

ఆకాశమునకును, నీటికిని, పనికివచ్చురంగులు:—కోబాల్టు ఆకాశమునకును, సముద్రమునకును వేయుటకు మిక్కిలి యుపయోగపడును. ఇది ఆరినతరువాత నీరంగును మార్చుటకు చిందూరరంగును, కావిరంగును వేసిన చాలును.

నీలివర్ణము బ్రౌనుమేడరురంగులోను, కావిరంగుతోను కలిపి నీటికి వేయవచ్చును. పసుపుతో కలిపినయెడల తుపానుసమయమునందు ఆకాశమునకు వేయుటకు పనికివచ్చును.

ఇండిగోరంగును నలుపుతో కలిపిన రాత్రులయందు కానవచ్చు మేఘములకును, దూరముగ నుండుపర్వతములకును, పనికివచ్చును. బ్రౌనుమేడరురంగుతో కలిపిన రాత్రులయందు కానవచ్చినీటికి పూయవచ్చును. బ్రౌనుమేడరురంగుతోను బరంటుశియనాతోను, కలిపిన గాఢ మైనరంగుగలరాళ్లకు వేయవచ్చును.

బ్రౌనుమేడరురంగును, కోబాల్టుతోను, వేండిక్కు బ్రౌనురంగుతోను కలిపిన దూరమున నుండువస్తువులకు వేయవచ్చును. నీలిరంగుతోను, బరంటుశియనారంగుతోను కలిపిన చాయను వేయుటకు పనికివచ్చును.

వెర్మిలియనువర్ణము, ఉదయపు సాయంకాలపు ఆకాశములకు పనికివచ్చును. గోపిచందనపురంగుతోను, కోబాల్టుతోను కలిపినయెడల తుపానుఆకాశముకు వేయవచ్చును. గాఢముగ నుండు మేఘములకు లైటురెడ్డును కలిపిన చాలును. దూరముగ నుండుగృహములకు చిందూరవర్ణమును, బరంటుశియనారంగును, బ్రౌనుమేడరురంగును ఈరంగుతో కలిపి వేయవచ్చును. తేలిక యైనఎఱుపురంగును కోబాల్టుతో కలిపినయెడల మేఘములకు పనికివచ్చును. ఈరంగుపై బరంటుశియనారంగును వేసినయెడల గాఢత తగ్గును. ఇండిగోరంగుతో కలిపిన ఛాయకు పనికివచ్చును.

గోపిచందనపురంగు ఆకాశమునకును, పడవలకును, ఇండ్లకును, పనికివచ్చును. ఇతరరంగులతో కలిపినయెడల చెడిపోవును. అందువలన నితరరంగులపై నిద్దానిని పలుచగ వేసుకొని రావలెను.

బరంటుశియనారంగు రాళ్లకును, బురదకును, ఇండ్లకును, వేయుట కత్యంతోపకారిగ నుండును. వీనితో కలిపిన మంచిఆకుపచ్చవర్ణము లభించును. కోబాల్టుతో కలిపిన చక్కనిరంగును, నీలితోకలిపిన గాఢ మైనరంగును వచ్చును. న్యూట్రల్ టింటుతో కలిపిన అనేకవిధముల నుపయోగపడును.

బ్రౌనుమేడరురంగును కోబాల్టుతో కలపిన నీడ కుపయోగపడును. ఇండిగోరంగుతో కలిపిన దగ్గరనున్న వాటిఛాయ కత్యంతోపకారిగ నుండును. న్యూట్రలుటింటుతో కలిపిన గాఢ మైననీడను చిత్రించుటకు పనికివచ్చును. ఎఱుపుతో కలిపిన ఛాయకును దూరముగ నుండుఎఱుపుబావుటాలకును, దగ్గరగ నుండు ననేకవస్తువులకును వేయుట కుపయోగపడును.

సిపియాను మసిరంగుతోను (Lamp Black) బ్రౌనుమేడరుతోను కలిపిన ప్రదేశచిత్రములయందు పనికివచ్చును.

మసిరంగును బరంటుశియనాతోను బ్రౌనుమేడరురంగుతోను కలిపి ప్రదేశపటములయం దుపయోగించెదరు.

పైరంగులను విద్యార్థులవిషయమై చెప్పితిని. మంచిఅభ్యాసముగవారు ఇంక నెక్కువరంగుల నుపయోగించెదరు. కాని వారుకూడ ఈరంగులతోనే అభ్యసించి అనుభవశాలు లైరి. చిత్తరువులను కొలదిరంగులతోనే చిత్రింపవచ్చును. అందువలన సాధ్య మైనంతవరకు విద్యార్థులు తక్కువవర్ణములనే యుపయోగించెదరు.

చెట్లకు పూయు రంగులు:—దూరముగనుండు చెట్లకీవిధముగ రంగు పూయుదురు.

1. కోబాల్టుతోను, సప్పుపండుపచ్చ్నముతోను పూసి, కోబాల్టుతోను, గోపిచందనపురంగుతోను ఛాయ నివ్వవలెను.

2. కోబాల్టును, గోపిచందనపుపచ్చ్నమును, గులాబిరంగును కలిపి పూసి, కోబాల్టుతోను, గెంబోజితోను, ఛాయనిచ్చుట మంచిది.

3. కోబాల్టుతోను, ఇండియానుపుతోను, చిత్రించి, కోబాల్టును, రాఉంబరును, (Row Umbur) ఛాయ కుపయోగించెదరు.

4. కోబాల్టును, గెంబోజిని, గులాబిని వేసి, కోబాల్టుతోను, బ్రౌనుమేడరురంగుతోను, ఛాయను చిత్రించెదరట.

5. పరానునీలితోను, గోపిచందనమురంగుతోను, చిత్రించి, పరానునీలిని, గెంబోజిని, బ్రౌనుమేడరురంగును ఛాయ కుపయోగించెదరు.

దగ్గఱనుండు చెట్లకు వేయు రంగులు.

1. ఇండిగోరంగును, గెంబోజిని, క్రిముజనును వేసి నీలితోను, గెంబోజితోను, బరంటుశియనాతోను ఛాయనిచ్చెదరు.

2. నీలిని, గోపిచందనమురంగును వేసి నీలిని, ఇండియానుపును ఛాయ కుపయోగింపవలెను. లేనియెడల నీలిని, బరంటుశియనారంగును ఛాయకు పనికివచ్చును.

3. ఇండిగోరంగును, గెంబోజిని వేసి ఇండిగోరంగును, ఇండియానుపును ఛాయనిచ్చుటకు సాధారణముగ నుపయోగించెదరు

సాధారణముగ చెట్లకీదిగునరంగులు పనికివచ్చును.

1. ఇండిగోరంగుతోను, గోపిచందనమురంగుతోను చిత్రించి, ఇండిగోరంగుతోను, బరంటుశియనారంగుతోను ఛాయనిచ్చెదరు.

2. ఇండిగోను, గెంబోజిని, బరంటుశియనారంగును వేసి ఇండిగోను, గెంబోజిని, బ్రౌనుమేడరురంగును ఛాయను చిత్రించుట కుపయోగించెదరు.

3. ఇండిగోను, గులాబిమిశ్రితమైన బరంటుశియనారంగును వేసి, పరానునీలితోను, గులాబిమిశ్రితమైన బరంటుశియనారంగుతోను, బ్రౌనుమేడరురంగుతోను ఛాయనిచ్చెదరు.

సంపూర్ణము.